

Αγηνγογραφία Δ. Σολωμοῦ.

ὑποὶ Σ. Σ. Βιόφου

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

31 Μαρτίου 1909

ΕΤΟΣ Θ' ΤΕΥΧΟΣ 204

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΧΑΪΝΕ Λορελάη, ποίημα, μετάφρ. Α. Μανρουδῆ.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ Ἀπὸ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σολωμοῦ.

Θ. ΔΟΣΤΟΓΕΒΣΚΥ Λευκὲς νύχτες, διήγημα.

Γ. Ν. ΣΚΩΤΙΑΗ Γεν. Προξ. τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἀπὸ Κερκύρας εἰς τὴν Β. Ἠπειρὸν.

Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ Τὸ Νεοελληνικὸν θέατρον ἀπὸ τοῦ 1844-1854 συνέχεια.

Γ. ΣΟΥΡΗ Ἡ Διαθήκη μου, ποίημα.

ΘΩΜΑ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ Ἡ φυσιογνωμία εἰς τὴν τέχνην τῶν ἀγρίων.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Λόγοι καὶ Ἀντίλογοι ὑπὸ Παύλου Νιρβάνα.

Μουσική, ὑπὸ Θ. Ι. Σακελλαρίδη.

Ἀρχαιολογικά.

Πολιτικὴ σελὶς ὑπὸ Ἀγρίππα.

Παρισινὰ Γράμματα ὑπὸ Νικολάου.

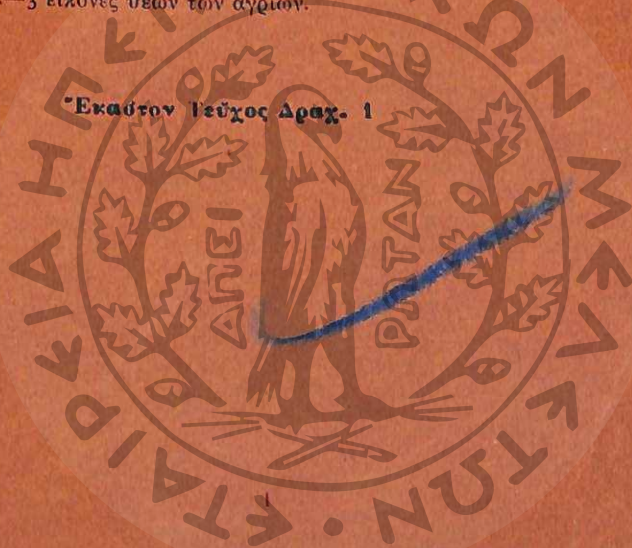
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ Γερμανικὴ μετάφρασις Ἑλλήνων ποιητῶν.—Οἱ «Βάτραχοι» τοῦ Ἀριστοφάνους εἰς τὴν Ὁξφόρδην.—Μία ἐπιστολὴ τοῦ κ. Μαλακᾶση.—Νέα ἐπίθεσις τοῦ κ. Μυστριώτη.—Προτομή τοῦ Σολωμοῦ ἐν Ἀθήναις.—Ὀλιγόστιχα.—Νέαι ἐκδόσεις.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ ὁ Γ', ἐκτὸς τοῦ κειμένου.—Δημ. Μπότσαρης 2 εἰκόνες.—Ἀδελφαὶ ὑπὸ Κήσλιν.—Ἡ Πηγὴ ὑπὸ Κλίγκερ.—Ὁ Παρθενών, τὰ Προπύλαια ἐκ τῆς συλλογῆς Μπουσσονά.—Οἱ «Βάτραχοι» τοῦ Ἀριστοφάνους εἰς τὸ Ν. Θέατρον τῆς Ὁξφόρδης.—3 εἰκόνες θεῶν τῶν ἀγρίων.

Ἀθῆναι, ὁδὸς Ἀριστοτέλους 36

Ἐκάστον Τεύχος Δραχ. 1

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Αι έγγραφα αρχίζουν κατά μήνα.
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος δρ. 25
» δι' έξ μήν. » 13
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος φρ. 25
» δι' έξ μήν. » 13

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΑΘΗΝΑΙ. 35 Όδος 'Αριστοτέλους.
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

εκδίδονται την 15 και 30 εκάστου μηνός.
Έκαστον έτος αποτελείται από δύο τόμους από 15 'Οκτωβρίου και από 15 'Απριλίου.
Τα χειρόγραφα δέν επιστρέφονται.
Έν τεύχος αποστέλλεται δωρεάν ως δείγμα.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.—Φρ. 4 κατά διμηνίαν, προπληρωτέα. Η 1η δόσις Δρ.—Φρ. 5.
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΜΗΝΙΑΙΟΙ (διά την Ελλάδα μόνον) Δρ. 2 κατά μήνα, προπληρωτέα. Η 1η δόσις Δρ. 3.
— Πάσα αίτησις προς έγγραφην συνοδεύεται απαραίτητως υπό του αντιτίμου εις τραπεζ. ή ταχ. επιταγήν.

Προς τόν κ. ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ
Διευθυντήν τών «Παναθηναίων» ΑΘΗΝΑΣ

Όλα τα τεύχη τών προηγουμένων έτών πωλούνται υπερτιμημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τών «Παναθηναίων» εις όλην την Ρωσσίαν ο κ. 'Αναστάσιος Μάλτος.
'Οδησός rue Pouschkin No 66.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 1909

4 Δραχμαί εκάστον γραμματίον
ισχύον
διά τας 4 κληρώσεις

ΚΕΡΔΗ 900.000 ΔΡΑΧΜΑΙ

1 Δραχμή εκάστον γραμματίον
ισχύον
διά μίαν εκ τών 4 κληρώσεων

4	Κέρδη μεγάλα	έξ	100.000	έκ	400.000	Δραχμών
4	»	έξ	25.000	έξ	100.000	»
4	»	έκ	10.000	έκ	40.000	»
12	»	έκ	5.000	έξ	60.000	»
20	»	έκ	1.000	έξ	20.000	»
1644	»	έξ	100	έξ	164.400	»
1312	»	έκ	50	έξ	115.600	»

4000 εν όλω Κέρδη αξίας Δραχμών . . . 900.000 Δραχμών

Η πρώτη κλήρωσις γενήσεται τη 26 'Απριλίου (9 Μαΐου) 1909, ή δευτέρα τη 28 'Ιουνίου (11 'Ιουλίου) 1909 ή τρίτη τη 25 'Οκτωβρίου (7 Νοεμβρίου) 1909 και ή τετάρτη τη 31 Δεκεμβρίου 1909 (13 'Ιανουαρίου) 1910.

Γραμμάτια πωλούνται: Εις τα δημόσια ταμεία και λοιπάς δημοσίας αρχάς, εις τας Τραπεζάς, εις τούς σταθμάρχας και στασιάρχας τών σιδηροδρόμων, τούς διαχειριστάς τών μονοπωλίων και τα πρακτορεία τών έφημερίδων προς δραχμάς τέσσαρας εκάστον ισχύον διά τας τέσσαρας κληρώσεις και προς δραχμήν μίαν εκάστον γραμματίον ισχύον διά μίαν εκ τών τεσσάρων κληρώσεων.

Διά πώσιν πληροφορίαν ή ζήτησιν γραμματίων άπευθυντέον εις τό Γραφείον του Έθνικού Στόλου και τών Αρχαιοτήτων, Υπουργείον Οικονομικών, Αθήνας.

Η πώλησις τών γραμματίων άρχεται από της 15/28 'Ιανουαρίου 1909.

Ο Διευθύνων Τμηματάρχης Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ

ΔΩΡΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμοι ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ χαρτοδεμένοι εκτός 3ου, 5ου, 10ου, 12ου, 13ου και 14ου εκάστος Δρ.—Φρ. 2.—
Διά τας έπαρχίας 50 λεπτά, διά τό έξωτερικόν 1 φρ. επί πλέον ταχυδρομικά.

Όλη ή σειρά, τόμοι 16, ελεύθεροι ταχυδρομικών τελών Δρ.—Φρ. 192

Η όλη σειρά, τόμοι 16, πωλείται και κατά δόσεις μηνιαίας εκ Δρ.—Φρ. 6
Κατά την πληρωμήν εκάστης δευτέρας δόσεως αποστέλλεται ένας τόμος. Ούτω με τόν 16ον τόμον θα έχη αποπληρωθή ή αξία όλων.

Παύλου Νιρβάνα: Γλωσσική αυτοβιογραφία.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . προς Δρ.—Φρ. 0.50 αντί 1
Παρά Λαλέουσα, ποιήματα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2
Αρχιτέκτων Μάρδας, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2
Τέχνη και Φρενοπαθεία . . . » 0.50 αντί 1

Κίμωνος Μιχαηλίδη: Σάν Ζωή και Σάν Παραμύθι, διηγήματα και εικόνες.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Σπύρον Μελά: Ο Γυιός του 'Ισκιου, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Οσκαρ Ουάιλντ: Σαλώμη, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Μ. Μαλανδών: Πεπρωμένα, ποιήματα . . . » 0.75 αντί 1

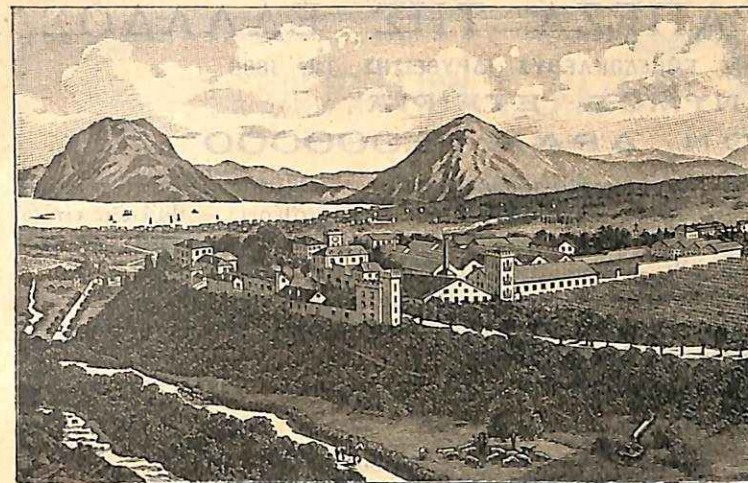
Ι. Πολέμη: Κειμήλια, ποιήματα . . . » 2 αντί 3

Εξωτικά . . . » 1.50 αντί 3

Γ. Στρατήγη: Τραγούδια του Σπιτιού, ποιήματα.—Έκδ. «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

Ν. Επισκοποπούλου: Έρμης ψυχές, δράμα.—Έκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 3

Δεύκωμα τών «Παναθηναίων» . . . » 1 αντί 2

ΧΡ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γενικός αντιπρόσωπος της εν Πάτραις Οίνοποιητικής Έταιρίας

Η "ΑΧΑΪΑ,"

ΑΘΗΝΑΙ.—Όδός Νέας 1 και όδός Πανεπιστημίου 52.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ
ΤΗΣ
ΑΥΛΗΣ ΤΗΣ Α.Β.Υ.
ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ
ΤΗΣ Α.Β.Υ.
ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΙΝΟΙ ΚΑΙ ΚΟΝΙΑΚ ΚΛΑΟΥΣ

Παρακαταθήκη οίνων παλαιών άνω τών 5 έτών επιδορίων και ίαματικών

Μαυροδάφνη, Μαλβασία, 'Αχαιός

ώς και επιτραπεζίων οίνων

Δεμέστιχα λευκός και μέλας Μορέα και Καλάβρυτα.

ΚΟΝΙΑΚ «Royal» του 1887

» «des Princes» του 1890

» «Τών 2 Στεμμάτων» του 1895

» «Του Στέμματος» του 1900

Τιμολόγια αποστέλλονται παντί τῷ αἰτούντι.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΗΛΙΑ Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΦΥΡΟΠΟΙΩΝ

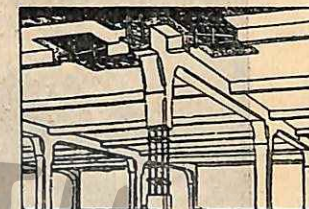
5—ΟΔΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ—5

Μελέται και εκτελέσεις μηχανικών και οίκοδομικών έργων.—Έφαρμογή συστήματος Hennebique.

Κατασκευή γεφυρών άφλέκτων οίκων, δαπέδων, στηλών κ.τ.λ. διά σκυροκονιάματος σιδηροπαγοῦς (béton armé) συστήματος Hennebique.

ΜΕΓΑ ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΝ ΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΙ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1900

— Αντιπροσωπεία εν Ελλάδι του εν Παρισίοις οίκου Hennebique. —

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ, ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ & ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΡ. ΛΑΪΟΥ

'Αριστούχου του Πολυτεχνείου 'Αθηνών

και της 'Ακαδημίας Μονάχου

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΩΝ & ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ.—Όδός Κολοκοτρώνη 55 Α

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣΗΣ ΤΩ 1886

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΑΧ. 5.000.000

Τμήμα Τραπεζικόν. — Συνάλλαγμα. — Έκδοσις έπιταγών (chèque). — Πιστωτικά έπιστολάι. — Είσπραξις. — Δάνεια έπί ένεχρώφ Χρεωγράφων. — Προεξοφλήσεις. — Καταθέσεις. — Φύλαξις τίτλων και τιμαλφών.

Τμήμα Ταμιευτηρίον. — Ταμιευτήριον 4 % — Μηνιαία καταθέσεις ανατοκιστικά.

Τμήμα Χρηματιστηρίον. — Αγοραπωλησία χρεωγράφων. — Χρηματιστικά έντολα.

Τμήμα Έμπορίον. — Προμήθειαι έμπορευμάτων. — Αντιπροσωπείαι οίκων. — Πληροφορίαι έμπορικά. — Δέρματα κατειργασμένα βυρσοδεψίου Μοσχάτου.

Γενικόν Πρακτορείον έν Έλλάδι του Γαλλικού «Phenix» ασφαλείας κατά του πυρός και της ζωής.

ΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

3 1/2 %	απόδοσις εις πρώτην ζήτησιν.	4 1/2 %	απόδοσις μετά έν έτος.
4 0/0	» μετά τρεις μήνας.	5 0/0	» μετά δύο έτη.
4 1/4 %	» μετά έξι μήνας.	5 1/2 %	» μετά δύο έτη και πλέον.

Διά καταθέσεις εις χρυσόν κατά 1/2 % δλιγώτερον.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΑΝΤΙΚΑ

ΕΝ ΑΜΙΣΩ

Τα κομψότερα Σαλόνια από τα έκλεκτότερα Άγγλικά και Γαλλικά υφάσματα εις τό μέγα έμποροπρακτικόν κατάστημα:

ΣΩΚΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Όδός Σταδίου 12 (Έναντι Βουλής).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΑΡΕΚΙΝΑ

ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ ΕΙΔΙΚΗ ΣΚΕΥΑΣΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΠΟΥΓΑΔΑ

ΚΑΘΑΡΙΖΕΙ, ΛΕΥΚΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΙΝΕΙ

ΑΝΔΡΕΟΥ Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Φαρμακοποιού - Χημικού

Διά της χρήσεως της Έλληνικής Βαρεκίνας έπιτυγχάνεται ο τέλειος καθαρισμός, λεύκανσις και απολύμανσις των άσπυρροούχων χωρίς ταύτα να υπόκεινται και εις την ελαχίστην βλάβην, καθότι ή επίδρασις αυτής έπ' αυτών γίνεται χημικώς και ούχι διά τεχνικών μέσων (τριψίματος, κοπανίσματος κλπ.) έπομένως περιορίζεται εις τό να καθαρίζη, λευκαίνη και απολυμαίνη τά άσπυρροονχα, διατηρούσα την στερεότητα αυτών, καθώς και τά εις χείρας ήμϊν έπίσημα πιστοποιητικά διαφόρων χημικών βεβαιούσι. Προκύπτει δέ και οικονομία κόπου, χρόνου και χρήματος, κατά τά 2/3, έν συγκρίσει προς τό παλαιόν σύστημα της μπουγάδας.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ

Φαρμακείον Άνδρέου Γ. Θεοδωροπούλου.

Διασταύρωσις Άριστοτέλους και Ήλίου. — Άρ. τηλ. 382.

ΜΙΧΑΗΛ Β. ΜΑΝΟΥΣΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ

ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 10. Παρά τη πλατεία Συντάγματος.

ΛΑΡΥΓΓΟ-ΩΤΟΛΟΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πλατεία Αγίου Γεωργίου 4.

Άκριβώς έμπροσθεν του Συλλόγου Παρνασσού.

Ώραι επισκέψεως 10—12 π. μ. 3—5 μ. μ.

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ε. ΚΑΖΑΝΗ

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ
ΕΙΣ ΤΡΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

ΔΟΣ ΛΕΚΑ — ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΟΝΟΝ
ΤΟ ΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Ε. ΚΑΖΑΝΗ

ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΕΝ ΤΗ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ ΒΟΡΩ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

Άθήναι. — Όδός Έρμου

Πλούτος γραφικής ύλης. — Έντυπα και έπισκεπτήρια καλλιτεχνικά. — Έργοστάσιον φακέλων τέλειον. — Χάρτης τυπογραφικός λευκός και έξωφύλλων παντός είδους και ποιότητος.

Ευθηνία, ταχύτης, ακρίβεια.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΤΟ ΦΑΛΗΡΟΝ

ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΝΤΣΙΔΕΛΟΥ

Παράρτημα έν Άθήναις

Όδός Χαλκοκονδύλη 34α.

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

πρός 80 λεπτά ή όκά

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΜΕΓΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ, ΧΗΜΕΙΟΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ

Α. ΦΩΚΑ

Φαρμακοποιού Α' τάξεως της ανωτάτης Φαρμακευτικής Σχολής των Παρισίων

Άκριβεστάτη έκτέλεσις όλων των συνταγών υπό προσωπικού άπαρτιζόμενου υπό έπιστημόνων φαρμακοποιών. — Γαλλικά και Άγγλικά ειδικότητες (*Spécialités*). — Πρόσφατα μεταλλικά ύδατα. — Απολυμάνσεις και αποστειρώσεις διά τελειοτάτων συσκευών και κλιβάνων. — Τεχνητός όρρος.

Όλα τά είδη των χημικών αναλύσεων. — Αναλύσεις υδάτων μετά μικροβιολογικής έρεύνης. — Μικροβιολογικόν εργαστήριον τέλειον.

ΤΜΗΜΑ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

Όλα τά φαρμακευτικά είδη εις τιμάς άναγωνίστους

ΕΔΩΔΙΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21' — ΑΘΗΝΑΙ

Τηλέφωνον αριθ. 137

Όλα τά είδη των έδωδϊμων νωπότατα από τά καλλίτερα έργοστάσια και ως έν της μεγάλης καταναλώσεως ανακαινιζόμενα καθ' έκάστην.

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΡΓΥΡΟΥΝ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΒΟΡΩ

ΔΙΑ ΜΕΛΙ ΚΑΙ ΕΛΗΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ THOMSON HOUSTON. — ΕΔΡΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ: ΔΡΑΧΜ. 10.000.000. * ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ: ΦΡ. ΧΡ. 10.000.000

Κεντρικόν Έργοστάσιον έν Νέφ Φαλήρω. Σταθμοί: Έν Άθήναις, Πειραιεί, Νέφ Φαλήρω και Κηφισία. — Ηλεκτρική κίνησις του άπ' Άθηνών εις Πειραιά Σιδηροδρόμου και των Τροχιοδρόμων Άθηνών, Πειραιώς και Περιοχών. — Προνόμιον φωτισμού δι' ήλεκτρισμού και άερίου των πόλεων Πειραιώς, Πατρών, Σύρου, Καλαμών, Άργοστολίου και Χαλκίδος. — Ηλεκτρικός Τροχιοδρόμος Πατρών.

Η Έταιρία αναλαμβάνει εγκαταστάσεις φωτισμού και κινητηρίου δυνάμεως και έν γένει πάσαν εργασίαν σχετιζομένην με τον ήλεκτρισμόν υπό πάσας αυτού τάς μορφάς. — Προμηθεύει παντός είδους υλικά ήλεκτρισμού και ίδια όργανα και μηχανάς **THOMSON HOUSTON** των οποίων είναι

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

I. I. MINETTAS. — ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. ΔΙΕΥΘ. MINETTAS

Τὸ παρὰ τὸ Χρηματιστήριον τραπεζικὸν γραφεῖον I. I. Minetta προμηθεύει οἰονδήποτε ποσὸν ὁμολογιῶν τῶν κάτωθι Ἑλληνικῶν Ἐθνικῶν Δανείων εἰς τὰς τρεχούσας τιμὰς τῶν Χρηματιστηρίων Ἀθηνῶν, Λονδίνου καὶ Παρισίων τὰς ὁποίας θεωρεῖ ὡς τὰς ἀσφαλεστάτας συμφερωτάτας καὶ εὐκολώτερον διαπραγματευσίμους.

Δάνειον τῶν 120 ἑκατομ.	τοῦ 1881 ἀποδίδ.	τόκον	4 1/2 %
» 135 »	(Μονοπωλείων)	τοῦ 1887 »	4 1/2 %
» 125 »	(Πάγιον)	» 1889 »	4 1/2 %
» 76,350,000	(Ἡνοποιημένον)	» 1898 »	5 %
» 11,750,000	(Σιδ. Π. Κ. Μεταγ.)	» 1900 »	5 %

Ἀναλαμβάνει ἐπίσης τὴν προμήθειαν καὶ τῶν ἐξῆς ἀρίστων Ἑλληνικῶν ἀξιῶν:

Ὁμολογίαι Λαχειοφόροι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δίδουσαι τόκον 2 3/4 %

Μετοχ. Ἑθν. Τραπεζῆς	τόκος	5 1/4 %	Μετοχ. Σιδηροδρ. Ἀθην.-Πειρ.	τόκος	6 1/4 %
» Τραπεζῆς Ἀθηνῶν	»	7 %	» Θεσσαλίας	»	6 1/4 %
» Τραπεζῆς Κρήτης	»	4 1/2 %	» Ἐταιρ. Διαχειρ. Δημ. Προσόδ. »	»	4 1/2 %
» Τραπεζῆς Ἀνατολῆς	»	6 1/2 %	» Σιδηροδρ. Π.-Α.-Π.	»	5 %

Καὶ προσφέρεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης Τραπεζικῆς καὶ Χρηματιστικῆς ἐργασίας δεχόμενον ἐντολὰς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

ΣΗΜ. Ὑπολογιζομένων τῶν τόκων πρὸς τὰς τρεχούσας τιμὰς καὶ τὰ μερίσματα τοῦ τελευταίου ἔτους.

ΤΕΪΑ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ BLUE CROSS TEA

Εἶναι τὰ ἄριστα τῶν Τεϊῶν, συσκευάζονται εἰς πακέτα καὶ κυτία ἐν Λονδίῳ, ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπίβλεψιν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Ζητεῖται ἐπὶ ἐκάστου πακέτου ἢ κυτίου τὸν ΚΥΑΝΟΥΝ ΣΤΑΥΡΟΝ.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ εἰς τὰς πρώτης τάξεως Ἐδωδιμοπωλεῖα Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Βόλου, Πατρῶν, Σύρου, Ἀργοστολίου, Λαμίας καὶ Κρήτης.

Ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην

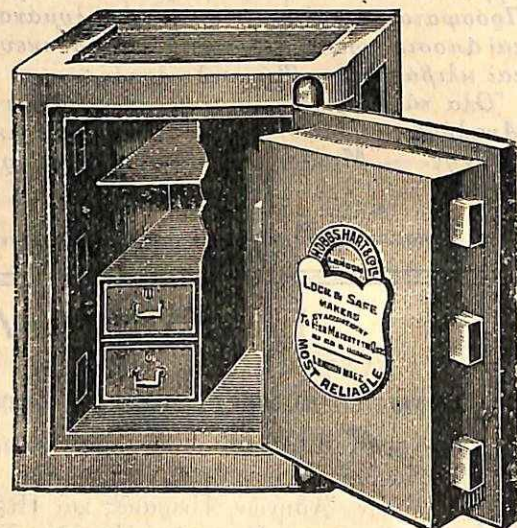
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΟΛΛΑΣ. — Ἐν Πειραιεῖ (Στοὰ Ριζάρη).

HOBBS, MART & CO LD

ΜΟΝΟΚΟΜΜΑΤΑ

ΧΑΛΥΒΔΙΝΑ

ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ
ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ

ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: 76, Cheapside, London E. JC.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Arlington Street, Islington, N.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

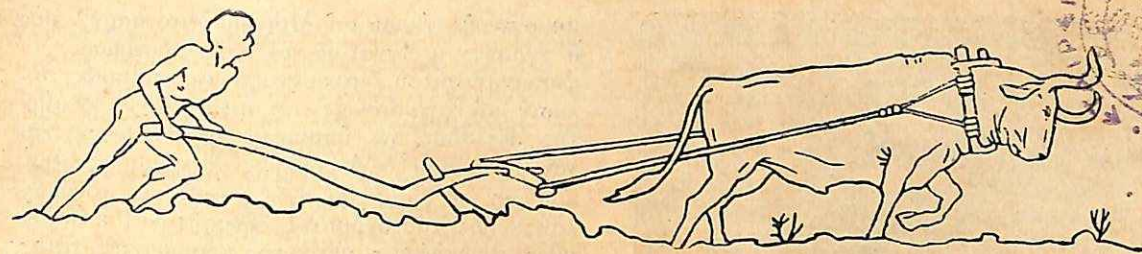

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'

+ ο Κωνσταντίνος Γαβριήλ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Θ' 31
ΜΑΡΤΙΟΥ 1909

ΔΥΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Κύριε Διευθυντά των «Παναθηναίων»

Η ατμόσφαιρα, ἥν ἀναπνέομεν τὴν ἡμέραν ταύτην, ἀγεί τὸ καταβεβλημένον πνεῦμα ἡμῶν πρὸς ἀναμνήσεις ἐνδόξους, ἀφετηρία τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ἡ πανελλήνιος αὕτη καὶ πανύμνητος ΚΕ' Μαρτίου.

Τῶν ἡρώϊκων ἄθλων τῶν πατέρων ἡμῶν μνήμων πάντοτε καὶ σήμερον, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀπευθύνω πρὸς ὑμᾶς πιστὰ ἀντίγραφα δύο ἐπιστολῶν, ἃς ἀγαθὴ σύμπτωση μοὶ κατέστησε γνωστὰς καὶ ἃς φρονῶ ὅτι μετὰ συγκινήσεως καὶ εὐφροσύνης θὰ ἀναγνώσῃ τὸ Πανελλήνιον.

Τὰς ἐπιστολάς ταύτας ἔγραψεν ἐκ Πίζης τῆς Ἰταλίας, ὁ κλεινὸς πρωθιεράρχης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίος, ὁ γνωστότερος ἴσως ὑπὸ τὸν ἐπικρατήσαντα τίτλον αὐτοῦ, ὅστις ἦτο ὁ τοῦ Μητροπολίτου Ἀρτης.

Περιφανὴς φιλόπατρις ὁ αἰδίδιμος μητροπολίτης ὑπῆρξε καὶ περιφανέστερος λειτουργὸς καὶ μύστης τῆς θείας ἐκκλησίας καὶ πίστεως ἡμῶν. Διὰ τοῦτο αἱ ἐπιστολαὶ του προσκτῶνται μεῖζον κύρος, ὅπερ ἔαν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαρθῇ, θὰ ἐξήρето ἐκ τῆς αἰτίας, ἥς ἔνεκα ἐγράφησαν αἱ ἐν λόγῳ ἐπιστολαί.

Καὶ ἡ αἰτία εἶνε ἱερὰ ἀπὸ τῆς ἐμπνεύσεως αὐτῆς, ἱερὰ ἀπὸ τοῦ προσώπου, ὅπερ ὑπηγόρευσε τὴν ἐμπνευσιν. Διότι τὸ πρόσωπον αὐτὸ εἶναι ὁ ἐκλαμπρὸς Σουλιώτης ἥρωας, ἡ προσφιλες ἐκείνη μορφή τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, οὗτινος ἡ ὑψηλοφροσύνη μόνη ἠδύνατο νὰ ἀναιμετηθῇ πρὸς τῆς αὐταπαρνήσεως τὸ μέγεθος, καὶ πρὸς τοῦ ἡρωϊσμοῦ τὴν θυσίαν.

Ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἀπὸ τῆς χρονολογίας, ἡ πρώτη τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἰγνατίου ἐγράφη μικρὸν μετὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν οἱ ἀετοὶ τοῦ Σουλίου ἐμερίμνησαν περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἰδίων οικογενειῶν, ὅπως μὲ ἐλευθερωτέραν τὴν σκέψιν καὶ τὴν πτῆσιν ἐμπήξωσι βαθύτερον τοὺς

γαμψώνυχας καὶ κατακοντίσωσι βιαιότερον τὸ δάμφος εἰς τὰ στέγνα τοῦ τυράννου. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Μάρκου, τίς οἶδεν ἐν μέσῳ ποίων περισπασμῶν καὶ κινδύνων, κατώρθωσε νὰ κατενοδωθῇ εἰς Ἀγκῶνα πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν δὲ κοινότητα τῆς πόλεως ταύτης γράφει ὁ Ἰγνατίος παραινῶν καὶ δεόμενος, ὅπως ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ Τουρκομάχου Σουλιώτου τοῦ στέφαντος μετ' ὀλίγον τὴν ἡρώϊκὴν κεφαλὴν του διὰ τῆς ἀθανάτου δάφνης τοῦ ὑπὲρ πατρίδος θανάτου, τύχωσιν ἐν Ἀγκῶνι προκαταβολικῆς τιнос καὶ προσηκούσης ἀρωγῆς καθ' ἣν ὦραν ὁ γεννήτωρ ἐμάχετο εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τὸν ἀκροσφαλὴ ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν ὅλων.

Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ τοῦ Ἰγνατίου ἐγράφη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάρκου. Τὸ μικρὸν τοῦ ἐπιφανοῦς μαχητοῦ τέκνον εἶχε φαίνεται γράφει πρὸς τὸν Ἰγνατίον, καὶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ παιδίου ἀπαντῶν ὁ Ἰγνατίος ὑπηγόρευσε τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν ὑπὸ χρονολογίαν 7 Ἀπριλίου 1824, ἥς ἐγκλείω τὸ πιστὸν ἀντίγραφον. Ἡ ἀνάγνωσίς της μὲ ἀνέλυσεν εἰς συγκίνησιν, δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι παραπλήσια εὐγενῶς θυελλώδη συναισθήματα θὰ διεγείρῃ καὶ εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι θὰ συμπέσῃ νὰ τὴν ἀναγνώσωσι. Ποιοὶ λόγοι παρήγοροι καὶ ποῖαι θαιμιάσαι ὑποθῆκαι διὰ τοὺς Ἑλληνοπαῖδας, ἐφ' οὓς ἔλαχε καὶ βαρύνει ὁ κληρὸς καὶ τὸ καθήκον νὰ συνεχίσωσι τὸ μεγαλουργὸν ἔργον τῶν πατέρων αὐτῶν καὶ τῶν πάππων, τὸ ἔργον αὐτό, εἰς ὃ μετὰ τοιαύτης πρόφρονος θυσίας ἀπεδύθησαν οἱ Γίγαντομάχοι τοῦ 21 καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁποίου καὶ διὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ὁποίου παρέδωκαν τὴν μεγάλην αὐτῶν ψυχὴν ἱερὰν εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ!

Θὰ ἀπετόλμων νὰ σχολιάσω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἔαν δὲν ἐφρόνουν ὅτι ἤθελον ἀσεβήσῃ εἰς τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν μεγαλόφρονα προαι-

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ

ρεσιν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καὶ υἱὸν μοχθῶν νὰ ἐξάρω διὰ σχολίων, ὅτι τόσο σαφῶς καὶ τόσο φαινεῖς λαίμπει καὶ λαλεῖ εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἰγνατίου. Παραδίδω ἐπομένως ἀσχολιάστους εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου τὰς δύο ταύτας ἐπιστολάς, ἃς ἐν τῷ πένθει τῆς οἰκογενείας τοῦ Δημητρίου Μπότσαρη διὰ τὸν πρό τινων ἑβδομάδων ἐπελθόντα θάνατον τῆς ἐξόχου συζύγου αὐτοῦ, τὸ γένος Δεληγιάννη, εὖνους σύμπτωσις ἤγαγεν εἰς φῶς, ἃγι δὲ σήμερον ἀπὸ τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου εἰς τὴν εὐρείαν σφαῖραν τῆς δημοσιότητος πρὸς ἐθνικὸν παραδειγματισμὸν καὶ ὑψηλὴν διδασκαλίαν.

Θὰ εὕρητε ἐγκλειστῶς καὶ δύο ἀτελῆ φωτογραφικὰ ἀντίτυπα, ἑνὸς γλυκυτάτου παιδίου καὶ ἑνὸς ἀνδρὸς φέροντος τὴν τιμίαν τοῦ Ἑλλήνος ἀξιωματικοῦ στολὴν, καὶ ὃν κατέβαλον οἱ μόχθοι καὶ αἱ φροντίδες ὑπὲρ τῆς χώρας ταύτης καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ἀναλωθεῖσαι ἀμερίστως.

Ἀμφότεραι αἱ εἰκόνες αὗται παριστῶσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

Τὸ παιδίον, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποῦ ἐπανθεῖ ἡ χάρις, ἡ γλυκύτης καὶ ἡ ζωηρότης, εἶναι ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Μάρκου Μπότσαρη φέρων ἔτι τὴν ἡρωϊκὴν πατρίαν φουστάνελλαν καὶ τὴν δοξασθεῖσαν περιβολὴν τοῦ Σουλιώτου καὶ τοῦ Ἑλλήνος καθόλου. Ἡ ἐλαιογραφία ἐγένετο ἐν Μονάχῳ, ὅπου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐστάλη πρὸς σπουδὴν ὁ νέος Δημήτριος Μπότσαρης ὁ σύζυγος τῆς Χαριολέας Μπότσαρη τῆς πρό τινων ἑβδομάδων ἀποθανούσης καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ὁποίας εὐρέθησαν αἱ δύο δημοσιεύμεναι ἐπιστολαί.

Ὁ ἀνὴρ εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ παιδίον ἀνδρωθὲν ὁμως.

Ἄς ἐντρυφήσωσιν οἱ ἀναγνώσται σας καὶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν καὶ εἰς τὴν ὑπὸ διπλὴν ἔκφρασιν ἐνιαίαν ταύτην μορφὴν, ἥτις εἶναι ἡ μορφὴ τοῦ

μονογενοῦς τέκνου τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, πρὸς ὃ ἐγραψεν ὁ Ἰγνάτιος καὶ ὅπερ ἀφιέρωσε τὴν φωτεινὴν αὐτοῦ διάνοιαν καὶ τὴν σιδηρᾶν θέλησιν καὶ ἐργασίαν εἰς τὴν ἀμέριστον ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ὑπουργὸς τοῦ Ὁθωνος καὶ τοῦ Γεωργίου ὁ Δημήτριος Μπότσαρης, εὐρὺ κομίζων τὸ ἔρμα τῆς παιδείσεως καὶ τὸ ὑψηλὸν κύρος τοῦ ὀνόματος, εὐτυχῶς καὶ ἐναρμονίως συνδεθέντος μετὰ τῆς προσωπικῆς ἀξίας, κατηνάλωσε καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς, ἀπέθανε δὲ πρωτῶς καταβληθεὶς ὑπὸ ἀπηνόου νόσου, πρὸς ἣν δὲν ὑπῆρξαν ἀλλότρια αἰ ἐργώδεις αὐτοῦ καὶ ἀδιάλειπτοι μέριμναι ὑπὲρ τοῦ πολεμικοῦ στοιχείου, οὗτινος ἐγένετο αὐτὸς ὁ ἰθύντωρ καὶ εἰς τῶν ἐξεχόντων δημιουργῶν.

25 Μαρτίου 1909

Ὑμέτερος
Σ. Π.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ

Πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα τῆς Ἀγκῶνος

Κύριοι!

Ἡ εὐγενεσιότης σύζυγος τοῦ λαμπροῦ Μάρκου Μπότσαρη, καὶ ἡ λοιπὴ οἰκογένεια ἔφθασαν αὐτοῦ διὰ νὰ σταθῇ πρὸς καιρόν. Στέκει δὲ εἰς τὴν φιλογενεῖάν σας νὰ ὑποδεχθῇ τὴν ῥηθεῖσαν ἀρχόντισσαν ὡς μίαν πριγκιπέσσαν τοῦ Γένους, διότι ἡ Πατρίς δὲν γνωρίζει ἄλλους

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ ΟΚΤΩ ΕΤΩΝ

πρίγκιπας καὶ προκρίτους, εἰμὶ τοὺς καλοὺς πατριώτας, ὅσοι ἢ μὲ ὅπλα, ἢ μὲ χρήματα, ἢ μὲ ὁποιοδήποτε ἄλλον τρόπον τὴν δουλεύουν, καὶ προσπαθοῦν διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς. Κ' ἐπειδὴ ὁ καλὸς ἀγαθὸς Μάρκος Μπότσαρης ἔδειξεν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος ζῆλον διακαῆ, ἀνδρείαν, φρόνησιν καὶ ἀφιλοκέρδειαν, καὶ ἔγινε δι' αὐτὰς τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀξίος τῆς εὐνοίας καὶ προσοχῆς τῆς πατρίδος του, περιποιούμενοι τὴν σύζυγόν του καὶ οἰκογενεῖάν του, θέλετε κάμει πρᾶγμα δίκαιον καὶ πρὸς τὴν Πατρίδα εὐάρεστον.

Παρακινῶντας σας εἰς ὅ,τι ἠθέλατε κάμει καὶ ἄνευ τοῦ παρόντος μου, καὶ ἐπενυχόμενος εἰς ὅλους σας υἱεῖαν, καὶ καλὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Πατρίδα, μένω

Εὐχέτης σας ἐν Χριστῷ

Ὁ μητροπολίτης ἸΓΝΑΤΙΟΣ

1822 Σεπτέμβριος 16/28 ἐκ Πεισῶν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἀγαπητέ μοι ἐν Χριστῷ υἱὲ Δημήτριε Μπότσαρη, πατρικῶς, καὶ ὁλοψύχως σὲ εὐχομαι

Ἐλαβον τὸ ἀπὸ 29 Μαρτίου γράμμα σου, καὶ εἶδον μὲ εὐχαριστήσιν μου ὅτι ἔχεις καλὸν γράψιμον εἰς τὸ ἑλληνικόν, προσπάθεισε νὰ γράφῃς παρομοίως καλὰ καὶ εἰς τὸ ἰταλικόν, διότι καὶ ἡ καλλιγραφία εἶναι εἰς τοὺς νέους προτέρημα. Κατὰ τὸ παρὸν ἐνασχολήσου εἰς τὴν γραμματικὴν, καὶ εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης, καὶ ἔπειτα θέλει γενῇ

φροντὶς διὰ νὰ λάβῃς ἀνατροφὴν ἀνάλογον μὲ τὴν τύχην, ἥτις σὲ προσμένει. Δὲν θέλω νὰ συνειθίσῃς τῆς Εὐρώπης τὴν ζωὴν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ δὲν σὲ κράζω κοντὰ μου, θέλω νὰ λάβῃς παιδείαν ἀνήκουσαν εἰς τὴν μέλλουσαν κατάστασιν τῆς Πατρίδος μας, ἀλλ' ἐν ταύτῳ θέλω νὰ ἀνατραφῇς Σουλιώτικα, καὶ νὰ μένῃς πάντοτε Σουλιώτης, καθὼς ἦτο καὶ ὁ μακαρίτης πατήρ σου, δηλαδὴ νὰ συνειθίσῃς νὰ τρώγῃς πότε μόνην τὴν μπομπούταν, πότε τὴν μπομπούταν μὲ ἑλῆς καὶ κρομμύδι, καὶ κάποτε καὶ μὲ κρέας ψητόν, νὰ συνειθίσῃς τὸ τσαρούχι, καὶ τὴν κάππαν, νὰ συνειθίσῃς νὰ κοιμᾶσαι κατὰ γῆς καὶ ἔξω, νὰ ἔχῃς ἀπὸ τὸ ἐν μέρος τὸ καλαμάρι, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὰ ὅπλα, νὰ γράφῃς καλὰ, καὶ νὰ σημαδεύῃς καλῆτερα ὅταν ἔχῃς τὸ ντουφέκι. Τοιαύτην ἀνατροφὴν θέλω νὰ λάβῃς διὰ νὰ γενῇς μίαν ἡμέραν ἀξίος τοῦ ἐνδόξου Πατρὸς σου, καὶ τῆς Πατρίδος σου.

Ἀφ' οὗ ἀναγνώσης τὸ γράμμα μου, φύλαξέ το διὰ νὰ τὸ ἀναγνώσῃς καὶ εἰς ἄλλον καιρὸν, καὶ νὰ γνωρίσῃς ποία ἀνατροφή σὲ ἀνήκει.

Εὐχομαι ἐκ ψυχῆς τὴν κυρίαν Μητέρα σου, καὶ τὰ ἀδελφία σου, καὶ σὰς βεβαιῶν ὅτι ὁ μακαρίτης Μάρκος σὰς ἄφησε καλὴν κληρονομίαν τὰς μεγάλας πρὸς τὴν Πατρίδα ἐκδουλεύσεις του, καὶ μένει εἰς ἄλλους ἢ φροντὶς διὰ νὰ μὴ σὰς λείψῃ ποτὲ τίποτε. Τελειῶνω μὲ τὴν ἐξῆς εὐχὴν: «ὦ παῖ, γένοιτο πατὴρ εὐτιχεστερος τὰ δ' ἄλλα ὁμοιος, καὶ γένει' ἂν οὐ κακός».

Ὁ μητροπολίτης ἸΓΝΑΤΙΟΣ

1824 Ἀπριλίου 7/19 ἐκ Πεισῶν.

ΧΑΪΝΕ

ΛΟΡΕΛΑΗ

Δὲν ξέρω ἀλήθεια τί σημαίνει
Κι' ἔτσι θλιμμένος εἴμ' ἐγώ.
Ἀπὸ τὴ σκέψι μου δὲ βγαίνει
Τὸ παραμῦθι τὸ παλιό.

Τ' ἀγέρι δρόσισε, νυχτώνει
Κυλάει ὁ Ῥῆνος δίχως βουή.
Ἠλιοβασιλεμα· καὶ μόνι
Σπιθοβολᾷ ἡ βουνοκορφή.

Καὶ στέκει τ' ὁμορφο κοράσι
Σὰν κάποιο θάμα ἐκεῖ ψηλά.
Χρυσὰ στολίδια ἔχει κρεμάσει,
Χτενίζει τὰ χρυσὰ μαλλιά.

Χτενίζει τὰ μὲ χρυσὸ χτένι
Καὶ τραγουδάει ἕνα σκοπὸ·
Εἶν' ἡ φωνὴ τῆς μαγεμένη
Καὶ τὸ τραγοῦδι ἁρμονικό.

Τὸ ναῦτη στὴ βαρκούλα φτάνει
Κι' ὁ πόνος πέφτει μ' ἄγρια ὁρμή.
Τοὺς ὄχτους ἡ ματιά του χάνει
Κι' ὅλο κυττάει πρὸς τὴν κορφή.

Θαρρῶ στὸ τέλος πὼς βουλιάζει
Κ' ἡ βάρκα μὲ τὸ ναυτικό.
Νά, τί κατάφερεν ἡ Λορελάη
Μὲ τὸ τραγοῦδι τὸ γλυκό.

Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Εἰς τὰ «Παναθήναια» συνεχίζομεν¹ τὴν δημοσίευσιν σημειωμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι χρήσιμα εἰς τὸν μέλλοντα τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητοῦ βιογράφου. Τὰ σημειώματα, τὰ ὁποῖα δημοσιεύομεν τώρα, προσθέτουν γραμμὰς νέας εἰς τὸν βίον τοῦ ποιητοῦ. Ὁφείλομεν χάριτας εἰς τὴν παραδειγματικὴν εὐγένειαν τοῦ ἀξιότιμου κόμητος Δημητρίου Λούντζη-Σολωμοῦ, ὅστις, ἀνευρὼν εἰς τὰ οἰκογενειακά του ἔγγραφα ἀρκετὸν μέρος τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δημητρίου καὶ ἄλλα ἀφορῶντα τὸν βίον τοῦ μεγάλου συγγενοῦς του, μᾶς τὰ παρεχώρησε πρὸς μελέτην καὶ δημοσίευσιν. Εὐχαριστοῦμεν καὶ δημοσίᾳ τὸν πολύτιμον φίλον μας.

Δυστυχῶς, ὁ Σολωμός, ὁσάκις ἔγραφε πρὸς τὸν ἀδελφὸν του ἀπόρητα, τοῦ παρήγγελλε νὰ καύσῃ τὰς ἐπιστολάς του, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Τὸ αὐτὸ ἔπραττε καὶ ὁ ἴδιος ὁσάκις ἐλάμβανεν ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι ἐνόμιζεν ὅτι ἔπρεπε νὰ καῶσι. Τόσον ἦτο προφυλακτικὸς, ὥστε, μετὰ συνενόησιν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, πρόσωπά τινα, κατὰ τὴν ἀλληλογραφίαν, ὡς ὁ ἀναγνώστης θὰ ἴδῃ κατωτέρω, κρυπτογραφικῶς καλεῖ ὁ ποιητής, γάττα, μπάριμπα, κασιδί κλ. Καὶ αὗται αἱ ἀπλᾶι ἐπιστολαὶ του δὲν ἐπεθύμει νὰ παραπέσουν. Διὸ ὁ ἀδελφός του εἰς ἐπιστολὴν τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ 1835 τοῦ γράφει ὅτι ἐκτελεῖ τὴν παραγγελίαν τῆς καταστροφῆς τῶν ἐπιστολῶν, ὅσαι περιέχον ἀπόρητα καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι ἐπιστολαὶ ἐσφραγισμέναι διαφυλάττονται μυστικώτατα.

Ἐφοβεῖτο ἐνίοτε μήπως εἰς τὸ ταχυδρομεῖον παρεβιάζοντο αἱ ἐπιστολαὶ του ἢ ἐξηφανίζοντο. Ὡς πρὸς τοῦτο ὁ ἀδελφός του εἰς τινα ἐπιστολὴν του τὸν καθησύχαζε καὶ τὸν ἐπεβεβαίωνεν ὅτι ὁ ἴδιος «πάντοτε παρευρίσκειτο ἐντὸς τοῦ ταχυδρομείου ὁσάκις ὁ ταχυδρομικὸς σάκκος μετέβαινεν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ παρευρίσκειτο εἰς τὴν διαλογὴν ὅπως λάβῃ ἀμέσως τὴν ἀλληλογραφίαν του». Σημειωτέον ὅτι ὁ ἀδελφός του ἦτο ῥέκτης, φιλόπονος καὶ ἔνεκα τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ ἠδύνατο παντοῦ νὰ παρευρεθῇ. Ἦτο πολιτευόμενος, ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Ζακύνθῳ κυβερνητικοῦ κόμματος. Ὑπῆρξεν Ὑπαρχος, Γερουσιαστὴς καὶ πρόεδρος τῆς Γερουσίας.

Ἐφοβεῖτο ὁ ποιητὴς τὴν περιπλάνησιν τῶν ἐπιστολῶν, διότι ἦτο κατὰ πολὺ λεπτός, προφυλακτικὸς καὶ δὲν ἤθελε νὰ παρεξηγηθῇ ποτέ. Εἶχε μεγάλην πείραν τῶν ἀνθρώπων, διότι ἦτο καὶ ψυχολόγος. Εἶχε μεγάλο θάρρος. Περιεφρόνει ἐκείνους, οἵτινες ἦσαν ἄξιοι περιφρονήσεως. Ἐφο-

βεῖτο πολὺ τοὺς ῥαδιούργους, τοὺς μοχθηροὺς, τοὺς κόλακας καὶ τοὺς ἰδιοτελεῖς· προσεπάθει δὲ νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὰς εἰς τὰς μαύρας ψυχάς. Εἶχεν ἀντιπάθειαν πρὸς τοὺς φιλαργύρους. Ταῦτα ἀποδεικνύουσιν αἱ διασωθεῖσαι ἐπιστολαὶ του καὶ ἐκείναι πού ἀπευθύνονται πρὸς αὐτόν.

Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν ὁ ποιητὴς μετεχειρίζετο τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον. Ἐγραφεν εἰς ὅτι χαρτὶ εἶχεν ἐνώπιόν του. Ὡς ὁ ἀναγνώστης θὰ ἴδῃ εἰς πολλὰς ἐπιστολάς, δὲν ἔθετε τὴν ἡμερομηνίαν ἢ τὸ ἔτος. Αἱ πλεῖστα εἶναι γραμμέναι ἐν βίᾳ. Μετεχειρίζετο βουλοκέρι. Αἱ περισσότεραι εἶναι σφραγισμέναι μὲ σφραγίδα φέρουσαν τὰ οἰκόσημα τῆς κομητείας του. Ὁ ποιητὴς ἐπρωτίμα τὸ ταχυδρομεῖον. Μόνον ὁσάκις εὐρίσκει πρόσωπον ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης, τὰς ἐνεπιστεύετο εἰς αὐτὸ διὰ νὰ δοθοῦν εἰς τὰς ἰδίας χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ ἢ φίλων.

Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀδελφοῦ του δημοσιεύομεν ἀποσπάσματα ἢ ἐπιτομήν, ὁσάκις ἔχουν ἱστορικὴν ἀξίαν.

Τὰς εὐρεθείσας ταύτας ἐπιστολάς τοῦ ποιητοῦ δημοσιεύομεν χρονολογικῶς ἐν μεταφράσει διότι ἔγραφε πάντοτε ἰταλικά. Πολλάκις παρεμβάλλομεν γεγονότα ἀφορῶντα τὸν βίον τοῦ ποιητοῦ.

Τὰ νέα ταῦτα σημειώματα διαιροῦμεν εἰς δύο. Τὸ πρῶτον ἀφορᾷ τὸν ἐν Ζακύνθῳ βίον, τὸ δεῦτερον τὸν ἐν Κερκύρᾳ.

Α'

Τῷ 1818 ὁ Σολωμός ἦτο τριετὴς τοῦ ἐν Παβία Πανεπιστημίου, καὶ πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὸ ἔτος, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ζακύνθον καὶ οὕτως οὔτε τὰς νομικὰς μελέτας ἐτελείωσεν, οὔτε ποτὲ ἐφρόντιζε περὶ διπλώματος. Ἀχρηστον δι' αὐτὸν ἦτο.

Ἐρχόμενος εἰς τὴν Ζακύνθον ὁ ποιητὴς λεπτομερῶς ἔμαθε τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ὅτι συνήρχοντο εἰς τὴν πρὸς τὸ Ψῆλωμα ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ οἴκου Λατίνου καὶ συνεσκέπτοντο περὶ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς δούλης πατρίδος. Ἡθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ γείνη Φιλικός. Εἰς τὸν θεῖον τοῦτον ναὸν τὸν ὀδηγεῖ ὁ Ν. Καλύβας· τὴν μύησιν λαμβάνει ἀπὸ τὸν Φ. Καρβελάν, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀομμάτου ἱερέως Ἀ. Ἀργυροπούλου, ὀρκίζεται εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Τριμόρφου, ἢ ὁποῖα σφάζεται.

Εἰς τὴν Ζακύνθον ὁ Σολωμός ἐξηκολούθησε τὰς φιλολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς του μελέτας. Ἐγνώριζεν ὀλίγα ἑλληνικά, τὰ ὁποῖα εἶχε μάθῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του διὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ

τὸν παιδαγωγὸν ἱερέα Νικόλαον Κασσιμάτην καὶ ἀπὸ τὸν Ἀντώνιον Μαρτελάον, ἀγαπητὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διδάσκαλον. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ζακύνθον ἠθέλησε νὰ μάθῃ καὶ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά· διὸ ἔλαβεν ὡς διδάσκαλον τὸν ἐξ Ἰθακῆς Ἀναστάσιον Καραβίαν, διδάσκοντα εἰς τὴν δημοσίαν σχολὴν Ζακύνθου. Ὁ γνωστὸς ἱστορικὸς Ἑρμᾶννος Λούντζης, ὅστις ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Καραβία, γράφει ὅτι ὁ Ἰθακήσιος οὗτος διδάσκαλος ἦτο *μεταξὺ τῶν σχολαστικῶν σχολαστικώτατος*. Ὅμως ἦτο ἐκ τῶν νεωτεριζόντων. Εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπὸ τὰς ἐξηγήσεις τὴν πολυλεξίαν. Μετεχειρίζετο τὴν γραμματικὴν τοῦ Κοῦμα.

Ὁ Σολωμός, ὅπως δὴποτε ὠφελήθη. Ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Γεώργιος Κανάλης, γράφει ὅτι ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Καραβία ἤκουσε ὅτι ὁ ποιητὴς μας ἐμελέτησε τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς καὶ ἱστορικούς, ὅτι μετὰ ἐνθουσιασμοῦ ἀνεγίνωσκε καὶ ἐπανάληψιν τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Θουκυδίδην.

Ὁ Σολωμός ἠρέσκειτο εἰς τὴν μελέτην τοῦ Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου ἰδίως. Καὶ ἄλλους πατέρας ἀνεγίνωσκε. Πολλάκις ἀνέγνωσε τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν Διαθήκην. Ἡρέσκειτο εἰς τὴν ἀποστήθισιν τῶν Ψαλμῶν τοῦ Δαυὶδ, τῶν Θρήνων τοῦ Ἱερεμίου, τῶν Δοκιμασιῶν τοῦ Ἰώβ, καὶ τοῦ Ἀσματος Ἀσμάτων.

Ὁ Σολωμός ἔμαθεν ἀπὸ Ἰταλοὺς σοφοὺς τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς λαογραφίας. Ἐπρόσεχεν ὁσάκις ὁ λαὸς ὠμίλει. Μὲ προσοχὴν περισυνέλεγε δημοτικὰ τραγούδια. Τῷ 1822, ὡς τοῖς πᾶσι γνωστόν, ἀφίκετο εἰς Ζακύνθον ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, ὅστις τοῦ εἶπεν ὅτι ὁ προορισμὸς τοῦ ἦτο νὰ γείνη θεμελιωτὴς νέας φιλολογίας τῆς Ἑλλάδος. Ὑπῆρξε προφήτης.

Λαβὼν θάρρος ὁ ποιητὴς ἐξηκολούθησεν, ὡς γνωστόν, τὴν μελέτην τῆς ζωντανῆς γλώσσης, βοηθούμενος ἀπὸ τὸν ἴδιον Τρικούπην.

Αἱ φιλολογικαί, οὕτως εἰπεῖν, συναναστροφαί, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ποιητὴς αὐτοσχεδίαζε, ἐγίνοντο εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ εἰς τὰς οἰκίας τοῦ Λούντζη, τοῦ Δ. Πελεκάση, τοῦ Ταγιαπιέρα, τοῦ Π. Μερκάτη, τοῦ Στράνη καὶ Ν. Δομενεγίνη.

Τὰ προσφιλέστερα μέρη δι' αὐτὸν ἦσαν *Στοῦ Στράνη*, ἐνθα διέμενε τὸν περισσότερον καιρὸν καὶ ἔγραψε τὸν ἀθάνατον Ὑμνον¹, ἢ τοποθεσία *στοῦ Λαβία*, τὴν ὁποίαν ὕμνησε μὲ δύο ἰταλικά *σοννέτα* καὶ ἢ παρὰ τῇ Λαγκαδᾷ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Τριάδος μὲ τὴν ποιητικὴν περγουλιάν. Ὅταν μετέβαινεν εἰς τοῦ

¹ Ὁ σεισμὸς τοῦ 1893 κατέστρεψε τὴν ἱστορικὴν οἰκίαν ἐνθα ὁ Ὑμνος ἐγράφη. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ὁ ἄνθρωπος ὑψώσῃ ἐκεῖ στήλην δηλοῦσαν τὸ γεγονός. Οὕτως οἱ κατὰ καιρὸν *σέμπροι* θὰ ἤξευρον ὅτι ὁ τόπος ἐκεῖνος ἔχει ἀξίαν καὶ δὲν θὰ διώξουν ποτὲ τοὺς μετὰ ἱεροῦ ζήλου ἐπισκεπτομένους ξένους, ὡς καμιά φορὰ συμβαίνει.

Λαβία — κτήμα τοῦ Δομενεγίνη, οἰκογενειακοῦ φίλου — διέμενεν ἀρκετὰς ἡμέρας. Εἰς δὲ τὴν Ἁγίαν Τριάδα χάριν περιπάτου συχνότατα ἐπῆγαινε μὲ ἐκλεκτοὺς φίλους, ἰδίως μὲ τὸν λόγιον Παῦλον Μερκάτην. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς εὐρίσκει τὴν *ἡσυχίαν*· τὸ ὁμολογεῖ εἰς τὸ *σοννέτο* τοῦτο, πρὸς τὸν Μερκάτην, ὁ ἴδιος. Τὸ μεταφράζομεν.

«Ἐλαφρὸ φλίφλισμα ἀπὸ τρουφερὸ κλαράκι,
» πού φιλάει τὸν τοῖχο τοῦ ὠραίου ναοῦ, φλοῖ-
» σβισμα ρυακιοῦ, πού ἀπὸ τὰ ὕψη τῆς ράχης
» ρεεῖ γιὰ νὰ δροσίση.

«Φαίνεται ὅτι ἡ βασανισμένη ψυχὴ τρέφεται
» ἀπὸ τὰ ἅγια πράγματα, κι' ὅτι ἀπ' τὴν πρᾶσι-
» νάδα κι' ἀπὸ τὸ τρεμουλιαστὸ ρυάκι, τὴν ἀρ-
» πάξει καὶ τὴν φέρει σὶ τὸν οὐρανὸ, ὅπου εἶναι
» ἡ σωτηρία.

«Σὲ τοῦτο τὸν τόπο, ὅπου βασιλεύει ἡ ἡσυ-
» χία, ἴσως γιὰ τὴν ἠθροσκεία γύρω τριγυρίζει,
» κάνει σκεπτικὸ κάθε θνητὸ νοῦ.

«Σύ, λοιπὸν¹ ἀνοίξει τὰ χεῖλη σὲ νέο θέμα.
» Δὲν ξέρω ἂν τὸ μάτι ἐδῶ ξανοίγῃ τὸ νοῦ πού
» φοβεῖται, ἢ τὸ χέρι πού τρέμει».

Εἰς τὰς συναναστροφὰς ὁ ποιητὴς ἦτο μελαγχολικὸς καὶ σκυθρωπὸς ὁσάκις ἤκουε τὰ συνήθη μωρολογήματα· ἀλλ' ὅταν ὁ λόγος ἦτο περὶ σπουδαίων ἀντικειμένων, ἀμέσως ἐγίνετο εὐγλωττος, θαυμαστός, ζωηρὸς καὶ ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ ἐσπινθηροβόλει. Ἀπέφευγε τὰ κακολογίας καὶ τὰ ἐπικίνδυνα ἀστεῖα. Εὐχαριστεῖτο εἰς τὰ ἀθῶα καὶ ἀβλαβῆ ἀστεῖα, καὶ ταῦτα εἰς στενὸν κύκλον.

Εἰς τὰς συναναστροφὰς λογίων ἦτο θεῖος. Τότε αὐτοσχεδίαζε *σοννέτα*, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ῥίμες ὑποχρεωτικὰς (*time obbligate*). Ἐνας ἐπιστήμιος τοῦ ποιητοῦ φίλος, ὁ ἱατροφιλόσοφος Διονύσιος Ταγιαπιέρας ἐβεβαίωνεν ὅτι ἅμα ἐδίδοντο εἰς τὸν ποιητὴν ὑποχρεωτικὰς ῥίμες, ἐπὶ τοῦ χάρτου ἢ γραφὴς ἔτρεχε μετὰ θαυμαστῆς ταχύτητος καὶ πολλάκις μὲ τὰς αὐτὰς ἐκείνας ὑποχρεωτικὰς ῥίμας αὐτοσχεδίαζε δύο *σοννέτα* ἀντιθέτου θέματος. Δυστυχῶς τὰ πλεῖστα ἀπωλέσθησαν, διότι, οὐδεὶς τῶν συγχρόνων τὰ περιέσωσε, ἢ ἂν τις τὰ ἐφύλαττε, ἐπειδὴ ὁ Σολωμός δὲν τὰ ὑπέγραφε, θὰ σφάζονται ἀνωνύμως. Ἐπίσης αὐτοσχεδίαζε χωρὶς νὰ γράφῃ. Ὁ κύριος Δημητρίος Λούντζης Σολωμός κατέχει πολύτιμον βιβλίον περιέχον τεσσαράκοντα τέσσαρα *σοννέτα*. Εἶναι εἶδος συναγωνισμοῦ μεταξὺ τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Ἰωάννου Λούντζη. Δυστυχῶς ὁ ἀντιγράφας αὐτὰ δὲν ἐσημείωσε ποῖα εἶναι τοῦ ποιητοῦ μας,

¹ Τὸν Παῦλον Μερκάτην, ὅστις ἔγραφε καὶ ποιήματα καὶ ἦτο τὸ ἄκρον θεοσεβὴς, μέχρι φανατισμοῦ μάλιστα.

¹ Βλέπε τεύχη 31 Μαΐου 1902, 15-31 Αὐγούστου καὶ 15 Σεπτεμβρίου 1903, 31 Μαρτίου 1904 καὶ 30 Σεπτεμβρίου 1905.

καὶ ποῖα τοῦ Λούντζη. Ἀνέγνωμεν αὐτά, ἀλλὰ δὲν τολμῶμεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα νομίζομεν ὅτι εἶναι τοῦ Σολωμοῦ.

Ὁ Λούντζης οὗτος ἦτο ἀνὴρ γραμμάτων, κάτοχος τῆς ἰταλικῆς. Πρὸς τοῖς ἄλλοις μετέφρασε καὶ τὸν Ὑμνον εἰς τὴν Ἐλευθερίαν ἰταλιστί, καὶ ἡ μετάφρασις σώζεται ἀνεκδότος παρὰ τῷ κ. Δημητρίῳ Λούντζῃ Σολωμῷ. Διὰ νὰ λάβῃ ὁ ἀναγνώστης ἰδέαν τῆς ἀνεκδότου ταύτης μεταφράσεως δημοσιεύομεν τὰ δύο πρῶτα τετράστιχα:

Ti raviso a quel gagliardo
Fiero taglio dell' acciar,
Ti raviso a quello sguardo,
Che va l'orbe a misurar.

Oh! dalle ossa sacre uscita
Dall'Ellenia antichità:
E qual prima e forte e ardita,
Salve, oh Salve, o Liberta!

Ἐκτὸς τῶν *σοννέτων* αὐτοσχεδίαζε δίστιχα, τετράστιχα ὅταν ἐβλεπέ τι προσφιλὲς αὐτῷ, ἢ ἤκουε κάτι, ἢ συνέβαινε τι. Ἐνίοτε αὐτὰ τὰ ἔγραφεν ὁ ἴδιος εἰς τεμάχια χάρτου ἢ ἐξωφύλλου βιβλίου, ἢ τὰ ἔγραφον οἱ οἰκεῖοι του. Ἐκ τούτων πολλὰ ἀπωλέσθησαν ἢ παρέπεσαν, καὶ κατὰ καιροῦς, τυχαίως, εὐρίσκονται. Ἐδημοσιεύσαμεν ἄλλοτε εἰς τὰ «Παναθηναία» τοιαῦτα μικρὰ ποιημάτια.

Ἐσχάτως ὁ πεφιλημένος ἡμῖν κ. Δημήτριος Λούντζης εὐηρεστήθη νὰ μᾶς κάμῃ γνωστὰ τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα ἀνεῦρεν:

Ἀγάπα γιὰ νὰ ζήσης,
Ζήσε γιὰ ν' ἀγαπᾷς.

Σημειωτέον ὅτι ἐνίοτε ὁ ποιητὴς ἐκ γνωστοῦ ἀποφθέγματος ἔκαμνε δίστιχον. Ἴδου τώρα καὶ τινὰ ἰταλικά, τὰ ὁποῖα καὶ μεταφράζομεν:

Il gomito

Filide stavasi nel fresco April,
Facea gomitolì di bianco fil,
Quelli, or fuggivano da lei lontano,
Ora stringevansi nella sua mano.

Ah! quel gomitolò che non son io!
Giammai mostrarmeli potrei restio;
Di quel gomitolò vorei il destino,
Per sempre stringermi a lei vicino.

Μετάφρασις:

«Τὸ κουβάρι»

«Σὲ δροσάτο ἀπριλιάτικο ἀέρι, ἢ Φίλιδα ἐμάζωνε ἄσπρο γνέμα κ' ἔκανε κουβάρια. Ἐκεῖνα πότε ξεφεύγανε μακρυνά της, πότε ἐσφίγγοντο στὰ χέρια της».

«Ἄ! νὰ μὴν εἶμαι γὼ ἐκεῖ τὸ κουβάρι! Ποτέ μου δὲ θὰ της ἤμουνα ἄγροικος καὶ θὲ νὰ ἐστριμονόμουνα πάντα κοντά της».

Titone e l'Aurora

Come, l' amorosa quercia,
L' edera verde allaccia,
Così l' Aurora amabile
Il suo Titone abbraccia.

Sol freddi baci innondano
Il suo semblante adorno;
Ringiovanir potealo
Lei, che rinnova il giorno.

«Ὁ Τιθωνὸς κ' ἡ Αὐγή»

«Καθὼς τὴν παμπάλαιη βελανιδιά περικυκλῶνει ὁ πράσινος κισσός, ἔτσι ἡ χαριτωμένη Αὐγοῦλα ἀγκαλιάζει τὸν Τιθωνό της».

«Μοναχὰ κρύα φιλιὰ πλημμυρίζουνε τὸ ὄμορφό της πρόσωπο. Μποροῦσε νὰ τὸν ξανανιώσῃ ἐκεῖνη, ποὺ ξανανιώνει τὴν ἡμέρα».

Il core insensibile

Dimmi, com' è possibile,
Che quel tuo freddo cuor,
Alla pietà sensibile
Possa destar l' amor?

Le selci a te somigliano;
Freddo su i monti stan:
E, Coll' attrito, accendono
Quel fuoco, che non han.

«Ἡ ἀναίσθητη καρδιά»

«Πές μου, πῶς εἶναι δυνατό, ἐκεῖνη ἡ παγωμένη καρδιά σου νὰ ξυπνήσῃ τὸν ἔρωτα στὴν εὐαίσθητη εὐσπλαχνία».

«Οἱ βελανιδιὲς μὲ σένανε μοιάζονε. Κάθονται ψυχρὲς στὰ βουνὰ καὶ μὲ τὸ τρίξιμο ἀνάβουνε ἐκεῖνη τὴ φωτιά, ποὺ δὲν ἔχουνε».

Ἐπίγραμμα

Fra il riso ed il pianto trascorre la vita.
Ma l'uomo vivrà quando essa è finita.

«Ἀνάμεσα στὰ γέλια καὶ στὰ δάκρυα τρέχει ἡ ζωὴ. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος θὰ ζῇ, ὅταν τελειώσῃ ἡ ζωή».

Εἰς τὰ χειρόγραφα εἶναι καὶ ἓνα χαρτί μὲ τὸ ἑξῆς τετράστιχον:

Se del Dendrinò traccio il gentile
Nome, da me, diletto, e, riverito;
Ecco ch'ora mi sembra ancor non vile
Questo mio giovanil canto imperito.

DIONISIO SOLOMOS

«Ἄν τοῦ Δενδρινοῦ μου γράφω τὸ εὐγενικὸ ὄνομα, σὲ μὲ σεβαστὸ κ' ἀγαπητὸ νά, ποὺ τώρα ἀκόμα δὲ μοῦ φαίνεται δεῖλὸ αὐτὸ τὸ νεανικὸ μου τραγούδι, χωρὶς πείρα».

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Βεβαίως τὸ τετράστιχον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὁ ποιητὴς ἔστειλε τῷ Δενδρινῷ, βεβαίως ὅτι θὰ συνώδευε νεανικόν του ποίημα, τοῦ ὁποῖου ἡ τύχη μᾶς εἶναι ἄγνωστος.

[Συνέχεια]

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΛΕΥΚΕΣ ΝΥΧΤΕΣ

ΠΡΩΤΗ ΝΥΧΤΑ

Ἦταν μιὰ θαυμάσια νύχτα,—ἀπὸ τὶς νύχτες ἐκεῖνες ποὺ μόνον τὰ χρόνια τὰ νεανικὰ ἐγνώρισαν. Ξάστερος ὁ οὐρανὸς καὶ τόσο ἥρεμος ποὺ ἄθελα, κυττάζοντάς τον ρωτοῦσε: Πῶς νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι κακοὶ κάτω ἀπὸ τόσο ἔμορφον οὐρανόν; — Καὶ ἡ σκέψις αὐτὴ, καὶ αὐτὴ εἶναι βγαλμένη ἀπὸ τὰ πιδ ἄδολα νεανικὰ χρόνια. Μὰ ἔτσι νέα γιὰ πολὺν καιρὸ ἄς εἶναι ἡ καρδιά σας.

Ἀπὸ τοὺς «κακοὺς ἀνθρώπους» πῆγε ὁ νοῦς μου στὸ πῶς εἶχα περάσει τὶς ὥρες μου τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη. Μιὰ θλίψη παράξενη μὲ εἶχε πιάσει ἀπὸ τὸ πρῶτ. Μοῦ φαινότανε πῶς ὅλοι μ' ἔφευγαν, μ' ἔγκατέλειπαν, μ' ἄφηναν μονάχον. Βέβαια, θὰ μὲ ρωτοῦσε κανεὶς: Ποιοὶ εἶναι λοιπὸν αὐτοὶ οἱ «ὄλοι»; γιατί, ὁκτὼ χρόνια τώρα ποὺ κατοικῶ στὴν Πετροῦπολιν, δὲν κατῶρθωσα νὰ κάμω ἓνα φίλον. Μὰ τί εἶναι φίλος; Ἐμένα φίλος μου εἶναι ὁλόκληρη ἡ Πετροῦπολις. Γι' αὐτὸ μοῦ φαινότανε σήμερα τὸ πρῶτ πῶς ὅλοι μ' ἔγκατέλειπαν, γιατί ὁλόκληρη ἡ Πετροῦπολις εἶχε πάει στὴν ἔξοχ. Μὲ τρώμαζε ἡ σκέψις πῶς θάμεινα μόνος. Τρεῖς ἡμέρες τώρα λούφαζε μέσα μου ὁ φόβος αὐτὸς χωρὶς νὰ τὸν καταλάβω, καὶ τὶς τρεῖς αὐτὲς ἡμέρες ἔπαιρνα τοὺς δρόμους λυπημένος, καὶ δὲν μποροῦσα νὰ ἰδῶ ποῖα εἶναι ἡ αἰτία. Στὸ Νέβσκι, στὸν κήπο, στὴν προκυμαία κανένα πρόσωπο γνωστὸ μου. Βέβαια, οὔτε ἓνας δὲν μὲ γνωρίζει ἀπ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς γνωστούς μου: ἐγὼ ὅμως τοὺς γνωρίζω ὅλους καὶ καθέναν χωριστά: ἔχω σπουδάσει τὶς φυσιογνωμίες αὐτῆς, ἔχω νὰ διαβάσω τὴ χαρὰ καὶ τὴ λύπη τους καὶ αἰσθάνομαι σὰν νάταν δική μου. Ἐγὼ καὶ ἓναν στενὸ φίλον—σχεδὸν δηλαδὴ, γιατί ποτὲ δὲν μιλήσαμε—ἓνα γεροντάκι ποὺ ἀπαντοῦσα κάθε ἡμέρα, τὴν ἴδια ὥρα πάντα, στὴ Φοντάγκα. Ἐνα σεβάσιμο γεροντάκι, πάντα νὰ συζητῇ μὲ τὸν ἑαυτό του: τὸ ἀριστερό του χέρι αἰωνίως ἦταν σὲ κίνησι, καὶ μὲ τὸ δεξιὸ κρατοῦσε ἓνα μεγάλο μπαστοῦνι ποὺ εἶχε λαβὴ μιὰ χρυσὴ σφαῖρα. Ἄν μοῦ τύχαινε κανένα ἐμπόδιο καὶ δὲν πῆγαινα τὴ συνειθισμένη ὥρα στὴ Φοντάγκα, εἶχα τύψεις καὶ ἔλεγα: τὸ γεροντάκι μου θὰ εἶναι μελαγχολικό. Εἶχαμε καὶ οἱ δύο σὰν κρυφὴ ἐπιθυμία νὰ μιλήσωμε. Εἶναι λίγος καιρὸς,—εἶχαν περάσει δύο ὁλόκληρες ἡμέρες χωρὶς νὰ ἰδωθοῦμε—ποὺ τὴν ἴδια στιγμὴ κάναμε κι' οἱ δύο νὰ χαιρετισθοῦμε, μὰ γλήγορα σκεφθήκαμε πῶς δὲν γνωρίζομαστε. Καὶ ἔτσι κυτταθήκαμε μονάχα μὲ συμπάθεια.

Καὶ τὰ σπίτια, κι' αὐτὰ μοῦ εἶναι πολὺ γνωρίμα. Σὰν περνῶ, κάθε σπίτι τρέχει μπροστά

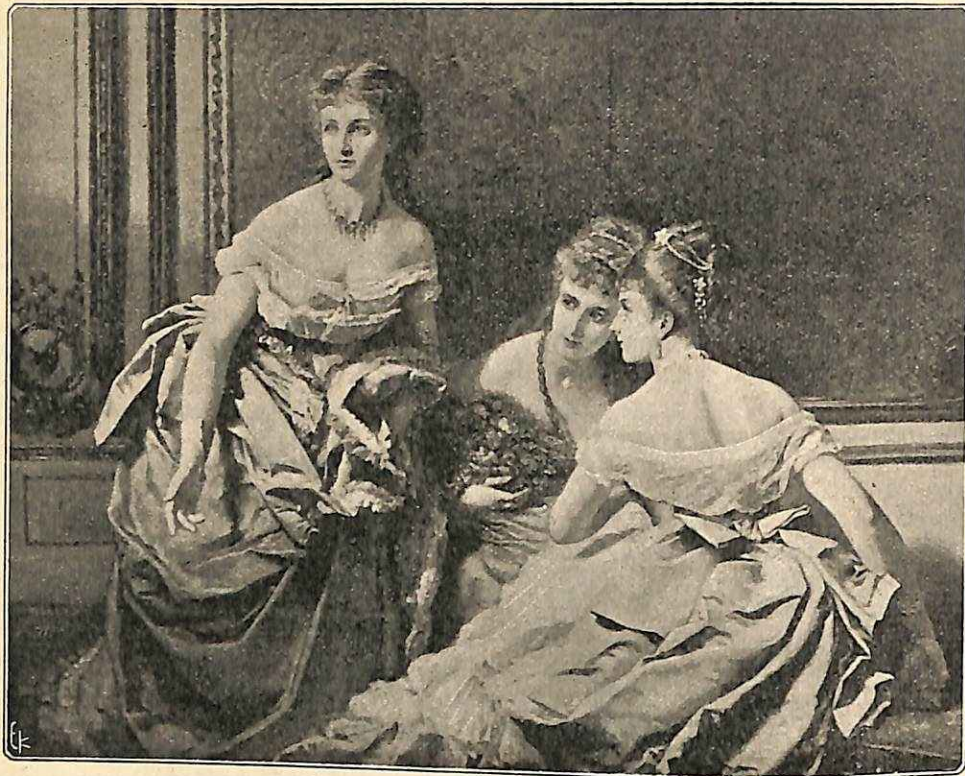
μου, μὲ κυττάζει μὲ ὅλα του τὰ παράθυρα καὶ μοῦ λέγει: «Καλημέρα, τί κάνεις; Ἐγὼ, δόξα σοι ὁ Θεός, εἶμαι καλά. Τὸ Μάη θὰ μοῦ προσθέσουν ἄλλο ἓνα πάτωμα», ἢ «λίγο ἔλειψε νὰ πιάσω φωτιά. Θεέ μου, πῶς ἐτρόμαξα» κλπ. Μὰ οὔτε τ' ἀγαπῶ καὶ ὅλα μὲ τὴν ἴδια ἀγάπῃ ἔχω καὶ τὶς ἀδυναμίες μου. Ἐνα, ποὺ πολὺ τὸ συμπαθῶ, ἔχω πῶς τὸ καλοκαίρι θὰ ἔχῃ ἀνάγκη ἀπὸ γιατρό: κάθε μέρα βέβαια θὰ περνῶ ἀπὸ τὸν δρόμο του νὰ κυττάζω ἂν τὸ φροντίζουν ἀρκετά. Γιατὶ αὐτοὶ οἱ γιατροί!... Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάγῃ!

Μὰ ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσω ἓνα χαριτωμένο σπιτάκι τριανταφυλλί, μικρούτσικο, ὅλο ἀπὸ πέτρα, ποὺ μ' ἐκύτταζε μὲ τόση στοργὴ καὶ ἔδειχνε φανερά τόση καταφρόνια στὰ γύρω του ἄσχημα καὶ κακοχτισμένα: μοῦκανε ἀληθινὴ χαρὰ νὰ περνῶ μπροστά του. Μιὰ μέρα, τὸ καὶμένο μοῦ εἶπε μὲ ἀμέτρητη λύπη: «θὰ μὲ βιάσουν κίτρινο! οἱ βάρβαροι, οἱ φονηάδες! Τίποτα δὲν θὰ μ' ἀφήσουν: οὔτε τὶς κολόννες, οὔτε τὰ κάγκελα...» Καὶ ἀλήθεια, τὸ ἀγαπημένο μου σπιτάκι κίτρινε σὰν τὸ λεμόνι. Δὲς καὶ σ' ὅλο του τὸ αἷμα εἶχε χυθῇ χολή! Δὲν εἶχα πειὰ τὸ θάρος νὰ πάω νὰ τὸ ἰδῶ, ἔτσι παραμορφωμένο, ὕστερα ἀπὸ τόση χάρι, βαμμένο μὲ τὰ κινεζικά χρώματα!

Τώρα καταλαβαίνετε μὲ τί τρόπο γνωρίζω ὅλη τὴν Πετροῦπολιν.

Σᾶς ἔχω πῇ τὸ πῶς πέρασα τρεῖς ἡμέρες ἀνήσυχες, χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ εὕρω τὴν αἰτία τῆς μελαγχολίας μου. Πουθενὰ δὲν ἤμουν εὐχαριστημένος, οὔτε στὸ δρόμο, οὔτε στὸ σπίτι μου. Τί μοῦ λείπει λοιπόν; σκεπτόμουν. Γιατὶ αὐτὴ ἡ πλῆξις; Καὶ πρώτη φορὰ ἔβλεπα τώρα τοὺς μαυρισμένους τοίχους καὶ τὸ ταβάνι, ὅπου χάρις στὴ Ματρένα οἱ ἀράχνες εἶχαν γύρω ἀπλωθῇ. Ἐκύτταξα ἓνα ἓνα τὰ ἐπιπλά μου, μὴν εὕρω ἐκεῖ τὴν αἰτία τῆς δυστυχίας μου. (Γιατί, πάντα μου, καὶ ἡ πειὸ παραμικρὴ μετατόπισι μιᾶς καρέκλας μ' ἔκανε ἔξω φρενῶν). Ἐπειτα πῆγα στὸ παράθυρο... Τίποτε, καμιά καινούργια ἀφορμή. Εἶπα νὰ καλέσω τὴ Ματρένα καὶ ἤσυχον νὰ τὴν μαλώσω γιὰ τὴν ἀκαθαρσία της καὶ μάλιστα γιὰ τὶς ἀράχνες: ἐκεῖνη μ' ἐκύτταζε μὲ ἀπορία καὶ τίποτε ἄλλο. Βγήκε ἀπὸ τὴν κάμαρα χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξι. Καὶ οἱ ἀράχνες ποτὲ δὲν θὰ φύγουν ἀπ' ἐκεῖ.

Μόλις σήμερα τὸ πρῶτ κατάλαβα τί τρέχει. Νά... ὅλοι τῶσκαν γιὰ τὴν ἔξοχ!... (Μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὴν φράσιν μου: σᾶς τὰ λέγω ἀπλᾶ, ἄτεχνα). Ναι, ὅλη ἡ Πετροῦπολις εἶναι στὴν ἔξοχ... Καὶ τώρα, κάθε ἄνθρωπος ἐντιμὸς, καθὼς πρέπει θέλω νὰ εἰπῶ, ποὺ πηγαίνει ἀμα-

ΑΔΕΛΦΑΙ

ΥΠΟ ΚΗΣΛΙΝ — ΔΡΕΣΔΗ

ξάδα, μου φαίνεται ένας καλός οικογενειάρχης που τελείωσε τις δουλειές του και πάει ευχαριστημένος στο έξοχό του σπίτι. Όλοι οι διαβάτες, τρεις ημέρες τώρα, έχουν αλλάξει, και η όψη τους μου λέγει: Είμαστε περαστικοί· σε δυο ώρες φεύγομε.

Αν κανένα παράθυρο γειτονικό άνοιγε και έβλεπα, επάνω στα γυαλιά, άσπρα ζαχαρένια χεράκια και ύστερα ένα νόστιμο κεφαλάκι να καλή τον άνθωπόλη, δεν φανταζόμουν πώς η κόρη εκείνη ήθελε να χύση την άνοιξη στο σκοτεινό δωμάτιό της· ενόμιζα πώς μου έλεγε: «Τα λουλούδια αυτά, θά τα πάρω μαζί μου στους άγρους!»

Αν απαντούσα καμιά σειράν από κάρα, που βάδιζαν άργά, φορτωμένα, με βουνά από έπιπλα, τραπέζια, καρέκλες, ντιβάνια και καναπέδες, σκεύη μαγειρικά και πάνω απ' όλα αυτά συχνά καθισμένη τη μαγειρίσσα σαν κλωσσα, ή αν έβλεπα στο Νέβα βαποράκια, φορτωμένα κι' αυτά με έπιπλα, κάρα και βαποράκια επλήθαιναν στα μάτια μου και νόμιζα πώς δλόκληρη ή πόλις έφρευγε, όλοι μετανάστευαν και ή Πετρούπολις θ' απόμνε έρημη. Αυτό μ' έθλιβε, μ' επείραζε, γιατί εγώ δεν ήμπορούσα να πάω στην έξοχή. Και όμως ήμουν έτοιμος ν' ανέβω

σε κάθε κάρο, σε κάθε άμαξι. Μά κανέναν δεν με καλούσε. Με λησμονούσαν όλοι σαν να ήμουν ξένος εγώ!

Πολλήν ώρα εβάνιζα έτσι. Δεν ήξερα πού βρίσκομαι. Έξαφνα είδα τα όχρωμάτα κ' έγεια μονομιās χαρούμενος. Μπήκα στους άγρους και τα λειβάδια· καμιά κούρασι δεν αισθανόμουν. Μάλιστα ενόμιζα πώς ή ψυχή μου είχε έλευθερωθί από φορτίο βαρύ. Όλοι μέσ' από τάμαξα μ' εκύτταζαν με τόση συμπάθεια που λές· και ήθελαν να με χαιρετήσουν. Όλοι ήταν χαρούμενοι, κ' εγώ δεν ήξερω γιατί. Όλοι εκάπνιζαν ώραία τσιγάρα. Εγώ, ήμουν ευτυχισμένος. Μονομιās νόμισα πώς πέταξα στην Ιταλία· τόση χαρά μου έδωκε ή φύσις, έμένα του μισοαρωστημένου, του μισοπεθαμένου παιδιού της πρωτευούσης.

Έχουν κάτι που εγγίζει βαθιά, τα περιχωρά της Πετρούπολεως την άνοιξη, όταν ξαφνικά δείχνει όλη τη ζωή που κρύβει μέσα της, και ξανοίγει στολισμένη, στεφανωμένη με άνθη. Θυμίζει τις κόρες εκείνες τις μαραμένες και αναιμικές που σου κάνουν πόνο και που ξαφνικά μονομιās λάμπουν από έμορφιά. Στέκεσαι θαμπωμένος και ρωτάς ποιά δύναμις έχυσε τόσο φώς στα μάτια εκείνα τα θολωμένα και σκεπτικά.

ποιός έχάρισε το χρώμα αυτό του τριαντάφυλλου στα χλωμασμένα τους μάγουλα· ποιός έδωσε το πάθος στο πρόσωπο εκείνο το άτονο· πώς έτσι βαθιά ανεβοκατεβαίνει τώρα το στήθος αυτό; Θεέ μου! ποιός μπόρεσε να δώση στην άμοιρη αυτή κόρη την άνθησι, την ξαφνική αυτή ζωή, την έμορφιά; Ποιός έκανε να λάμψη το χαμόγέλο της; Ποιός λοιπόν μεταγγίζει τόση χαρά; Κυττάξεις γύρω σου να τον ανακαλύψης, και μαντεύεις... Μά περνά ο καιρός, και αύριο ίσως θά ιδής και πάλι το βλέμμα το θλιμμένο και σκεπτικό, το χλωμό πρόσωπο, τη στάσι ή άτολμη, τη δειλή· να, ή σφραγίδα της λύτης, ή αναπόλησις της έφήμερης άνοιξης... και λυπάσαι που ή έμορφιά εκείνη μαράθηκε τόσο γλήγορα. Και δεν πρόφθασες ούτε να την αγαπήσης!...

Πολύ άργά γύρισα στην πόλι. Δέκα ή ώρα. Ο δρόμος επήγαινε πλάι-πλάι με το κανάλι. Αυτή την ώρα είναι έρημικός ο δρόμος αυτός... Ναί, το σπίτι μου είναι στο πειό μακρυνό προάστειο.

Επήγαινα σιγοτραγουδώντας. Χαρούμενος σαν είμαι, πάντα κάτι τραγουδω. Είναι, θαρρώ, συνήθεια εκείνων που δεν έχουν κανέναν φίλο και δεν ήξέρον με ποιόν ναπολαύσουν τη χαρά που έρχεται για μιá στιγμή.

Μά, ή νύχτα αυτή κάτι μου έτοίμαζε.

Μονάχος, άκουμπισμένος στο πεζούλι του καναλιού, είδα μιá γυναίκα. Φαινότανε πώς κύτταζε προσεκτικά τα θολωμένα νερά. Φορούσε ένα έμορφο καπέλο με λουλούδια κίτρινα και μιá μαύρη μαντίλα.

«Νέα είναι και θά είναι και μελαχροινή» συλλογίσθηκα.

Δεν φάνηκε νάκουσε τα βήματά μου, ούτε κινήθηκε διόλου όταν πέρασα δίπλα της κρατώντας την αναπνοή μου· ή καρδιά μου χτυπούσε πολύ δυνατά.

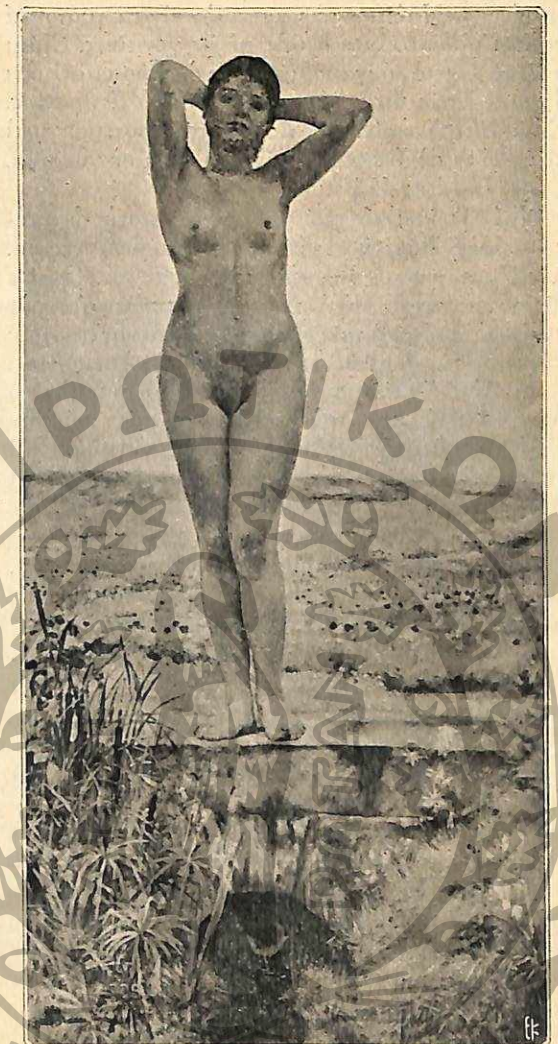
«Παράξενο, θά είναι πολύ συλλογισμένη». Και σταμάτησα έξαφνα, γιατί μου φάνηκε πώς άκουσα κλάμα πνιγμένο.

«Αλήθεια είναι· κλαίει».

Επέρασε μιá στιγμή και ξανάκουσα το κλάμα. Θεέ μου! ή καρδιά μου την επόνεσε. Είμαι φυσικά πολύ δειλός με τις γυναίκες, με σε τέτοια στιγμή!... Γύρισα πίσω, έπλησίασα και θάρχιζα βέβαια με τη λέξι: «Κυρία», μιá σκέφθηκα άμέσως πώς έτσι άρχίζουν σε χίλιες παρόμοιες περιστάσεις όλοι οι άνθρωποι του σαλονιού. Ζητούσα μιá λέξι πειό σπάνια. Η κόρη έξαφνα μ' εκύτταξε και έφυγε βιαστική περνώντας μπροστά μου. Την ακολουθήσα. Μά εκείνη πέρασε στο αντικρυνό πεζοδρόμιο. Δεν τολμούσα να πάω κ' εγώ· ή καρδιά μου χτυπούσε σαν του πουλιού του φυλακισμένου μέσα στο κλουβί. Μά ή τύχη με βοήθησε.

Στο πεζοδρόμιο που βάδιζε, φάνηκε έξαφνα

ένας κύριος με φράκο, ηλικίας ανθρώπου «σοβαρού»· δεν ήταν όμως και ο τρόπος του σοβαρός. Επήγαινε τοίχο-τοίχο. Εκείνη έφρευγε σαν βέλος, βιαστική και σαν φοβισμένη, όπως κάθε κόρη που θέλει ναποφύγη κάθε συνάντησι και βέβαια ο κύριος αυτός με το άβέβαιο βήμα του, όπου ή σια του έσάλευε απάνω στον τοίχο, δεν θά μπορούσε να την φθάση αν δεν άρχιζε να τρέχη. Εκείνη έφρευγε με του άνεμου τη γληγοράδα· μιá και ο διώκτης δλοένα πλησίαζε· ήταν τώρα πολύ δίπλα της· εκείνη έβαλε μιá φωνή και... Ευχαρίστησα την τύχη μου που κρατούσα στο δεξι μου χέρι ένα πολύ καλό μπιστούνι. Μονομιās βρέθηκα στο πεζοδρόμιο· είδε ο κύριος το άτάραχτο επιχείρημα που του έδειξα, έσιώπησε, υποχώρησε, και όταν έμεινε μακριά από μās, άρχισε να διαμαρτύρεται δυνατά· μιá τα πήρε τα λόγια του ο άνειος.

Η ΠΗΓΗ

ΥΠΟ ΚΑΙΓΚΕΡ

— Πιάστε το μπράτσο μου, τής είπα.

Ἐπέρασε σιωπηλά τὸ χέρι της στὸ μπράτσο μου τρομαγμένη ἀκόμα. Ἄ, πὼς τὸν εὐλογοῦσα τὸν κύριον αὐτὸν ποὺ τὸν ἔστειλε ἡ τύχη!

Ἐρρίξα ἐπάνω της μιὰ γρήγορη ματιά. Ἦταν μελαχροινὴ ὅπως τὴν εἶχα φαντασθῇ καὶ πολὺ νόστιμη. Τὰ μάτια της ἀκόμη δακρυσμένα· μὰ τὰ χεῖλη της χαμογελοῦσαν. Μ' ἐκύτταξε βιαστικά, κοκκίνησε λίγο καὶ χαμήλωσε τὰ μάτια. — Βλέπετε! Γιατί νὰ μὲ ἀποφύγετε; Ἄν ἤμιουν μαζί σας, τίποτε δὲν θὰ γινότανε...

— Μά, δὲν σὰς γνῶριζα· θαρροῦσα πὼς καὶ σεῖς...

— Καὶ τώρα μὲ γνωρίζετε περισσότερο;

— Λίγο. Νά· βλέπω πὼς τρέμετε. Θαρρεῖτε πὼς δὲν ἤξερω τὸ γιατί;

— Τὸ μαντέψατε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, εἶπα, γεμάτος ἀπὸ χαρὰ ποὺ ἦταν τόσο ἐξυπνὴ· γιατί ἡ ξυπνάδα καὶ ἡ ἐμορφιά πᾶνε ὥραϊα συντροφισμένες. — Ναί, μαντέψατε ποιὸν εἶχατε μπροστά σας. Ἀλήθεια, εἶμαι δειλὸς μὲ τὶς γυναῖκες. Εἶμαι μάλιστα πειδὸ συγκινημένος ἐγὼ τώρα ἀπ' ὅ,τι ἤσαστε ἐσεῖς ὅταν πλησίασε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Εἶναι σὰν ὄνειρο... Καὶ κατὰ περισσότερο· γιατί ποτέ, οὔτε σὲ ὄνειρο, δὲν ἔχω μιλήσει σὲ γυναῖκα.

— Τί λέτε; ἀλήθεια;

Ναί. Τρέμει τὸ χέρι μου γιατί ποτέ ὡς σήμερα δὲν ἐκράτησα ἓνα τόσο ἔμορφο χεράκι. Δὲν εἶμαι συνειδησιμὸς μὲ τὶς γυναῖκες... Πάντα ἔζησα μονάχος. Καὶ δὲν ἤξερω πὼς νὰ τοὺς μιλήσω. Ἴσως νὰ σὰς εἶπα καὶ καμιά κονταμάρα· πῆτε μου τὴν ἀλήθεια, πῆτε το, δὲν θὰ μὲ πειράξετε.

— Δὲν εἶπατε κονταμάρες, καθόλου· ὅλο τὸ ἐναντίο· καί, μιὰ ποὺ θέλετε νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δειλία ἀρέσει σὲς γυναῖκες· καὶ ἀκόμα, ἂν θέλετε νὰ ξέρετε, ἐμένα μ' ἀρέσει ξεχωριστά. Καὶ τώρα, θέλετε νὰ μὲ πᾶτε ὡς τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μου;

— Μά, εἶπα πνιγόμενος ἀπὸ τὴ χαρὰ μου, μοῦ λέτε τόσα, ποὺ δὲν θὰ εἶμαι πειὰ δειλὸς, καὶ τότε πάει χαμένο αὐτό μου τὸ προσόν...

— Τί προσόν; Γιά ποῖο προᾶγμα; Εἶναι πολὺ...

— Νὰ μὲ συχωρέστε... Μά, πὼς νὰ μὴ θέλω νά;...

— Ν' ἀρέσετε, αἱ;

— Ναί, βέβαια. Εἰστε καλή, ἀκοῦστε με. Εἶμαι εἰκοσιέξη χρόνων καὶ κανέναν ποτέ δὲν μ' ἀγάπησε. Πὼς νὰ μὴ μιλῶ ἀδέξια; Ὅμως πρέπει νὰ μιλήσω. Θέλω ὅλα νὰ τὰ εἰπῶ, σὲ σὰς... Ἡ καρδιά μου δὲν μπορεῖ, δὲν μπορῶ νὰ μὴ σὰς μιλήσω... Μά, θὰ τὸ πιστέψετε;... καμιά γυναῖκα, ποτέ, ποτέ... οὔτε φίλος! Καὶ κάθε ἡμέρα θαρρῶ πὼς θὰ εἶρω κάποιον... καὶ νὰ ξέρατε πόσες φορές ἔτσι ἐρωτεύθηκα!

— Μὰ πὼς; μὲ ποιόν;

— Μὲ κανένα, ἰδανικά. Νά, πρόσωπα γυναικῶν ποὺ εἶδα στὸ ὄνειρό μου. Τὰ ὄνειρά μου

εἶναι ἀληθινὰ μυθιστορήματα. Ἄ, δὲν μὲ γνωρίζετε ἐσεῖς... Εἶναι ἀλήθεια, — καὶ οὔτε μποροῦσε νὰ γείνη διαφορετικὰ — ἔχω γνωρίσει δύο ἢ τρεῖς γυναῖκες, μὰ τί γυναῖκες! Νά, ἡ αἰώνια νοικοκυρά!... Μά, θὰ γελάσετε ἂν σὰς πῶ πὼς πολλὲς φορές ὠνειρεύθηκα, ὅτι μιλοῦσα στὸ δρόμο μὲ μιὰ μεγάλη κυρία. Ἀπλούστατα στὸ δρόμο: ἡ κυρία ἦταν μονάχη κ' ἐγὼ τῆς μιλοῦσα μὲ σεβασμό, μὲ δειλία, μὲ πάθος. Τῆς ἔλεγα πὼς εἶμαι θαμμένος στὴ μοναξιά, πὼς δὲν πρέπει νὰ μ' ἐγκαταλείψῃ, πὼς καμιά γυναῖκα δὲν μ' ἀγαπᾷ, πὼς εἶναι χρέος τῆς γυναικὸς νὰ ἀκούσῃ ἓνα δυστυχισμένον, καὶ τῆς ζητῶ νὰ μοῦ εἰπῇ δυὸ λόγια μονάχα ἀδελφικά, δυὸ λόγια πονετικά· ἂν θέλῃ, μπορεῖ νὰ μὲ γελάσῃ ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ μ' ἀκούσῃ, νὰ μοῦ ἀποδώσῃ τὴν ἐλπίδα ποὺ ἔχασα... Δυὸ λόγια, μονάχα δυὸ λόγια, καὶ ἔπειτα ἂς μὴν τὴν ξαναῖδῶ ποτέ πειὰ! Μὰ γελάτε, ἐσεῖς... Ἀλήθεια, αὐτὰ ποὺ λέω εἶναι νὰ γελᾷ κανεῖς.

— Μὴ θυμώσετε. Γελῶ γιατί βλέπω πὼς εἰσθε ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ σας. Ἄν δοκιμάζατε, ἴσως θὰ κερδίζατε, ἀκόμα καὶ στὸ δρόμο. Ὅσο πειδὸ ἀπλᾶ, τόσο πειδὸ βέβαια. Καμιά γυναῖκα μὲ καρδιά, φθάνει νὰ μὴν εἶναι ἀνόητη ἢ ἐκείνη τὴ στιγμή ταραγμένη, δὲν θὰ μπορούσε νὰ σὰς ἀρνηθῇ τὰ δυὸ αὐτὰ λόγια ποὺ ζητεῖτε. Ὅμως ποῖος ξέρει; Μποροῦσε νὰ σὰς πᾶρουν καὶ γιὰ τρελλό. Ξέρω ἐγὼ ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου — γιατί γνωρίζω καλὰ τοὺς ἀνθρώπους...

— Ὡ, σὰς εὐχαριστῶ, τῆς εἶπα. Δὲν μπορεῖτε νὰ ταταλάβετε τί καλὸ μοῦ κάνετε!

— Καλὰ, καλὰ... Μά, πῆτε μου, πὼς εἶδατε ὅτι εἶμαι γυναῖκα ποῦ... νά, γυναῖκα ἄξια... ἄξια... γιὰ προσοχὴ καὶ γιὰ φιλία; Ὅχι δηλαδὴ νοικοκυρά, ὅπως εἶπατε. Πὼς σὰς ἤρθε νὰ μὲ πλησιάσετε;

— Πὼς; Μά... ἤσαστε μονάχη· αὐτὸς ὁ κύριος τόσο ἐπιθετικός... καὶ ἦταν νύχτα· ἦταν χρέος μου.

— Μὰ ὅχι, προτιήτερα, ἐκεῖ πρὸς στὸ κανάλι, ἠθέλατε νὰ μοῦ μιλήσετε...

— Ἐκεῖ, πρὸς τὸ κανάλι;... Ἀλήθεια, δὲν ἤξερω πὼς νὰ σὰς τὸ πῶ, φοβοῦμαι... Ξέρετε; Σήμερα ἤμιουν τόσο χαρούμενος. Ὁ περίπατος, τὰ τραγούδια ποὺ εἶχα θυμῇ, ἡ ἐξοχή... ποτέ δὲν ἤμιουν τόσο καλὰ. Νά... μοῦ φάνηκε ἴσως... μὲ συγχωρεῖτε ποὺ σὰς τὸ θυμίζω, μοῦ φάνηκε πὼς ἐκλαίγατε, καί... δὲν μπόρεσα νὰ βαστάξω, ἐπόνεσε ἡ καρδιά μου. Θεέ μου, ἦταν κακὸ αὐτό, μιὰ συμπάθεια ἀδελφική;... Ὅθι σὰς πείραζε ἂν δὲν κρατιόμουν καὶ σὰς μιλοῦσα;

— Σωπάτε... εἶπε χαμηλόνοντας τὰ μάτια καὶ σφίγγοντάς μου τὸ χέρι. Δὲν ἔπρεπε νὰ σὰς μιλήσω γι' αὐτό! Εἶμαι εὐχαριστημένη ποὺ δὲν γελάστηκα γιὰ σὰς... Νά, ἐφθάσαμε. Αὐτὸ τὸ δρομάκι, καὶ εἶμαι στὸ σπίτι μας. Σὰς ἀφίνω. Εὐχαριστῶ.

— Λοιπόν, δὲν θὰ ξαναῖδωθοῦμε ποτέ πειὰ; Τελίωσαν ὅλα;

— Βλέπετε, εἶπε γελώντας, στὴν ἀρχὴ σὰς ἀρκοῦσαν δυὸ λόγια· τώρα... Μά, ἴσως νὰ ξαναῖδωθοῦμε...

— Θάρθῶ ἐδῶ αὔριο... Μὲ συγχωρεῖτε, εἶμαι ἀπαιτητικός.

— Ἀλήθεια, δὲν ἔχετε ὑπομονή, σχεδὸν διατάζετε...

— Ἀκοῦστε, δὲν μπορῶ νὰ μὴν ἔρθω αὔριο. Εἶμαι ἓνας ὄνειροπόλος. Εἶναι τόσο λίγη ἡ ζωὴ μου ἢ πραγματική, εἶναι τόσο λίγες στιγμὲς στὴ ζωὴ μου σὰν αὐτές, ποὺ ἀδύνατον νὰ μὴν τὲς ξαναζήσω μὲ τὴ φαντασία μου. Ὅθι σὰς ἀναπολῶ ὅλη τὴ νύχτα, ὅλη τὴν ἐβδομάδα, ὅλο τὸ χρόνο. Ὅθι ἔρθω αὔριο ἐδῶ, χωρὶς ἄλλο, τὴν ἴδια ὥρα, καὶ θὰ εἶμαι εὐτυχισμένος νὰ ξαναθυμῇ... Ἡ θέσις αὐτὴ μοῦ εἶναι ἀγαπημένη. — Εἶναι δύο ἢ τρία τέτοια μέρη σὲ ὅλη τὴν Πετρούπολι. Στὸ ἓνα ἔχω κλάψει... γιὰ μιὰν ἱστορία. Ποῖος ξέρει; Καὶ σεῖς, λίγο προτιήτερα, ἐκλαίγατε γιὰ κατὶ παρόμοιο ἴσως. Ἴσως καμιά φορὰ νὰ ἤσατε πολὺ εὐτυχισμένη σ' αὐτὸ τὸ μέρος.

— Θάρθῶ κ' ἐγὼ ἴσως αὔριο σὲς δέκα· βλέπω πὼς δὲν μπορῶ νὰ σὰς τὸ ἀπαγορεύσω... Νὰ μὴν ἔρθετε ὅμως ἐδῶ. Μὴ νομίζετε πὼς σὰς κάνω ραντεβού. Ἐγὼ πρέπει νὰρθῶ γιὰ μιὰ ἐργασία. Μά... ἀλήθεια, νὰ σὰς πῶ, θὰ εὐχαριστηθῶ ἂν καὶ σεῖς ἐρθῇτε. Πρῶτα μπορεῖ καὶ αὔριο νὰ εἶμαι ἔτσι λυπημένη· μὰ, ἂς τὰ ξεχάσωμε... Ἐπιτέλους ἤθελα νὰ σὰς ἴδῶ... γιὰ νὰ σὰς πῶ δυὸ λόγια. Δὲν θὰ μὲ παρεξηγήσετε γι' αὐτό. Μὴ νομίζετε πὼς ἔτσι εὐκολὰ δίνω ραντεβού. Δὲν θὰ σὰς τὸλεγα αὐτὸ ἂν... Μά, ὅχι· μὲ τὴ συμφωνία νὰ μείνῃ μυστικό...

— Μὲ τὴ συμφωνία αὐτὴ. Καλὰ, ὑπακούω σὲ καθετί. Σὰς τὸ ὑπόσχομαι. Ὅθι εἶμαι ὑποτακτικός, θὰ ἔχω σεβασμό... μὲ γνωρίζετε.

— Γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα σὰς λέγω νὰ ῥθῇτε αὔριο, γιατί σὰς γνῶρίζω. Ἐσεῖς ὅμως, προσέξτε ἴσ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ συμφωνία, γιατί εἶναι ἡ πρώτη ἀπ' ὅλες, σὰς μιλῶ εἰλικρινῶς: μὴ μ' ἐρωτευθῇτε· δὲν μπορεῖ νὰ γείνη αὐτό, σὰς

βεβαιώνω. Σὰς δίνω τὴ φιλία μου μ' εὐχαρίστησι. νὰ τὸ χέρι μου· ὅχι ὅμως ἔρωτα, σὰς παρακαλῶ.

— Σὰς τ' ὀρκίζομαι...

— Μὴν ὀρκίζεσθε· μπορεῖ ν' ἀνάψετε σὰν τὸ μπαρούτι... Μὴν κακιώσετε γι' αὐτὸ ποὺ σὰς εἶπα· ἂν ἤξερατε... Κ' ἐγὼ, σὰν ἐσὰς, δὲν ἔχω κανέναν νὰ ξεμνηστευθῶ, νὰ ζητήσω μιὰ συμβουλή· ἐσεῖς εἰσθε ὁ πρῶτος· μοῦ φαίνεται πὼς εἶμαστε εἴκοσι χρόνων φίλοι... Λοιπόν, θὰ μείνετε πάντοτε ὁ ἴδιος;

— Ὅθι τὸ δῆτε! Μὰ πὼς νὰ ζήσω ὅλες αὐτὲς τὶς ὥρες ὡς αὔριο;

— Ὑπνον καλὸ, καλὴ νύχτα. Νὰ τὸ ξέρετε πὼς ἔχω κάθε ἐμπιστοσύνη σὲ σὰς. Ἀλήθεια, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ λήῃ κανεῖς κάθε του αἵσθημα καὶ τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη ἀκόμα. Ἐσεῖς μοῦ τὸ εἶπατε, καὶ τὸ εἶπατε τόσο ἔμορφα, ποὺ μοῦ ἤλθε ἡ σκέψη νὰ ἐμπιστευθῶ σὲ σὰς καὶ νὰ σὰς πῶ...

— Τί; νὰ μοῦ πῆτε τί;

— Αὔριο. Ἄς μείνῃ μυστικό ὡς αὔριο. Καλύτερα γιὰ σὰς. Ὅθι μοιάζῃ περισσότερο μὲ μυθιστόρημα. — Ἴσως νὰ σὰς πῶ αὔριο... ὅλα, καὶ ἴσως νὰ μὴ σὰς πῶ τίποτε. Θέλω πρῶτα νὰ μιλήσωμε μαζί, νὰ σὰς γνωρίσω καλύτερα.

— Ἐγὼ, εἶπα ἀποφασιστικά, θὰ σὰς διηγῇ αὔριο ὅλη μου τὴ ζωὴ. Ἀλήθεια, ἓνα θαῦμα γείνηκε μέσα μου. Δὲν ἤξερω ποῦ βρίσκομαι. Λοιπόν, τώρα δὲν εἰσθε εὐχαριστημένη ποὺ δὲν ἐθυμώσατε ὅταν σὰς μίλησα καὶ σταθήκατε νὰ μ' ἀκούσετε; Σὲ δύο λεπτὰ μὲ κάνετε εὐτυχισμένο γιὰ ὅλη μου τὴ ζωὴ, εὐτυχισμένο, ναί. Μὲ κάνετε ν' ἀγαπήσω τὸν ἑαυτό μου. Ἐχύσατε φῶς σὲ κάθε μου ἀμφιβολία. Ἄν ξαναγυρίσω ποτέ στὰ ἴδια αἰσθήματα... Μὰ αὔριο ὅλα θὰ σὰς τὰ πῶ, θὰ τὰ μάθετε ὅλα, ὅλα...

— Λοιπόν, ἐσεῖς θὰ κάνετε τὴν ἀρχή.

— Ναί.

— Σὰς ἀφίνω.

— Γεῖά σας.

Καὶ χωρισθήκαμε. Πλανήθηκα ὅλη τὴ νύχτα, δὲν ἠμποροῦσα νὰ πᾶω στὸ σπίτι μου... «Αὔριο λοιπόν».

[Συνέχεια.—Μετάφρ. Κ. Μ.]

Θ. ΔΟΣΤΟΓΕΒΣΚΥ

ΑΠΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΡΕΙΑΝ ΗΠΕΙΡΟΝ *

ΤΟ ΔΕΛΒΙΝΟΝ

Τὰ περίχωρα τοῦ Δελβίνου. — Δολώνεια ἢ Μαιανδρία. — Ἰστορία τοῦ Δελβίνου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1367 μ.Χ. μέχρι τῆς σήμερον. — Ὁ δεσπότης τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας Θωμᾶς. — Ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀγγελίνη καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς Δουκίσσης τῆς Κεφαλληνίας Τζάουλος. — Ὁ Βασιλεὺς τῆς Σερβίας Στέφανος Duschap. — Ὁ Τζάουλος δεσπότης τῆς Ἀλβανίας αἰχμάλωτος τῶν Δελβινιωτῶν. — Ἰωάννης Σπάθας. — Ἰστορία τῆς ἡρωϊκῆς ταύτης οἰκογενείας φερουσῆς καὶ τὸ ὄνομα Μπούα καὶ κατόπιν Γρίβα ἀπὸ τοῦ 1333 μ.Χ. μέχρι τῆς σήμερον. — Μερκούριος Μπούας καὶ αἱ ἡρωϊκαὶ πράξεις του ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. — Τὸ Δέλβινον ἔδρα Πασσαλίου. — Σελίμ Πασσᾶς. — Ἐπανάστασις τοῦ Δελβίνου κατὰ τῆς Υ. Πύλης (1848). — Κιουλέκας, Ἀρδούλ-βέης, Κόκας Βασίλης, Ταχί-βέης, Τσέλιος Πίτσαρης καὶ Ἀχμετ Ντίος. — Τὸ Δέλβινον Καϊμακλίκιον. — Ὅρια αὐτοῦ καὶ πληθυσμός. — Ἐπιγραφεὶς ἢ Ἑλλ. γλῶσσα λαλεῖται καὶ ἡ Ἀλβανικὴ. — Ἑλλ. Σχολεῖα. — Ἡ γεωγραφία. — Χαρακτηρισμὸς τῶν Δελβινιωτῶν.

Μετὰ πορείαν τεσσάρων περίπου ὥρων ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας λαμπροῦ ἡλίου καὶ ὑπὸ τὸν πένθιμον καὶ μονότονον ἦχον τῶν ἀλβανικῶν ᾠμάτων, ἅτινα ἔψαλλεν ὁ ἀγωγιᾶτης μου βοηθούμενος ὑπὸ τῶν συνοδευόντων με χάριν ἀσφαλείας Ἀλβανῶν χωροφυλάκων καὶ τοῦ Καβάση, ἐφθάσαμεν εἰς Δέλβινον.

Ἡ τοποθεσία τῆς πόλεως ταύτης εἶναι γραφικωτάτη. Ἀφ' ἑνὸς πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς πόλεως ἀνυψοῦνται, ὡς πύργοι μεγαλοπρεπεῖς, τινὲς οἰκίαι ἐπιφανῶν βήδων Τουρκαλβανῶν ἀφ' ἑτέρου ἔνθεν καεῖθεν τῆς ὁδοῦ καὶ ἀνὰ ὅλα τὰ περίχωρα ἐκτείνονται καλλιεργημένοι ἀγροὶ καὶ κήποι, οἵτινες προεδήλουν ἤδη τὸ ἔαρ ὑπὸ τὸ εὐκραὲς κλίμα τοῦ τόπου τούτου, πρασινίζοντες ἐκ τῆς χλόης καὶ τῶν σχηματιζομένων φυλλωμάτων τῶν ἐλαιῶνων, τῶν λεμονεῶν καὶ τῶν ῥοδωνεῶν.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς τερπνῆς ταύτης τοποθεσίας ἀνυψοῦνται ἠρειπωμένον τὸ φρούριον τοῦ Δελβίνου καὶ διὰ στενοῦ τίνος, ἐκτεινομένου ΝΑ καὶ εἰς τινα σημεῖα καθισταμένου βραχύδους, ῥέει ποταμίσκος σχηματίζων ἐνιαχοῦ μικροὺς καταρράκτας καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Παῦλαν.

Κατὰ τὸ πολυτεὲς στάδιόν μου, ὅπερ διήνυσα ἐν τῷ ὀθωμανικῷ Κράτει, περιῆλθον πολὺ μέρος αὐτοῦ καὶ ἐπεσκέφθην πολλὰς πόλεις παραλίας τε καὶ μεσογείους, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους· ἀλλ' εἰς ὀλίγους τόπους ἀπῆντησα τὸ ὥραϊον, ὅπερ παρέχει ἡ τοποθεσία τοῦ Δελβίνου καὶ τῶν περιχώρων, καθ' οἷανδήποτε ὥραν τοῦ ἔτους.

* Ἐκτον ἀπόσπασμα τοῦ ἀδημοσιεύτου ἔργου τοῦ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Σκωτίδη γραφέντος, ὅταν ἦτο Πρόξενος εἰς Ἀργυροκάστρον. Συνέχεια τοῦ προηγουμένου δημοσιεύματος, τεύχος 29 Φεβρουαρίου 1908.

Ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως εἰκονίζεται θαυμασίως ἡ φυσικὴ τελειότης τοῦ πεδινοῦ μέρους ἐν τῷ καταρτύῳ λεκανοπεδίῳ, ὅπερ διαρρέεται ὑπὸ ἀφθόνων ὑδάτων· ἀπὸ ἐτέρας ἀπόψεως παρίσταται ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλουσα φύσις τοῦ ὄρεινου μέρους ἐν τοῖς περὶ τὸ Δέλβινον λόφοις, οἵτινες κεκαλυμμένοι μὲ χλόην καὶ ποικίλα δενδρύλλια καταλήγουσι μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς σειρὰν ὁρέων ἐστεμμένων ὑπὸ πυκνῶν δασῶν.

Τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως συμπληροῖ ἡ ἀνυψουμένη ἐν μέσῳ αὐτῆς κομψὴ καὶ εὐπρεπὴς πόλις, τῆς ὁποίας αἱ οἰκίαι νεόδμητοι κατὰ πολὺ μέρος διακρίνονται διὰ μέσου τῶν ρυμοτομημένων πολλαχοῦ ὁδῶν ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ καθαριότητι καὶ κομψότητι.

Τὸ Δέλβινον περιλαμβάνετο πιθανῶς εἰς τὴν Χαονίαν. Κατὰ τινὰς μὲν ἀρχαιολόγους ὠνομάζετο Δολώνεια, κατ' ἄλλους δὲ Μαιανδρία, ἦν ἕτεροι συγγραφεῖς θέτουσιν ἐν Νιβίτση. Τὸ βέλβιον εἶναι ὅτι τὸ Δέλβινον ἀνιγέρθη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίας πόλεως, τίνος ὅμως ἀγνωστον, περὶ τοὺς τελευταίους Βυζαντινοὺς χρόνους.

Μόνον κατὰ τὸν 14^{ον} αἰῶνα μ.Χ. γίνεται εὐφημὸς ὁπωσδήποτε μνεῖα αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Κατὰ σύγχρονον ἱστορικὸν σημείωμα τῶν μοναχῶν Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου¹ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Σέρβων Στεφάνου Δούσαν² καὶ τοῦ Σέρβου Καίσαρος Γρηγορίου Πρελούπου, ἐπάρχου τῆς Θεσσαλίας καὶ τῶν Ἰωαννίνων (1350—1355) ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννου Κατακουζηνοῦ ὁ Νικηφόρος Β' Δούκας Παλαιολόγος υἱὸς τοῦ πρῶτον δεσπότη τῆς Ἡπείρου Ἰωάννου Β' Ὁρσίνη Ἀγγέλου Κομνηνοῦ, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν πατρίδα κληρονομίαν.

Κατορθώσας νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Σέρβον βασιλόπαιδα Συμεῶνα τὸν Οὐρεσην, ὅστις κατέφυγεν εἰς Καστορίαν, ἐγένετο δεσπότης τῆς Ἡπείρου καὶ τοῦ Δελβίνου, ὡς εἶκός· ἀλλὰ θελήσας νὰ ἐκδιώξῃ καὶ τοὺς ἐποίκους Ἀλβανοὺς ἠττήθη κατὰ κράτος ὑπ' αὐτῶν περὶ τὸ χωρίον Ἀχε-

¹ Τοῦτο ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Rouqueville ἐν Παρισίοις (1820) εὐρεθὲν ἐν Ἰωαννίνοις.

² Ἐπὶ τοῦ μεγαλεπιδόλου τούτου βασιλέως, ὅστις δύναιται δικαίως νὰ ἐπικληθῇ μέγας, ἡ Σερβία εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἰσχύος τῆς. Δι' αὐτοῦ κατεκτήθησαν ἡ Δαλματία, ἡ Βοσνία, ἡ Ἑρζεγοβίνη, ἡ Μολδαβία, ἡ Βλαχία, ἡ Ἀλβανία, ἡ Ἡπείρος, ἡ Εὐβοία καὶ ὑπὸ τὰς ἐνδόξους αὐτοῦ σημαίας ὁ Σερβικὸς στρατὸς προήλασε μέχρι τῶν θυρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἰσως ἂν δὲν ἀπέθνησκε ταχέως ὁ μέγας οὗτος Σέρβος βασιλεὺς ὅστις διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν του εἶχε λάβει τὸν τίτλον αὐτοκράτορος τῆς Ρωμανίας καὶ Τσάρου τῆς Μακεδονίας, ἢ θτελεν ἀναγορευθῇ καὶ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου.

λῶν (1358). Τὴν ἤτταν ταύτην ἐπωφεληθεὶς ὁ Συμεῶν ἐπανῆλθεν εἰς Ἡπείρον, ὅπου οἱ Ἀλβανοὶ δεχθέντες αὐτὸν ἀσμένως τῷ παρέδωκαν τὰ Ἰωαννίνα καὶ τὴν Ἄρταν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν Ἡπείρῳ φρουρίων, καὶ διώρισε δύο δεσπότης Ἀλβανοὺς τὸν Σκῖνον Μπούαν καὶ τὸν Πέτρον Λιώσαν· ἀλλὰ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων μὴ εὐχαριστηθέντων, ἠναγκάσθη ὁ Συμεῶν νὰ διορίσῃ ἀντ' αὐτῶν δεσπότην τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς Ἡπείρου τὸν υἱὸν τοῦ Σέρβου Καίσαρος Πρελούκου Θωμᾶν Πρελούποβιτς (1367—1385) εἰς ὃν ἔδωκεν ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα του Μαρίαν Ἀγγελίνην Δούκαιναν Παλαιολόγου τιμηθεῖσαν βασιλίσσαν τῶν Ἰωαννίνων.

Κατὰ τινα μάχην πρὸς τὸν στρατὸν τοῦ κόμητος Παλλατίνου τῆς Κεφαλληνίας, ὅστις διεξεδίκε μέρος τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, ἦν εἶχε μάλιστα καταλάβει ὁ κόμης Ἰωάννης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1320—1335, ὁ Θωμᾶς συνέλαβεν ὡς αἰχμάλωτον τὸν ἀδελφὸν τῆς κομήσεως Κεφαλληνίας καὶ δουκίσσης Λευκάδος, Ἡσαῦ Βουσυδελμόντε κοινῶς καλούμενον Ἰζαοῦ ἢ Τζάουλον. Φαίνεται ὅτι ὁ αἰχμάλωτος κόμης ἦτο εἰς τῶν ὠραιότερων τότε ἀνδρῶν καὶ ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου του κατώρθωσε νὰ ἐμπνεύσῃ τῇ ὥραϊα συζύγῳ τοῦ Θωμᾶ φλογερὸν ἔρωτα. Μετὰ διαφόρους ἔρωτικὰς συνεντεύξεις ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ἀπεφασίσθη, κατὰ τὸν Χαλκοκονδύλιν, ὑπὸ τῶν δύο ἑραστῶν καὶ ἐξετελέσθη διὰ τῶν σωματοφυλάκων του ὁ φόνος τοῦ ἀτυχοῦς Θωμᾶ (1385). Οὕτως ὁ αἰχμάλωτος Τζάουλος γενόμενος κύριος τῆς καρδίας τῆς Ἀγγελίνης ἠδυνήθη δι' αὐτῆς νὰ γείνη καὶ δεσπότης τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, ἐπὶ τινα χρόνον, ἀναγνωρισθεὶς ὡς τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοῦ τότε Σουλτάνου Βαγιαζήτ τοῦ Α'.

Τὸν νέον αὐθέντην κόμητα τῆς Κεφαλληνίας ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσιν οἱ Ἀργυροκάστριται καὶ οἱ Δρυϊνιπολίται, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ Δελβινιώται, οἵτινες εἶχον τότε ὡς ἀρχηγὸς τὸν Γκιῶνιν Ζενεμπήσην, γαμβρὸν τοῦ ἡρώος Γκίνου Μπούα ἢ Σπάθα, τὸν Γνόφον¹ καὶ τὸν Τιζέλην· ὅπως δὲ ὑποτάξῃ αὐτοὺς ὁ Τζάουλος ἐπέδραμεν ἐπὶ τὸ Δέλβινον, ἀλλ' ἀποκρουσθεὶς ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Δελβινιωτῶν καὶ ἐκλείσθη κατὰ τινὰς μὲν χρονογράφους ἐν Δελβίνῳ, κατὰ τινὰς δὲ ἐν Ἀργυροκάστρῳ, (1399 μ.Χ.) μόνον δὲ τῇ παρεμβάσει τῆς κρατούσης τότε ἐν Κερκύρᾳ Ἑνετικῆς ἀριστοκρατίας, ἡ Φλωρεντιανῶν τινῶν ἀρχόντων ἀπηλλάγη τῆς αἰχμαλωσίας ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ Ἀργυροκάστρον.

Ἀπὸ τοῦ 1390 περίπου μέχρι τοῦ 1400 ἐδέσποζε τὰς ἐπαρχίας Δελβίνου ὁ Ἰωάννης Σπάθας ἢ Μπούας.

¹ Rouqueville voyage dans la Grèce. Τόμος Α', σελ. 108.

Ἡ ἡρωϊκὴ αὕτη οἰκογένεια εἶνε συνδεδεμένη στενῶς μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας· καίτοι δὲ δὲν ἔδρασε σπουδαίως ἐν αὐταῖς, οἱ ἡρωῖσμοι ὅμως καὶ τὰ στρατιωτικὰ τολμήματα ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐνὸς τῶν γόνων αὐτῆς, τοῦ Μερκουρίου Μπούα, ὃν ἔψαλλεν ὁ σύγχρονος αὐτῷ Τζάννης Κορωναῖος εἰς τὸ ποίημά του «ἀνδραγαθήματα Τζάννε Μπούα» ἐδόξασαν τὴν πατρίδα του.

Πρῶτος γενάρχης μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Σάθα ἐν τῷ Α' τόμῳ τῶν Ἑλληνικῶν ἀνεκδότων ὁ Νικόλαος Μπούας σύγχρονος τῷ μεγαλεπιδόλῳ βασιλεῖ τῆς Σερβίας Στεφάνῳ Δούσαν (1333—1349), οὗτινος πρωτοβεστιάριος ἐχηματίσεν ὁ ἀδελφὸς του Μιχαὴλ Μπούας.

Ἐγγονος τοῦ Νικολάου Μπούα ἐκ τοῦ υἱοῦ του Πέτρου ἦν ὁ Γκίνος Μπούας γνωστὸς καὶ ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον Σπάθας, δεσπότης τῆς Παραχελωϊτίδος καθ' ἣν ἐποχὴν ἐδέσποζε τῆς Ἄρτης καὶ τῶν Ρωγῶν ὁ Πέτρος Λιώσας.

Περὶ τὸ ἔτος 1374 ὁ Γκίνος Μπούας ἀπέβαλε τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἄρτης τὸν Λιώσαν καὶ κατέλαβεν αὐτήν· ἐκεῖθεν δὲ ἐνώχλει τὸν δεσπότην τῶν Ἰωαννίνων Θωμᾶν Πρελοῦπον γαμβρὸν τοῦ Συμεῶνος ἀδελφοῦ τοῦ Σέρβου Βασιλέως Στεφάνου Δούσαν ἐκ τῆς θυγατρὸς του Ἀγγελικῆς, ὅστις, ὅπως συνδιαλλαγῇ μετ' αὐτοῦ, ἐμνήστευσεν αὐτὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς του Ἑλένης, ὡς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχε μνηστεύσει καὶ τὴν θυγατέρα του Εἰρήνην μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέτρου Λιώσα Ἰωάννου.

Μέχρι τοῦ 1396 ὁ Γκίνος Μπούας μνημονεύεται ὡς ὑφιστάμενος μόνον ἐπιθέσεις ἀπὸ μέρους τοῦ μνημονευθέντος ἀνωτέρω Τζαούλου, ἀδελφοῦ τῆς Κομήσεως τῆς Κεφαλληνίας, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἱστορικῆς συζύγου του Ἀγγελικῆς ἐγένετο γαμβρὸς τοῦ Γκίνου ἐπὶ τῇ θυγατρὶ του Εἰρήνῃ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γκίνου Μπούα (1400) ὁ μὲν ἀδελφὸς του Μαυρίκιος κατέλαβε τὸ δεσποτάτον τῆς Ἄρτης ἐπικρατήσας τοῦ συγγρόνου διεκδικούντος αὐτὸ ἕτερον Ἀλβανοῦ ἀρχηγοῦ, τοῦ Βογκόκ, ὁ δὲ υἱὸς του Παῦλος ἐκυρίευσεν τὴν Παραχελωϊτίδα καὶ τὴν Ναύπακτον. Μετὰ τὸν θάνατον τούτων καὶ τοῦ Τζαούλου ἡ δεσποτεία τῆς Ἡπείρου περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Καρόλου Τόκου ἐκ τῶν Δουκῶν τῆς Κεφαλληνίας, περὶ τὸ ἔτος 1418.

Φαίνεται ὅτι ἡ ξενικὴ αὕτη κυριαρχία ἦτο τόσον ἰσχυρά, ὥστε δὲν ἀκούεται πλέον ἐν Ἡπείρῳ ἡ οἰκογένεια τῶν Μπούα, ἥτις ἠναγκάσθη πιθανῶς νὰ μεταναστεύσῃ εἰς Πελοπόννησον, διότι ἐκεῖ φαίνονται ἐγκατεστημένοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1451—1489 ὁ υἱὸς τοῦ Γκίνου Μπούα Πέτρος καὶ δύο ἄλλοι ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὡς ἀρχηγοὶ 1000 μισθοφόρων τῶν Ἑνετῶν πολεμοῦντες κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐνὸς ἐξ αὐτῶν υἱός,

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ

πιθανώς του Πέτρου, είναι ο Μερκούριος Μπούας γεννηθείς εν Ναυπλίω.

Τῆς ἀπὸ τοῦ 1333 φαινομένης ἐν τῇ σκοτεινῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας οἰκογενείας τῶν Μπούα οἱ ἡρωϊκώτερος γόνος εἶναι οὗτος· εἶναι δὲ λυπηρὸν ὅτι τὸ μεγαλεπήβολον αὐτοῦ πνεῦμα καὶ τὴν ἡρωϊκὴν του καρδίαν δὲν διέθετε ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, ἥτις εἶχεν ἀνάγκην, εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε, ἡρωϊκῶν βραχιόνων, ἀλλ' ὑπὲρ ξένων χωρῶν καὶ βασιλέων ἀσπασθεῖς τὸν τυχοδιωκτικὸν βίον.

Ὁ καπετάνιος οὗτος τῶν Ἑλλήνων «στ' ἄλογα τὰ λυντζέρια» ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὸν ὁ ἐξυμνήσας αὐτὸν σύγχρονός του Τζάννης Κορωνάιος, φαίνεται τεταγμένος ἐν ἔτει 1495 ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν Ἑνετῶν ἐν Φουρνόβω, τραυματίζει τὸν Βασιλέα τῆς Γαλλίας Κάρολον Η' καὶ αἰχμαλωτίζει τὸν Duc de Bourbon, ὀλίγον δὲ βραδύτερον ἀνδραγαθήσας ἐν Λομβαρδίᾳ κατὰ τῶν Γάλλων λαμβάνει παρὰ τοῦ Δουκὸς τοῦ Μιλάνου τὸν τίτλον τοῦ Ἱππότητος καὶ χρυσοῦν περιδέραςιον.

Περὶ τὸ ἔτος 1499 νικηθέντος τοῦ Δουκὸς τοῦ Μιλάνου Σφορτσίου ὑπὸ τῶν Γάλλων, μεθ' ὅλον

τὸν ἡρωϊσμόν τοῦ συμμάχου των Μπούα, καταφεύγει οὗτος μετ' αὐτοῦ παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας Μαξιμιλιανῷ. Βοηθηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Σφορτσίου καὶ ἐθελοντῶν Γερμανῶν καὶ Ἑλβετῶν διέρχεται τὰς Ἀλπεις καὶ κυριεύει τὴν Παβίαν, τὸ Βιντζέβανον καὶ τὴν Νοβάρραν· προσπαθῶν δὲ νὰ καταλάβῃ καὶ τὴν Μορτάραν, καίτοι εἶχε παραδοθῇ ὁ Σφόρτσιος ἔνεκα προδοσίας, ἀναγκάζεται νὰ διασχίσῃ μόνος τὸν γαλλικὸν στρατὸν «ὡς ἀστραπὴ π' ἀνατολῆς τρέχει νὰ πάῃ στὴ δύσι» κατὰ τὸν Κορωνάιον, καὶ σώζεται αὐτὸς μετὰ πέντε μόνον ἐκ τῶν 300 ἱππέων, οὓς ἦγεν.

Ἐν ἔτει 1503 ὁ Μπούας φαίνεται τεταγμένος ὑπὸ τὰς σημαίας πλέον τοῦ Γάλλου Βασιλέως Λουδοβίκου ΙΒ' πλησίον τῆς Γαέτας καὶ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ κατὰ τῶν Ἰσπανῶν, εἰς οὓς προξενεῖ θραῦσιν συλλαβῶν ἑπτὰ ἀρχηγούς καὶ καταλαβὼν τρία πυροβόλα καὶ δώδεκα ἐχθρῆκας σημαίας.

Ἐπὶ τοῖς ἡρωϊσμοῖς τούτοις ἀμειβόμενος ὁ ἥρως ὀνομάζεται κόμης τοῦ Ἀκίνου καὶ τοῦ Ρόκκα Σείνα καὶ στρατηγὸς τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ.

Μετὰ ἐν ἔτος μάχεται ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Πάπα Ἰουλίου καὶ ἐπαναστατεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν Βολωνίαν, ἣν εἶχεν ἀρπάσει ὁ Βεντεβίλιος· πρὸς ἀμοιβὴν λαμβάνει παρὰ μὲν τοῦ Πάπα περιδέραιον χρυσοῦν ἀξίας 1000 φλωρίων, παρὰ δὲ τοῦ Γάλλου Βασιλέως Λουδοβίκου τὴν διοίκησιν τῆς Γενούης καὶ τὸν λιμένα Μουρίτζι.

Μετ' οὗ πολὺν χρόνον μάχεται ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Μαξιμιλιανοῦ τῇ ἀδείᾳ τοῦ Γάλλου Βασιλέως, ἐπαναστατεῖ τὴν Φλάνδραν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀποκαθιστᾷ ἐκλέκτορα τῆς Βαυαρίας τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Μαξιμιλιανοῦ.

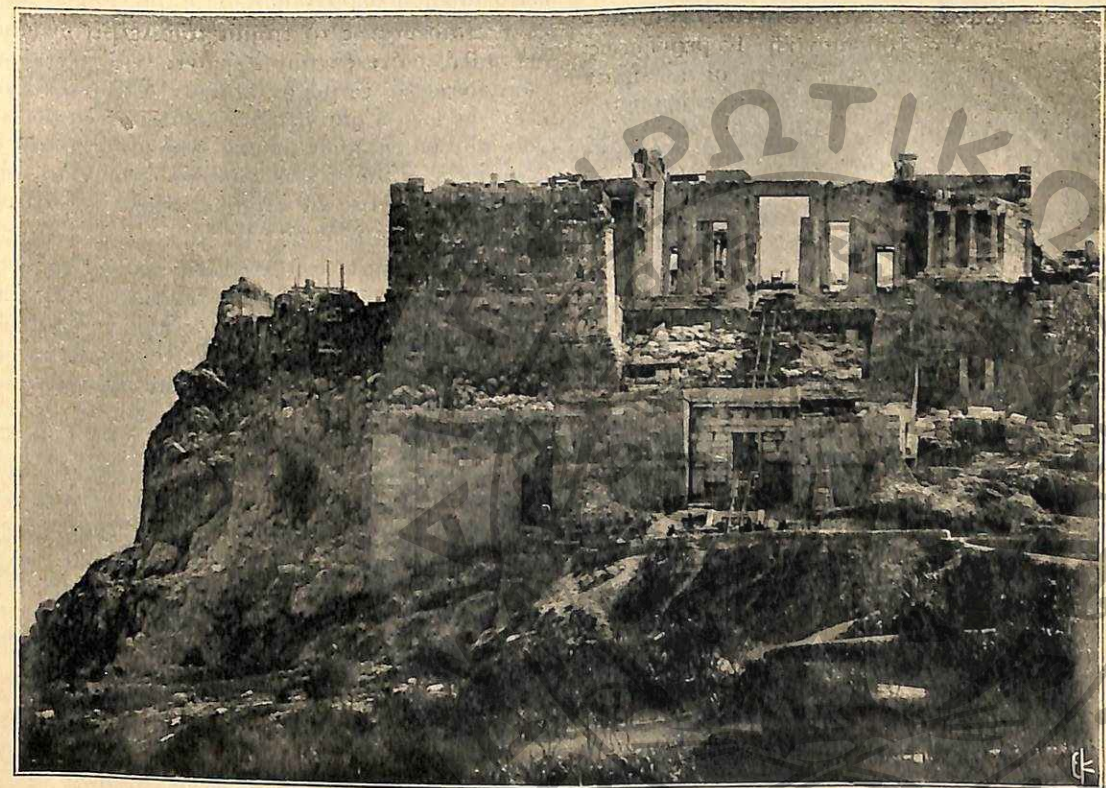
Νέος τίτλος εὐγενείας δίδεται τότε αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος ὁ τοῦ κόμητος τοῦ Ἰλᾶς καὶ τοῦ Σοάβε, μαργαριτοχρυσος ἐπενδύτης, περιδέραιον ἀξίας χιλίων φλωρίων καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ πρώτου στρατηγοῦ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀσπασμοῦ ἐνώπιον τῶν Γερμανῶν μεγιστάνων.

Ἐν ἔτει 1515 θριαμβεύει καὶ πάλιν ἐν τῇ μεγάλῃ μάχῃ τοῦ Μαρτιμιᾶν μεταξὺ Γάλλων καὶ Ἑνετῶν κατὰ τοῦ δουκὸς τοῦ Μιλάνου Μαξιμιλιανοῦ Σφορτσίου, τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῦ δουκὸς τῆς Φλωρεντίας, σώζει

τὸν περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν Γάλλων Βασιλέα Φραγκίσκον Α' καὶ κυριεύει ἕξ σημαίας καὶ ἕξ πυροβόλα. Πρὸς ἀμοιβὴν ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας ἀρχιστράτηγος imperator.

Ὁ Μερκούριος Μπούας μετὰ τοὺς θριάμβους τούτους ἀπεβίωσεν ἐν Γριβίτῳ, ὅπου ὑπάρχει λαμπρὸν μνημεῖον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Maggiore, μεταξὺ τοῦ ἔτους 1527 καὶ 1562 πιθανῶς, διότι ὁ ποιητὴς δὲν μνημονεύει οὐδὲν περὶ τοῦ θανάτου του.

Ἡ οἰκογένειά του φαίνεται διατηρηθεῖσα, κατὰ τὸν Σάθαν στηριζόμενον ἐπὶ σημειώσεως Βρυώνη τινὸς Κώστα ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὅπου προσετέθη καὶ τὸ ὄνομα Γρίβα, μέχρι τοῦ 1637 καὶ ἐν Κερκύρᾳ ὅπου ἐγράφη ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν εὐγενῶν μέχρι τοῦ 1700. Δύο ἐκ τῆς οἰκογενείας φαίνονται ἀριστεύσαντες κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Ναυπάκτου· ἕτερος φαίνεται μεταναστεύσας εἰς Ἀκαρνανίαν, ὅπου φαίνεται ὡς ὀπλαρχηγὸς τῆς Βονίτισης ὑψώσας τὴν σημαίαν ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν Τούρκων ἐν ἔτει 1565. Τὸ μετὰ τὸ 1700 διαδραματισθὲν μέρος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τῶν Μπούα Γρίβα ἦτοι τῶν Γρίβα εἶναι γνωστὸν.

ΤΑ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ

Καίτοι από τοῦ ἔτους 1333 περίπου ἐδέσποζε πράγματι τῆς ἐπαρχίας Δελβίνου ἡ οἰκογένεια τῶν Μπούα, ἡ νόμιμος ὁμως δυναστεία ἡτο μέχρι τοῦ ἔτους 1436, ὅτε ἤρχισαν οἱ θριαμβοὶ τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, ἡ τῆς οἰκογενείας τοῦ Τζαούλου, ἡτοί τῆς τοῦ Καρόλου Τόκου.

Ἐκτοτε¹ τὸ Δέλβινον ἐκαλύφθη ὑπὸ τοῦ σκότους, ὡς πᾶσα σχεδὸν ἡ Ἡπειρος καὶ ἡ Ἀλβανία, ἀπὸ τῆς Τουρκοκρατίας δὲ (1431) μέχρι πρὸ πενήκοντα ἐτῶν δὲν φαίνεται διακρινόμενον εἰμὴ ὡς ἔδρα ἐνὸς τῶν τριῶν Πασσάδων τῶν κυβερνῶντων τότε τὴν Ἡπειρον καὶ διὰ ἡρωϊκὰς τινὰς οἰκογενείας ἁλβανῶν βέηδων ἀντιμαχομένων συχνάκις πρὸς ἐτέρας ἁλβανικὰς οἰκογενείας τῶν περιχώρων περὶ ὑπεροχῆς, ἢ συμμαχούντων ὅτε μὲν τῇ στρατιᾷ τούτου τοῦ Πασσᾶ τῆς Ἀλβανίας, ὅτε δὲ τῇ ἐκείνου. Ἐκ τῶν Πασσάδων τῶν δεσποσάντων ἐπὶ τοῦ Δελβίνου ἡτο καὶ ὁ Σελὶμ πασσᾶς σφαγεὶς ἐν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ Τεπελενλή, καίπερ πολλὰς εὐεργετηθέντος ὑπ' αὐτοῦ, ὁ υἱὸς του Μουσταφᾶ Πασσᾶς, ὅστις περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὸ Δέλβινον² τῷ σθενῶς πολιορκήσαντι αὐτὸ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ καταφύγῃ εἰς Γαρδίκιον, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ οὐοῦ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ Μουκτάρ.

Ἐν ἔτει 1847 οἱ Ἀλβανοὶ τοῦ Δελβίνου ἐπανεστάτησαν κατὰ τῆς ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως· ἀλλὰ κατεβλήθησαν ταχέως. Ἀρχηγοὶ τῶν ἦσαν ὁ Γκιώνης Λέκας ἢ Γκιουλέκας ἐκ τοῦ χωρίου Κούτσι τῆς Διαπουριᾶς, ὁ Βασιάρης, ὁ Ἀργυροκαστρίτης Ταχίρ-βέης, ὁ Δελβινιώτης Ἀβδούλ βέης Κόκας, ὁ Τσέλιος Πίτσαρης ἐκ τοῦ παρὰ τὸ Ἀργυροκάστρον χωρίου Πίτσαρη, καὶ ὁ Ἀχμετ Ντίνος ἐκ Φιλιατῶν.

Σήμερον τὸ Δέλβινον εἶναι μία τῶν σπουδαιότερων πόλεων τῆς Ἡπείρου καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου τμήματος (Καϊμακαμικίου) ὅπερ ὑπάγεται εἰς τὴν Διοίκησιν (Μουτεσαρφυκίου) τοῦ Ἀργυροκάστρου.

Τὸ τμήμα τοῦ Δελβίνου ἐκτείνεται πρὸς βορρᾶν καὶ Δυσμὰς μέχρι τῆς Χειμάρρας καὶ ταύτης συμπεριλαμβανομένης, καὶ καθ' ἅπασαν τὴν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν ἁγίων Σαράντα παραλίαν χώραν, πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς Δρόβιανης κωμοπόλεως παρὰ τὸν Δρυϊνὴν ποταμὸν καὶ

¹ Ἡ περὶ τῶν μερῶν τούτων χρονολογία ἦν ἀνεκάλυφεν ὁ Rouqueville τελευτᾷ εἰς τὸ ἔτος 1740· ἀλλ' οὐδὲν σπουδαῖον μνημονεύει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1436 μέχρι τοῦ ἔτους τούτου.

² Κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Δελβίνου ὁ Ἀλῆς παρέλαβε καὶ τοὺς ἐν τῷ μικρῷ φρουρίῳ του ἐγκλεισμένους αἰχμαλώτους, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Φώτου Τζαβέλλα καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Δήμου Δράκου οὗς ἐφυλάκισεν ἐν Ἰωαννίνοις. (Περραβοῦ ἱστορ. Σουλίου σελ. 183).

πρὸς Νότον μέχρι σχεδὸν τοῦ ποταμοῦ Βιστρίτσας τοῦ ἀρχαίου πιθανῶς Σιμόντος. Διοικεῖται ὑπὸ Καϊμακάμη καὶ περιλαμβάνει ἐξήκοντα καὶ πέντε χωρία ἀποτελοῦντα ἐν ὅλῳ πληθυσμῶν περὶ τὰς τριάκοντα χιλιάδας εἰς ἃς συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης Δελβίνου¹.

Ἐξ αὐτῶν τὸ τέταρτον μόνον κατὰ μέγιστον ὅρον εἶναι Μουσουλμάνοι Μπεκτασλῆδες, οἱ λεγόμενοι Τουρκαλβανοί, κατοικοῦντες τὸ πλεῖστον ἐν τῇ πόλει τοῦ Δελβίνου καὶ λαλοῦντες κατὰ μέγα μέρος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, τὰ λοιπὰ δὲ τρία τέταρτα εἶναι χριστιανοὶ λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἁλβανικὴν.

Ἐκ τῶν ἐξήκοντα καὶ πέντε χωρίων τῶν ἀποτελούντων τὸ τμήμα τοῦ Δελβίνου, μόνον εἰς δέκα καὶ τέσσαρα χωρία ἐλαλεῖτο καθ' ἣν ἐποχὴν ἤμην ἐν Ἡπείρῳ ἀποκλειστικῶς ἡ ἁλβανικὴ, ἀναμεμιγμένη ὁμως μεθ' ἑλληνικῶν λέξεων, εἰς πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἢ τε ἑλληνικὴ καὶ ἡ ἁλβανικὴ· ἀλλὰ κρατοῦσα γλῶσσα ἐν ἅπαντι τῷ τμήματι τοῦ Δελβίνου εἶναι ἡ ἑλληνικὴ, μάλιστα ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ καὶ κυρίως κατὰ τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς καθ' ἃς πᾶσαι αἱ ἀριθμητικαὶ πράξεις καὶ πᾶσα ἐμπορικὴ σημειώσεις καὶ ἀλληλογραφία γίνονται ἑλληνιστί, καὶ ἐν μέρει καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δέκα καὶ τέσσαρα χωρία, ἐν οἷς ἐλαλεῖτο μόνῃ ἡ ἁλβανικὴ.

Ἐκπαιδευτικῶς τὸ τμήμα τοῦ Δελβίνου ὅστερεῖ πολὺ, διότι ἐκ τῶν ἐξήκοντα καὶ πέντε χωρίων, δέκα καὶ ἑξ μόνον ἔχουσιν Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, ὧν τινὰ Γραμματοδιδασκαλεῖα, ἑξαιρουμένων τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἐν Δρόβιανῇ καὶ ἐν Χειμάρρῃ, ὅπου τὰ τε τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων δύνανται νὰ κληθῶσι σχολεῖα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καλὰ².

Ἐν τῷ τμήματι τοῦ Δελβίνου πεδινῷ τὸ πλεῖστον, γονίμῳ καὶ δυναμένῳ νὰ κατοικηθῇ ὑπὸ πλείονος πληθυσμοῦ, εἶναι ἀνεπτυγμένη ἐπαρκῶς ἡ γεωργία, κυρίως εἰς τὰ περὶχωρα τῆς πρωτεύουσας, καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν ἀμπελῶν καὶ τῶν ὀπωροφόρων δένδρων, ὧν τὰ προϊόντα καλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, παρέχονται καὶ εἰς τὰ ὅμορα τμήματα, ἰδίως τοῦ Ἀργυροκάστρου· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον μέρος χρησιμεύει εἰς τὰς χειμερινὰς βοσκὰς τῶν ἀνὰ χιλιάδας κατερχομένων ἐκ τῶν βορειοτέρων τμημάτων ποιμνίων, ἅτινα εἶναι ἡ κυρία ἐνασχόλησις τῶν Ἀλβανῶν τῶν κατοικούντων εἰς αὐτά.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τῆς πρωτευού-

¹ Πιθανῶς ὁ πληθυσμὸς θὰ ἠῤῥησε σήμερον.
² Σήμερον ἡ ἐκπαιδευτικὴ κατάστασις εἶναι καλλίτερα διὰ τε τοὺς Τουρκαλβανούς, ὑπὲρ ὧν βαθμυδὸν καὶ καθ' ὀλίγον συνίστανται Τουρκαλβανικαὶ σχολαὶ τῇ βοήθειᾳ τῆς ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως, καὶ διὰ τοὺς Χριστιανούς.

σης Δελβίνου ἀνέρχεται εἰς 5,000¹ περίπου, ὧν τὸ πλεῖστον μὲν Τουρκαλβανοί, ἐξ ὧν πολλοὶ λαλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν, οἱ δὲ λοιποὶ Ἑλληνες. Μεταξὺ τῶν Τουρκαλβανῶν συμβιοῦντων ἐν πληρεστάτῃ ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν Ἑλλήνων, διακρίνονται ἐπιφανεῖς τινες καὶ ἀρχαῖαι οἰκογένειαι βέηδων, ἐν αἷς ἔσχον κατέχει θέσιν ἡ τοῦ Σελὶμ βέη τοπάρχου τοῦ Δελβίνου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ θύματος αὐτοῦ.

¹ Σήμερον θὰ εἶναι ἠῤῥημένος ὁ πληθυσμὸς.

ΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΠΟ ΤΟΥ 1844-1854*

Αἱ ἐπανελημμένα ἀπόπειραι καὶ ἀποτυχίαι τοῦ Καπέλλα.—Ὁ γαλακτοπώλης θεατρῶνης.—Οἱ noble capaille.—Αἱ ἐλευθερωμένοι Ἀθηναῖοι.—Νέοι ἠθοποιοί.—Ἡ ἐφιππος θεατρικὴ πομπή.—Ὁ «Πουρσονιακὸς» καὶ τὰ παθήματά του.—Τέσσαρα πρωτότυπα ἔργα.

Θίασος οὗτος, συστηματικώτερον ἐργασθεῖς, κατῳρῆσε νὰ διατηρηθῇ μέχρι τοῦ 1854¹, διδάξας κατὰ τοὺς μεσολαβήσαντας χειμῶνας τακτικῶς μὲν δις τῆς ἐβδομάδος, κατὰ Σάββατον καὶ Κυριακὴν, ἐκτάκτως δὲ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐορτάς. Οἱ ἀποτελέσαντες τὸν θίασον, εἰς ὃν προσετέθη ἀπὸ τοῦ 1850 καὶ ὁ διαπρέπας κατόπιν ἠθοποιὸς Ἀθ. Σίσυφος, ἦσαν πάντες νοικοκυραῖοι, μὲ ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐποχὴν μόρφωσιν, ἐπαγγελματίαι σχεδὸν ὅλοι, ζῶντες ἀνέτως ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός των, ἔντιμοι καὶ ἀξιοπρεπεῖς καί, ὅπερ σπου-

* Συνέχεια. «Παναθήναια» 28 Φεβρουαρίου.

¹ Ὁ κ. Ἰάλεμος, γράφων ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοᾷ» τοῦ 1898 (σελ. 385—386) περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου κατὰ τὰ ἔτη 1851—1853 σημειοῖ καὶ τὰ ἑξῆς: «Γνωρίσας τὸ θέατρον ἀπὸ τὸ 1851 οὐτε εἶδον ποτὲ νὰ παριστῶσιν ἄνδρες ἀντὶ γυναικῶν, ὡς ἐγράφη πού μετὰ τοῦ ἀχαρίστου σκώμματος ὅτι ἀνηγγέλλετο καὶ διὰ δημοσίου κήρυκος «ἀπόψε τὴν γυναῖκα θὰ παραστήσῃ ἀληθινὴ γυναῖκα» (Περὶ αὐτοῦ, ἴδε: Ν. Lascaris: «Les premières années du théâtre Neo-Grec» σελ. 15. Ἐκδ. «Monde Hellénique» 1909), οὐτε ἤκουσα ὅτι εἰς προηγουμένην ἐποχὴν συνέβαινε τοῦτο». Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, ὅτι ἀπὸ τοῦ 1851 δὲν εἶδε νὰ παριστῶσιν ἄνδρες ἀντὶ γυναικῶν οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων, ὅσον δὲ διὰ τὸ δεύτερον, ὅτι «δὲν ἤκουσε» νὰ συνέβαινε τοιοῦτο τι εἰς προηγουμένην ἐποχὴν, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀληθές, καθόσον ἐὰν πᾶσις τις τῶν ὁσῶν του δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀληθείας, ἡδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐὰν τοὺς ἔφερον ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἀποσπασμάτων τῶν συγχρόνων ἐφημερίδων: «Ἡ θεατρικὴ γυνὴ τοῦ Φιλίππου παρίστατο ἀπὸ νέον ἔχοντα φωνὴν ξηρὰν καὶ ἀλύγιτον». («Ἀναγεννηθεῖσα Ἑλλάς» τῆς 24 Ἰουνίου 1836).—Ὁ «Θεατὴς» τοῦ 1836 προκειμένου περὶ τῆς παραστάσεως τῆς Πολυξένης ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «Τὰ τῶν γυναικῶν, μυστακὰς ἀνδρείους ἐπιδεικνυσσῶν ἑῶλα καὶ ἀδέξια».—Ἡ «Ἀθηνᾶ» τῆς 6 Ἀπριλίου 1840 προκειμένου περὶ τῆς παραστάσεως τοῦ Καστριώτου σημειοῖ τὰ ἑξῆς: «Ὁ ὑποκρινόμενος τὴν ἀδελφὴν τοῦ Καστριώτου Ἑλένην εἶχεν ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ Ἀθηγγάνου γυναικὸς» κ.τ.λ.

νειαί βέηδων, ἐν αἷς ἔσχον κατέχει θέσιν ἡ τοῦ Σελὶμ βέη τοπάρχου τοῦ Δελβίνου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ θύματος αὐτοῦ.

Πάντες οἱ κάτοικοι εἶναι εὐφυεῖς, ὡς πάντες ἐν γένει οἱ Ἡπειρώται καὶ Ἀλβανοί, φίλοι τῶν νόμων καὶ τῆς τάξεως, φιλόξενοι καὶ πρᾶοι τὸν χαρακτῆρα καὶ προσπαθοῦσι νὰ ἀκολουθῶσι τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Δαιότερον, μ' ἔμφυτον τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ θέατρον ἐξ οὗ οὐδὲν προσεπορίζοντο τὸ ὑλικὸν κέρδος ὅπερ ἀπώλεσαν ἐγκαταλείψαντες χάριν τῆς ἰδέας τὰ βιοποριστικὰ αὐτῶν ἐπαγγέλματα.

Καὶ ὁμως οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἀνθρώποι ἀντὶ, ὡς ὄφειλε, νὰ τύχῃσι συμπαθοῦς τινοῦ τοῦλάχιστον ἐκφράσεως ἐκ μέρους τῶν μεταγενεστέρων δι' ὅσας στερησεις καὶ βάσανα ὑπέστησαν πρὸς ἀνδρυσιν τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου ἐν Ἀθῆναις, σκαϊότατα ὑβρίσθησαν καὶ δὴ ὑπὸ τοῦ Μ. Π. Βρετοῦ ὅστις, γράφων κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1868 πρὸς τὸν μαρκήσιον Saint-Hilaire ζητήσαντα παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, ἐξεφράσθη περὶ τῶν δυστυχῶν αὐτῶν ἠθοποιῶν, χωρὶς ποτὲ νὰ τοὺς γνωρίσῃ, ἐν ἐπιστολῇ σωζομένῃ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἐταιρείας ὑπ' ἀριθ. 8824 οὕτω: «Ὁ θίασος ἀπὸ παντοειδῆ μαζώματα κατηρτισμένος, τὸ μὲν ἀπὸ μαθητὰς τοῦ σχολείου, τὸ δὲ ἀπὸ τὰς τάξεις ἐκείνας ἐν αἷς τὸ ἔνστικτον τοῦ κέρδους εἶναι ἰσχυρότερον τῆς τέχνης, ἦτον ἀπαίσιος...». Ἐπαναλαμβάνεται δηλονότι καὶ ἐνταῦθα ἡ αἰώνια ἱστορία... τοῦ πῶς γράφεται ἡ ἱστορία, πρὸ πάντων ἀπὸ τοὺς θέλοντας νὰ φανῶνται αὐτόπται μάρτυρες τῶν ἐξιστορουμένων γεγονότων, ἀδιάφορον ἂν οὐτε κατ' ὄναρ τὰ εἶδον, ἀρκεῖ νὰ φαίνωνται καὶ αὐτοὶ ἱστορικοί, ἀντάξιοι ἀπόγονοι τοῦ Σωσίου ὅστις, μὴ παρενρθεῖς κατὰ τὴν μάχην καθ' ἣν ἐνίκησεν ὁ Ἀμφιτρυῶν καὶ θέλων νὰ τὴν διηγῇ εἰς τὴν Ἀκμήνῃν, συστέλλεται μὲν κατ' ἀρχὰς καὶ ἐρωτᾷ ἑαυτόν:

Μὰ στάσου δά, πῶς διάβολο θὲ νὰ τὰ καταπέρω, ἀφοῦ δὲν ἤμουν ἐμπροστὰ καὶ δὲν τὰ καλοξέρω;

ἀλλὰ κατόπιν, λαμβάνων τὸ ἀπαραίτητον διὰ τὴν περίστασιν τουπέ, προσθέτει:

Αἱ! δὲν πειράζει! Λὲς σπαθιά, ἀσπίδες, ῥάπτες, κόπτες, καὶ φαίνεσαι σὰν μάρτυρας κατὰ πού λέν αὐτόπτης! Ἐπειτα, πόσοι ἐγραψαν καὶ εἶπαν ἱστορίες, ἀπὸ μακρὰ γὰρ πόλεμον καὶ μάχας κ' ἐκστρατείας;

Οἱ οὕτως ἀδίκως ὑβρισθέντες ἠθοποιοί, ἔχοντες συναίσθησιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, πρὸς δὲ διακαιόμενοι ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς πόθου νὰ ἐξαλεί-

ψωσι τὰς κακὰς ἐντυπώσεις ὡς ἀφῆκεν ὁ τελευταῖος ἑλληνικὸς θιάσος, ἐπεδόθησαν μετὰ ζήλου εἰς τὸ ἔργον των, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Καπέλλα καὶ τοῦ Κούγκουλη οὔτινες, πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἶχον καὶ τὴν ἐν γένει διεύθυνσιν τοῦ θιάσου, αἱ παραστάσεις τοῦ ὁποῦ τακτικῶς μὲν ἠγγέλονται διὰ προγραμματίων, ἐκτάκτως δὲ δι' ἐπιπλέον πομπῆς ὁρμούσης ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ καφε-νείου τῆς Ὠραίας Ἑλλάδος καὶ περιερχομένης τὰς κυριωτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως.

Ἡ πομπὴ αὕτη, ἥς προηγίτο ὑπὲρ τῆς τοῦ θεάτρου ἔφιππος καὶ αὐτὸς καὶ κρατῶν μεγαλοπρεπὲς λάβαρον ἐν ᾧ ἀνεγράφετο ἡ παράστασις τῆς ἐσπέρας, ἀπετελείτο συνήθως ἀπὸ τὸν Κούγκουλην, τὸν Μελισσόβαν καὶ τὸν Ἀντωνίου οὔτινες καὶ ἐκτὸς τῆς σκηνῆς ἐφουστανελλοφόρου, ἔστιν ὅτε δὲ συνεπληροῦτο καὶ δι' ἄλλων ἠθοποιῶν οἱ ὅποιοι, διὰ τὸ ὁμοιόμορφον ἡναγ-κάζοντο καὶ αὐτοὶ τότε νὰ φουστανελλοφῶσι¹.

Αἱ παραστάσεις ἤρχιζον συνήθως τὴν ὀγδόην ἐσπερινὴν ὥραν, πάντοτε δὲ κατὰ τὰ διαλείμματα αὐτῶν ἐπαιζεν ἡ μουσικὴ τῆς φρουρᾶς. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ θεατρικὰ ἐνδύματα, τὰ ὅποια τόσον ἐσπίναν κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, ἤρχισαν νὰ φηγογράφουν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καθόσον τοιαῦτα, λείψανα χρεωκοπησάντων ἰταλικῶν θιάσων, ἐνοικίαζεν ἥδη ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆς μοδίστα τις ἔχουσα τὸ κατὰστημά της παρὰ τὸ νῦν ζαχαροπλαστεῖον Πανυλίδου.

Ὁ σκηνικὸς διάκοσμος, χάρις εἰς τὰς φροντίδας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ θεάτρου διὰ τὸ ἰταλικὸν μελόδραμα διὰ τὸ ὁποῖον οὐδεμιὰς ἐφείδετο διαπάνης, ἦτο λίαν εὐπρόσωπος, καθόσον ὁ ἑλληνικὸς θιάσος ἔκαμε χρῆσιν τῶν διὰ τὰ μελοδράματα σκηνογραφιῶν.

Ἡ ἀπαγγελία τῶν ἠθοποιῶν ἐξηκολούθησεν καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην νὰ εἶναι εἰς

¹ Ἡ παρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου ἀντιγραφὴ, τρόπον τινά, τῆς πρωτογενοῦς καταστάσεως τῶν ξένων θεάτρων, περὶ ἧς κατ' ἐπανάληψιν ἀλλαχού ἔκαμα λόγον, φαίνεται καὶ ἐν τῇ ἐφίππῳ ταύτῃ πομπῇ ἥτις δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ μίμησις τῆς καλουμένης κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν μυστηρίων ἐν Γαλλίᾳ «monstre» «qui se faisait quelques jours avant la première représentation, et où tous les acteurs paraissaient, à pied ou à cheval, dans leur costume de théâtre». (Histoire universelle du théâtre, par A. Royer, tom. I. p. 225). — Μεταγενέστερον, αἱ παραστάσεις ἠγγέλλοντο, ἄλλοτε μὲν διὰ τυμπανοκρουσίας (Soler, «La maison des jeux», τόμ. I, σελ. 408), ἄλλοτε δὲ διὰ τοῦ Ἀρλεκίνου, συνοδευομένου ὑπὸ τυμπανιστοῦ («La comédie des comédiens», poème de nouvelle invention par monsieur de Scudery, πρόλογος καὶ πρᾶξις I, σκηνὴ I καὶ II). — Ἐν Γερμανίᾳ ἐπίσης, ὁ ἠθοποιὸς ὁ ὑποδύμενος τοὺς κωμικοὺς ρόλους περιήχετο τὰς ὁδοὺς ἐφίππος καὶ ἀνήγγελλε τὴν παράστασιν τῆς ἐσπέρας. («Le théâtre en Allemagne», par Brüning, Paris, σελ. 166). — Τ' αὐτὰ ἐγίνοντο καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἰσπανίας («El viage entretenido de Agustín de Rojas»).

ἄκρον στομφώδης, τὸ δὲ δραματολόγιον τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου ἐπλουτίσθη καὶ διὰ νέων ἔργων, καθόσον ἐκτὸς τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἐδόθησαν διὰ «πρώτην φοράν» καὶ τὰ ἑξῆς: «Ὁ κύριος Πουρσονιακὸς» τοῦ Μολιέρου, «ὁ Σγαναρέλλος» τοῦ αὐτοῦ, «ὁ Πύργος τοῦ Νέλ» τοῦ Δουμᾶ πατρὸς, «ἡ ἐλευθέρωσις τῶν Ἀθηναίων, ἡ ὁ Δημήτριος Λέκας» τοῦ Γιαννοπούλου, ὁ «Μάρκος Μπότσαρης» τοῦ Ἀλκαίου, «ὁ Ἄγνωστος» τοῦ Σούτσου καὶ «ἡ Λουκρητία Κολλατίνου» τοῦ Καπέλλα.

Τὸν Πουρσονιακὸν ὑπεκρίθη τότε τὸ πρῶτον ὁ Μπίλλερ¹, κατὰ μετάφρασιν γαλλομαθοῦς τινος κυρίου, λίαν μετριοφρόνως κρυπτομένου ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Π. Ο., μετάφρασιν ὅμως ἐπιδιορθωθείσαν ἐν μέρει κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τότε θιάσου, ὑστεροῦντος εἰς ἀριθμὸν γυναικείων προσώπων. Ἐκτοτε ὁ Πουρσονιακός, Κύριος οἶδε, τίνων ἁμαρτιῶν ἔνεκα, ἤλλαξε πολλάκις ὀνόματα, μεταβαπτισθεὶς εἰς Σκαπετουράκη, Σκαμπαρδόνιον καὶ τέλος εἰς Ἀγαθόπουλον Ξηροχωρίτην, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ὁμοιάζῃ καὶ πρὸς τὸ κείμενον τοῦ δυστυχοῦς Μολιέρου. Ἡ ἱστορία τῶν ἀλλεπαλλήλων αὐτῶν μεταμορφώσεων τοῦ πολυπαθοῦς γάλλον ἥρωος ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὁ ὑπὸ τὰ ἀρχικά τοῦ ὀνόματός του στοιχεῖα Π. Ο. κρυπτόμενος γαλλομαθὴς κύριος, μετέφρασεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸν «Monsieur de Pourceaugnac» διατηρήσας πιστῶς τὸ γαλλικὸν κείμενον μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἥρωος ὅπερ ἐξελλήνισεν εἰς «Κύριον «Πουρσονιακόν»². Ἄλλ' εἴτε διότι τὸ λεκτικὸν τῆς μεταφράσεως τοῦ Π. Ο. δὲν ἐκρίθη κατάλληλον διὰ τὴν ἑλληνικὴν σκηνήν, εἴτε διότι πιστὴ ὡς ἦτο ἡ μετάφρασις, δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, ἥτις κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δὲν ἠρίθμει εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῆς παρὰ δύο μόνον γυναῖκας, ἡ δὲ κωμωδία τοῦ Μολιέρου περιεῖχε τέσσαρα γυ-

¹ Ὑποκρινόμενος τὸν Πουρσονιακὸν ἐσπέραν τινὰ τοῦ 1850 ὁ Μπίλλερ, καὶ ἀντιληφθεὶς ὅτι ἀπὸ τινος θεωρεῖου παρηκολούθει τὴν παράστασιν ὁ τότε ὑπουργὸς Χριστίδης εἰς ὃν ὤφειλε τὰς ἐπανελημμένας καταδιώξεις του, ἐσκέφθη νὰ τὸν πειράξῃ ὡς ἑξῆς:

Καθ' ἣν στιγμὴν καταδιώκεται ὁ Πουρσονιακὸς ὑπὸ τῶν ἀγριοπαίδων καὶ τυγχάνει τῆς προστασίας τοῦ Τερτίπῃ, ὅστις τοὺς ἐπιπλήττει λέγων:

— Τί πειράζετε, βρέ, τὸν ἄνθρωπον; Μήπως δὲν εἶναι καμωμένος σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους;

Ἀντὶ νὰ προσθέσῃ ὁ Μπίλλερ, ὡς φέρεται ἐν τῷ κειμένῳ:

— Τί εἶμαι, βρέ, καμπούρης ἢ κουλός;

Στραφεὶς πρὸς τὸ θεωρεῖον τοῦ Χριστίδου εἶπε:

— Τί εἶμαι, βρέ, καμπούρης ἢ κουλός καὶ μ' ἐπείρατε μὲ τὰ λεμόνια;

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν παράστασιν ταύτην, ὁ Μπίλλερ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Χριστίδου βοηθὸς εἰς τὸ Τελωνεῖον Πατρῶν καὶ ἐκτοτε ἀπεχώρησε τοῦ θεάτρου.

² Τῆς αὐτῆς κωμωδίας ὑπάρχει καὶ ἀρχαιότερα μετάφρασις ὑπὸ τὸν τίτλον: «ὁ κύριος Γουρουνάκης»!

Νεκρὸς Μίνως Αλακὸς Ραδάμανθυς

Διόνυσος

Περσεφόνη Ἠλύουτων Εὐριπίδης, Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς

ΟΙ "ΒΑΤΡΑΧΟΙ", ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΣΙΣ ΤΟ ΝΕΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΟΕΦΟΡΑΗΣ

ναικεῖα πρόσωπα, ὁ Κούγκουλης, ὅστις μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1850 ἀποχώρησιν τοῦ Μπίλλερ ἀνέλαβε αὐτὸς νὰ ὑποδύεται τὸ πρόσωπον τοῦ Πουρσονιακοῦ, ἀπεφάσισε νὰ «παραφράσῃ καὶ διασκευάσῃ» διὰ τὴν ἑλληνικὴν σκηνήν... τὴν μετάφρασιν τοῦ Π. Ο.

Ἡ μεταρρυθμιστικὴ ἐργασία τοῦ Κούγκουλη ἤρξατο διὰ τῆς μεταλλαγῆς τοῦ τίτλου τῆς κωμωδίας ἐπὶ τὸ ἀστειότερον, ἀνευ δὲ πολλῶν διατυπώσεων ὁ κύριος Πουρσονιακὸς μετεβαπτίσθη εἰς «Σκαμπαρδόνιον»! Δι' ἄλλης ἐπίσης συνοπτικῆς διαδικασίας, ἡ Lucette τῆς κωμωδίας τοῦ Μολιέρου, ἡ ὑποκρινόμενη τὴν ψευδοπενθερὰν τοῦ Pourceaugnac, ἤλλαξε γένος καὶ μετεβλήθη εἰς... Μητρον ψευδοπενθερὸν τοῦ Σκαμπαρδονίου, μία δὲ ἄλλη χωρικὴ μετεμορφώθη εἰς Τήνιον... ἀρσενικόν!

Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ γένους τῶν προσώπων ἠνάγκασε τὸν Κούγκουλην ν' ἀλλάξῃ καὶ σκηνὰς τινὰς τῆς κωμωδίας, αἵτινες ὡς ἔχουν ἐν τῇ ἑλληνικῇ «διασκευῇ» ὁμοιάζουν τόσον μὲ τὰς τοῦ πρωτοτύπου, ὅσον καὶ ὁ κωμικὸς μονόλογος τοῦ Σωσίου ἐν τῷ Ἀμφιτρυῶνι μὲ τὸν μονόλογον τοῦ Ἀμλετ ἐν τῇ τρίτῃ πράξει τῆς ὁμωνύμου τραγωδίας!

Ἄλλ' αἱ ἀλλαγαὶ αὗται δὲν ἦσαν, φαίνεται, ἀρκεταὶ νὰ κορέσουν τὰς μεταρρυθμιστικὰς καὶ «διασκευαστικὰς» τάσεις τοῦ Κούγκουλη. Οὐδὲ εὗρεν ὁ ἀγαθὸς ἠθοποιὸς ἀρκετὰ τὰ παθήματα τοῦ δυστυχοῦς δὲ Πουρσονιακοῦ καὶ ἐπεθύμησεν ἐν τῇ ἀγαθότητί του, νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτὸς ἐν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Μολιέρου. Καὶ χωρὶς τὴν παραμικρὰν τύψιν συνεδήσεως, ἐκ προμελέτης δὲ καὶ ἐσκεμμένως, ἀπεφάσισε καὶ ἐξηντέλισε τὸν πολυπαθὴ τοῦ Μολιέρου ἥρωα, ὃν ἐκάθισεν ἐπὶ γαῖδαρον κατὰ τὸ τέλος τῆς κωμωδίας τὸ ὁποῖον καὶ κατ' ἀνάγκην παρεμόρφωσε!

Τοιοτοτρόπως, μετὰ τῶν προσώπων τὰ ὅποια ὁ Μολιέρους ἐθεώρησε κατάλληλα πρὸς διεξαγωγὴν τῆς κωμωδίας του, ὁ ἑλλὴν διασκευαστής, μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ γένους τινῶν ἐξ αὐτῶν, προσέθεσε καὶ ἓνα γαῖδαρον πρὸς δόξαν τῆς ἑλληνικῆς εὐφυΐας!

Οὕτω πως μεταμορφωμένος καὶ κυριολεκτικῶς ἀλλαξοπιστήσας ὁ κύριος δὲ Πουρσονιακὸς ἐπαί-ζετο ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐκδοθεὶς ἅμα ἐν Ἑρμουπόλει τὸ 1865 ὑπὸ τοῦ Ἰ. Ν. Κούγκουλη, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ «Ἐθνους».

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

ΝΙΚ. Γ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

Η ΔΙΨΘΗΚΗ ΜΟΥ

Ἄν καὶ δὲν πιστεύω πῶς θὰ τὰ τινάξω,
ἂν καὶ μὲς ὁ σφρῖγος εἶμαι τῆς ζωῆς μου,
διαθήκην ὅμως θέλω νὰ συντάξω
γιὰ νὰ μὴ μὲ τύπη κι' ἡ συνείδησίς μου.

Ποιὸς γνωρίζει τάχα τί τοῦ ξημερώνει!..
ἐνῶ πᾶς ὁ δρόμος ξένοιαστος—τί φρίκη!
μὲ τῶτομομπὶλ τοῦ κάποιος σὲ πλακόνει
κι' ἔτσι ξεμπερδεύεις δίχως διαθήκη.

Ὑμνους ὅτῃ θανὴ μου πένα νὰ μὴ γράψῃ,
μήτε δάκρυ θέλω νὰ χυθῇ κανένα,
μήτ' ἐκεῖνος θέλω νὰ μὲ πικροκλάψῃ,
ποῦ θαρρεῖ πῶς ψῆφο θᾶλλῃ κι' ἀπὸ ἴμενα.

Κανεῖς φίλος λόγο νὰ μὴ μ' ἀπαγγείλῃ,
κι' ἂν ὅτὸν νοῦ τοῦ τέτοιου ξαφνικὸ περάσῃ
νὰ τὸν σακατέψουν ὅτῃς σβερχιαῖς οἱ φίλοι
κι' εἶθε τὴν μιλιὰ τοῦ ὅτῃ στιγμὴ νὰ χάσῃ.

Ὅλοι μ' ὀργανέτα καὶ μ' εὐθύμους λύρας
νὰ μοῦ λέν τραγούδια τῆς εὐθύμου χήρας.
Στέφανα δὲν θέλω καὶ γιὰ ἴμε τὸν βλάκα
ὅπως ὅτῃς κηδεῖας τὰς κοινὰς νὰ πάρουν,
μὰ ὅτῃς μνήματός μου νᾶλθουνε τὴν πλάκα
φιφτυτοῦ καμπόσοι καὶ νὰ πατινάρουν.

Καὶ τᾶκινητά μου καὶ τὰ κινητά
ὅτῃν καλὴ πατρίδα δωρεὰν τὰ δίνω,
ὄχι γιὰ νὰ κάμῃ Στόλους καὶ μ' αὐτὰ,
μὰ γιὰ ν' ἀγοράσῃ κάμποσο κινῖνο.

Τοῦτο τὸ κεφάλι τὸ ποιητικὸ
ὅτῃς κρανιοσκόπους μπόμεναις ἄς μένῃ,
νὰ τὸ ψάχνουν μέσα κι' ἔξω μὲ φακὸ
γιὰ νὰ ἴβρουν τὴν βίδα, ποῦναι χαλασμένη.

Κι' ἂν ποτὲ θελήσουν καὶ σ' ἐμὲ—ποιὸς ξέρει—
προτομὴ νὰ κάνουν ἔτσι γιὰ τιμὴ μου,
νᾶβγουν κι' ἡ κυρία μὲ κουτιὰ ὅτῃ χέρι
νὰ ζητοῦν ἐράνους γιὰ τὴν προτομὴ μου.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

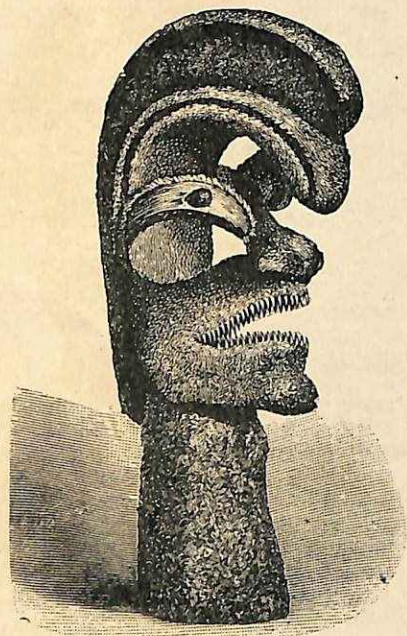
ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΦΩΤ. ΑΜΒΡ. ΒΛΑΣΤΟΥ

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ ΤΩΝ ΑΓΡΙΩΝ

Είναι γνωστόν ὅτι εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τῆς μορφῆς τοῦ ἀνθρώπου τὸ δυσκολώτερον πρᾶγμα εἶναι ν' ἀποδώσῃ τις καλῶς τὴν φυσιογνωμίαν. Ὁ Duchenne ἀνέλυσε καὶ ἀναπαρέστησε κατὰ βούλησιν τὰς συνθετωτέρας ἐκφράσεις τοῦ αἰσθήματος καὶ καθορίσας ταύτας διὰ τῆς φωτογραφίας προσέφερεν εἰς τὴν τέχνην πολύτιμα στοιχεῖα.

Ἄλλοτε ὁ καλλιτέχνης δὲν εἶχε τὴν πηγὴν τῶν φωτογραφικῶν δοκουμενῶν· ἔπρεπε νὰ προσέχῃ εἰς τὴν μνήμην του ὅπως ἀναπαριστᾷ διὰ τοῦ χρωστήρος ἢ τῆς σμίλης τὰς λεπτοτέρας ἐκφράσεις τῶν κινήσεων.

Τοιοιτοτρόπως δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι ἡ τέχνη τῶν πρώτων τεχνιτῶν (primitifs) παρήχθη γενικῶς ἀπὸ μορφᾶς ἡρέμους, ἄνευ ἐκφράσεως, δὲ ἔλεγον τρόπον τινὰ ἀτόνους. Τοιοῦτος εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης κατὰ τὴν

1. — Θεὸς τοῦ πολέμου φορῶν κράνος με ἐκφράσιν ἡρέμου ἀγριότητος.

ἐξελίξιν τῆς, τῆς βυζαντινῆς, καὶ τῆς περιόδου ἥτις προηγῆθη τῆς ἰταλικῆς ἀναγεννήσεως.

Ἀλλὰ ἡ λαϊκὴ τέχνη ἀκατέργαστος καὶ χονδροειδής, δὲν εἶχε τοὺς ἰδίους λόγους νὰ φαίνεται ἐπιφυλακτικῇ. Δὲν ἀνεξήτει ν' ἀντιγράψῃ ἀκριβῶς τὴν φυσιογνωμίαν ἀλλ' ἀπλῶς μερικοὺς χαρακτήρας με σχήματα ὅπου νὰ τὴν ὑπενθυμίζον.

Γνωρίζομεν ὅλας τὰς λαϊκὰς μορφὰς τοῦ Φα-

σουλῆ. Ποσάκις, ὅταν ἡμεῖθα παιδιὰ δὲν ἐσχεδιάσαμεν εἰς τὰ τετράδιά μας τὸν γελῶντα, με τὸ ἄνοιγμα τῶν χειλέων καὶ τὸ δυνατόν τραβήγμα τῶν ἄκρων τῶν φρυδιῶν τὸν γκρινιαρὴν με τὸ κατέβασμα τῶν ἄκρων τοῦ στόματος καὶ τῶν φρυδιῶν, καὶ τὸν ἀδιάφορον διὰ τῶν ὀριζοντίων γραμμῶν.

Ὅλα τὰ ἐγχειρίδια τὰ ὅποια ἀσχολοῦνται περὶ τῆς φυσιογνωμίας, ἀποδίδουν εἰς τὸν Hubert de Luperville τὴν τιμὴν τῆς ἀνακάλυψεως τῶν σχημάτων τούτων τὸ 1827. Ἀναμφιβόλως αὐτὸς ἔσχε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ τὰ καθορίσῃ καὶ νὰ τὰ ἀναπαραστήσῃ εἰς ἓνα σχῆμα δογματικόν, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὐτὴ τῶν σχημάτων τούτων ἀνέρχεται εἰς τὴν γένεσιν τῆς τέχνης. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ποὺ ἠθέλησε ν' ἀναπαραστήσῃ τὰς συγκινήσεις τῶν ἀνθρώπων, τὰς ἀνεκάλυψε.

Ἀρκεῖ ὅπως ἐπισκεφθῇ τις οἷονδήποτε μουσεῖον ἐθνογραφικὸν διὰ ν' ἀνεύρῃ εἰς τὴν τέχνην τῶν ἀγρίων τὰ σχήματα τὰ ὅποια ἐκφράζουν τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην. Δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὴν τέχνην τῶν Νεοκαληδονίων τὰς ἐκφράσεις ταύτας, τῶν ὁποίων αἱ εἰδεχθεῖς προσωπίδες παρουσιάζουν στόμα τοξοειδὲς με χάσματα βαθέα. Ἐπίσης εἰς τὴν τέχνην τῶν Νεοεβριδίων, τῶν ὁποίων τὰ ὑπερμεγέθη κύμβαλα εἶναι χονδροειδῶς στολισμένα εἰς πρόσωπον ἀνθρώπινον με πλατὺ στόμα τὸ ὅποιον γελᾷ ἐλκρινῶς. Καθὼς καὶ εἰς τὴν τέχνην τῆς Νέας Γουϊνέας ἔνθα μικρὰ ἀγαλμάτια ἐνθυμίζουν τὸν ἡμέτερον Φασουλῆν. (Ἴδε British museum).

Ἡ τέχνη τῶν ἀγρίων δίδει ὡσαύτως ἐκφράσεις συγκινήσεων κατὰ συνθήκην. Ὁ πολεμιστὴς Νεοζηλανδὸς βγάζει τὴν γλῶσσαν του διὰ νὰ ἐκφράσῃ εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν ἀηδίαν του καὶ τὴν περιφρόνησίν του. Τὰ πλέον ἄξεστα σχέδιά των ἡμποροῦν νὰ παραλείψουν χαρακτηριστικὰ ἐνδιαφέροντα, ἀλλ' οὐδέποτε λησμονοῦν ἐκείνην τὴν γλῶσσαν ἢ ὅποια ἐξέρχεται τοῦ στόματος προκλητικῶς.

Αἱ ὠραιότεραι ἐκφράσεις τῆς φυσιογνωμίας ὀφείλονται εἰς τὴν τέχνην τῶν ἀγρίων τῶν Σανδουϊκίων νήσων τῆς Ὠκεανίας. Αἱ μορφαὶ τὰς ὁποίας ἀνατυπῶνομεν εἶναι θεοὶ τοῦ πολέμου.

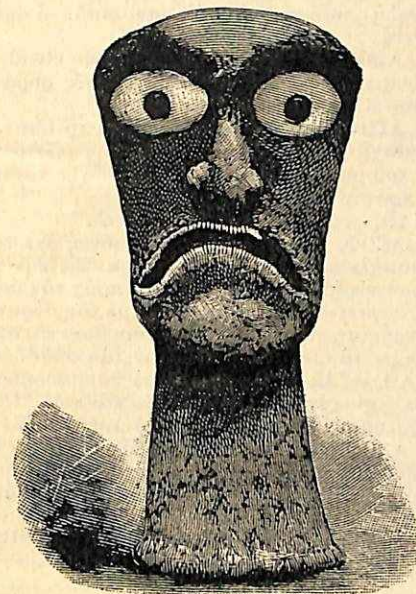
Αἱ κεφαλαὶ αὐταί, σαμμέναι ἐσωτερικῶς, ἐφέροντο ἐπὶ τινος ῥάβδου, ἢ δὲ παρουσία των εἰς τὰς μάχας ἐξισφάλιζε τὴν νίκην.

Ὁλόκληρος λατρεῖα ἦτο καθιερωμένη πρὸς τιμὴν των, καὶ ἐθυσίαζον ἑκατοντάδας θυμῶν εἰς τὰς ἀγρίας αὐτὰς θεότητας. Σήμερον ἐν τούτοις οἱ Σανδουϊκοὶ εἶναι τόσον πολιτισμένοι καὶ ἐκχριστιανισμένοι, ὥστε ἔχουν καθ-

ολοκληρίαν λησιμονήσῃ τὰ ἔθιμα ταῦτα καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τ' ἀναγνωρίσουν.

Γνωρίζομεν τοῦλάχιστον μετὰ πόσης φροντίδος καὶ ποίας ἀτελειώτου τέχνης ἦσαν κατασκευασμένοι οἱ θεοὶ αὐτοί. Τὸ ξόانون ἐγένετο ἀπὸ λυγαριά, τὸ περιετύλισσον με εἶδος τι φυτικού σχοινίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσέδεον κόκινα πτερὰ τοῦ Βίβι, προσέθετον δὲ καὶ πτερά τινα κίτρινα καὶ μαῦρα τοῦ Ὁὼ διὰ νὰ τονίσουν τὰ χαρακτηριστικά.

Τὰ πτηνὰ ταῦτα ἦσαν πολὺ σπάνια, ἔπρεπε

2. — Θεὸς τοῦ πολέμου τοῦ ὁποίου τὸ στόμα ἐκφράζει θλίψιν

νὰ τὰ συλλάβουν εἰς τὰ ὄρη. Κατὰ τὸ 1800 ὁ βασιλεὺς Καουμαλί διέταξε νὰ μὴ φρονέουν τὰ πτηνὰ ἀλλὰ ἀφοῦ τὰ μαθήσουν νὰ τὰ ξαναφῇνουν ἐλεύθερα. Ἦτο λοιπὸν ὑλικὸν σπάνιον καὶ πολὺτιμον, οἱ θεοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κατασκευασθῶσι διαφορετικὰ καὶ διὰ τοῦτο οἱ Σανδουϊκοὶ εἶχον εἶδωλα κατασκευασμένα ἐκ πτερῶν.

Τίποτε δὲν ἐφείδοντο διὰ νὰ τοὺς δώσουν ὄψιν πραγματικότητος. Ἐνίστε ἔθετον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των κόμην ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ τὸ συνηθέστερον τοὺς ἔδιδον τὸ κάλυμμα τῶν Σανδουϊκίων, τὸ ὑπερύψηλον λοφίον τὸ ὅποιον ἀποτρέπει καὶ προφυλάσσει τὰ κτυπήματα.

Ὅπως ἀπὸ πολλοῦ ἐγένετο παρατήρησις, τὸ λοφίον τοῦτο ἐνθυμίζει ἀπολύτως ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶχον οἱ Ἕλληνες. Τοὺς ἔβαζον ὀδόντας κυνός. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀπὸ κογχύλια, κομβία δὲ ἐκ ξύλου μαύρου παρίσταν τὴν κόρην τῶν ὀφθαλμῶν.

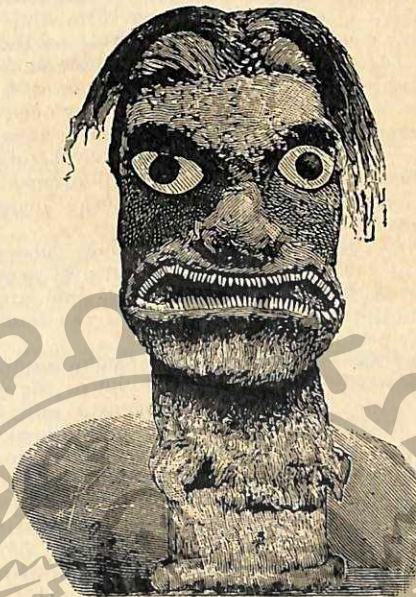
Καὶ αἱ πολεμικαὶ αὐταὶ θεότητες, αἱ ὁποῖαι

δίκαην θεῶν τῆς Ἑλλάδος συνώδεον τοὺς λαοὺς των εἰς τὰς μάχας, ἔφερον σχεδὸν ὅλαι ἐκφραστικὰς φυσιογνωμίας. Μόνον ὁ πρῶτος τὸν ὁποῖον παρουσιάζομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας εἶναι ἡρέμιος ἀγριότητος. Ὁ ὀφθαλμὸς του εἶναι ὀριζόντιος, τὸ ἀνοιχτὸ του στόμα δεικνύει ὀδόντας ἐξεῖς, ὅπως περιγράφεται εἰς τὰ ταξείδια τοῦ «Κούκ», (Σχ. 1).

Ὁ ἐπόμενος φυλαττόμενος εἰς τὸ British Museum τοῦ Λονδίνου, σχηματίζει ἀντίθεσιν. Τὸ στόμα του κλίνει τοξοειδῶς, ἐκφράζει τὴν θλίψιν. Παμμέγιστα μάτια ἐξογκωμένα χρησιμεύουν νὰ ἐκφοβίσουν τὸν ἐχθρὸν. (Σχ. 2).

Ἐνας ἄλλος ἔχει ὕψος τρομακτικόν. Αἱ μέγισται κόραι τῶν ὀφθαλμῶν του εἶναι περισσότερον ἀξιοπαρατήρητοι ὅλων τῶν ἄλλων. Ἦδη οἱ φυσιολόγοι γνωρίζουν ὅτι ὁ φόβος εὐρύνει τὰς κόρας.

Ὁ τελευταῖος τέλος εἶναι Φασουλῆς ποὺ γελᾷ, ἀλλὰ τὸ γέλιο του εἶναι γέλιο ἄγριο καὶ αἱματώδες, ὅπως ἐπικάθεται μετὰ τὴν καταστροφὴν

3. — Θεὸς τοῦ πολέμου τοῦ ὁποίου τὸ στόμα καὶ τὰ μάτια δεικνύουν τὸν τρόμον

τῶν ἐχθρῶν, εἰς τὰ σχήματα τὰ ὅποια ἐρμηνεύομεν ἀνωτέρω. Ἡ ἄκρα τῶν χειλέων εἶναι δυνατόν τραβηγμένη, τὰ μάτια καὶ τὰ φρύδια εἶναι πολὺ λοξὰ πρὸς τὰ κάτω καὶ μέσα, (Σχ. 3) εἶναι δὲ ἐκτεθειμένον εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον.

Αἱ θεότητες αὗται ἀποτελοῦν πρωτότυπα εἶδη τῆς τέχνης τῶν ἀγρίων καὶ μᾶς παρέχουν ἀξιόλογα ἐφόδια ὅπως δυνηθῶμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα.

(Κατὰ τὸ Γαλλικὸν τοῦ Felix Regnault)

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ
Γλύπτης

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ἡ Αἰσθητικὴ τοῦ Κρότου

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. — Ἦθελα νὰ γνωρίζω ποίαν εὐχαρίστησιν αἰσθάνονται τὰ παιδιά τῆς γειτονίας μου, τὰ ὅποια πληγόνουν τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὸν ἀέρα, μὲ τὸν κρότον τῶν βαρελότων.

Ὁ κ. ΑΣΟΦΟΣ. — Φαίνεται ὅτι αἰσθάνονται κάποια εὐχαρίστησιν, ἀλλέως δὲν θὰ τὸ ἔκαμναν. Εἶναι ἡ αἰσθητικὴ τῶν πρωτογενῶν καὶ διεφθαρμένων. Τὸ ἄδρὸν ἀκόμη νευρικὸν σύστημα ἀπαιτεῖ ἰσχυρὰ διεγερτήρια, ὅπως ἀντιθέτως τὸ ἐξοικειωμένον εἰς συνεχεῖς ἐρεθισμοὺς ζητεῖ ἐρεθισμοὺς ἰσχυροτέρους. Οἱ πρωτογενεῖς καὶ τὰ παιδιά ἀγαποῦν τοὺς δυνατοὺς κρότους καὶ τὰς ἐκτυφλωτικὰς λάμψεις, δύο πράγματα ποὺ ἐννοεῖ τὸ πρωτότεχνημα.

Ὁ ΜΑΘ. — Καὶ ὅμως εἶναι μία τυραννία τῶν αἰσθήσεων αὐτοὶ οἱ κρότοι.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἀληθινὴ τυραννία. Καὶ ἰδίως τώρα τὴν ἀνοίξιν. Ὅλα τὰ χρώματα καὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἥχοι τῆς φύσεως εἶναι τόσον εὐγενεῖς καὶ τόσον διακριτικοί. Τὰς βροντὰς διεδέχθη τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν ἐπάνω εἰς τὰ δένδρα, καὶ τὰς ἀστραπὰς ἡ πρασινάδα τῶν κάμπων ἰκαί τὸ ἐρύθημα τῶν οὐρανῶν εἰς τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις. Αἱ ἀνεμῶναι κοκκινίζουν μὲ τόσην γαλήνην ἀνάμεσα εἰς τὰ σπαρτὰ καὶ τὸ χαμομήλι εὐωδιάζει τόσον ἥσυχα. Ἐνα βαρελότο ποὺ ξεσπάει μέσα εἰς τὴν εὐγενικὴν αὐτὴν συμφωνίαν, ὑβρίζει τὴν φύσιν δόξαληρον.

Ὁ ΜΑΘ. — Καὶ τὰ παιδιά χοροπηδοῦν γύρω ἀπὸ τὸ βαρελόττον. Ὁ κρότος λοιπὸν τὰ συγκινεῖ περισσότερο ἀπὸ τὸ θαῦμα μᾶς ἀνεμῶναι, ποὺ κυματίζει ἀπαλὰ καὶ καμαρώνει καὶ ζῇ μέσα εἰς τὴν πρασινάδα μίαν ζῶν ὄνειρον;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἐτσι φαίνεται. Ἀλλὰ τὸ παιδί ἂν δὲν μένῃ ἐκστατικὸν ἐμπρὸς εἰς τὰ θαύματα τῆς φύσεως καὶ ἂν δὲν συγκινητὴ ἀπὸ τὰ χρώματα μᾶς ἀνεμῶναι καὶ μᾶς ἐαρινῆς δύσεως, ὅπως ὁ ποιητὴς, αὐτὸ συμβαίνει ἴσως ἀπὸ τὴν τελείαν ἐναρμόνισίν του πρὸς τὴν φύσιν. Εἶναι καὶ αὐτὸ ἓνα ἄνθος καὶ μὴ σταλαγματιά δροσιάς· καὶ ὅταν εὐρίσκεται ἐλεύθερον μέσα εἰς τὴν φύσιν εἶναι ὡς νὰ ζῇ μέσα εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ἐὰν δὲν θαυμάζῃ ἓνα λουλούδι, τὸ ἀγαπᾷ ὅμως καὶ τὸ ἀγκαλιάζει καὶ τὸ φιλεῖ καὶ τὸ καταστρέφει ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην. Ὁ διεφθαρμένος ὅμως!

Ὁ ΜΑΘ. — Τί ἐννοεῖτε;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Θὰ σὰς εἰπῶ τί ἐννοῶ. Χθὲς ἦλθεν ἓνας νέος ποιητὴς νὰ μοῦ διαβάσῃ τὰ ποιήματά του. Σὰς βεβαιῶν ὅτι οἱ κρότοι τῶν βαρελότων ὑβρίζουν ὀλγώτερον τὴν ἐαρινὴν γαλήνην ἀπὸ τὸν ποιητὴν αὐτόν.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἦμιον περιέργος νὰ γνωρίζω τὸ εἶδος αὐτῶν ποιημάτων.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Εἶναι ποιήματα κροτοῦντα. Ποιήματα κατασκευασμένα μὲ δυναμίτιδα καὶ ἱκανὰ νὰ ξεκουφάνουν κάθε κουφόν. Ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου ἔχει γίνε μέσα εἰς τὰ ποιήματα αὐτά. Τὰ ἀστρα, οἱ πλανῆται, τὰ ἡλιακὰ συστήματα ὅλα, οἱ κομήται, τὰ μετέωρα ἔχασαν ὅλα τὴν τροχίαν τους καὶ συγκρούονται ἐκεῖ μέσα τρομακτικὰ καὶ γίνονται θρύψαλα μὲ φοβεροὺς κρότους. Ὁ ποιητὴς ἔβαλε δυναμίτιδα παντοῦ καὶ ἀνατινάξει τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ τοὺς βυθοὺς τῶν θαλασσῶν, ὅπου κανεὶς τολμηρὸς βουτηχτὴς δὲν

ἔφθασεν ἕως τώρα διὰ νὰ βεβηλώσῃ τὴν παρθενίαν των. Ἄν εἰσεύρατε, φίλε μου! Ὁ ποιητὴς αὐτὸς μ' ἐξεκούφανε καὶ μ' ἐτύφλωσε. Παρακαλῶ νὰ νοιώσετε τὸ παράθυρον διὰ νὰ παύσω μίαν στιγμὴν τὰς αἰσθήσεις μου εἰς τὸ θέαμα τοῦ κάμπου.

Ὁ ΜΑΘ. — Ποῦ ἤξεύρετε ἂν ὁ ποιητὴς αὐτὸς δὲν εἶνε ἓνας μεγάλος ποιητὴς καὶ ἡ ποιήσις του μία μεγάλη καὶ ὑψηλὴ ποιήσις, τὴν ὁποίαν εἰσθε ἀνίκανος νὰ συλλάβετε;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Σὰς ἐγγυῶμαι ὅτι δὲν εἶναι.

Ὁ ΜΑΘ. — Μὰ ἀφοῦ φθάνει ἕως τοὺς οὐρανοὺς καὶ συγκοινωνεῖ μὲ τὰ ἀστρα;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Μία ροιζέτα κάμνει τὸ ἴδιον. Θέλετε νὰ παραδεχθῇτε τὴν ροιζέταν ὡς τὴν τελειότεραν ἔκφρασιν τοῦ ὑψηλοῦ; Καὶ αὕτη ἀνησυχεῖ τὸν οὐρανὸν μὲ τὸν κρότον της.

Ὁ ΜΑΘ. — Δὲν θέλω νὰ εἰπῶ αὐτό.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Λοιπὸν σὰς βεβαιῶν ὅτι τὸ ταπεινὸν χαμομήλι ποὺ ἀνθεῖ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν γαλήνην τοῦ ἄγρου, εὐρίσκεται πλησιέστερα πρὸς τὸν ἀποσπερίτην καὶ συγκοινωνεῖ ἐρωτικώτερον καὶ τὸν οὐρανὸν, ἀπὸ τὴν ροιζέταν ποὺ σχίζει μὲ θόρυβον τὸ στερέωμα καὶ ὑβρίζει τὰ σιωπηλὰ ἀστρα μὲ τὰν αὐθάδειάν της.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἀς πᾶμε λοιπὸν νὰ θαυμάσωμεν τὰ χαμομήλια καὶ τὰς ἀνεμῶνας τοῦ κάμπου. Ἴσως μᾶς ἐκμυστηρευσθῶν τὰ μυστικὰ τῆς δημιουργίας.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Σὰς ἀκολουθῶ. Πρὸ πάντων ἂς ἀπομακρυνθῶμεν ἕως ἐκεῖ ποὺ δὲν θὰ μᾶς φθάνουν πλέον οἱ κρότοι τῶν βαρελότων καὶ οἱ στίχοι τῶν ἐμβροντήτων ποιητῶν.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἡ συναυλία τῆς Κας Νίνας Φωκά

ΥΠΟΘΕΤΩ ὅτι περιττεύει πᾶν ἐγκώμιον καὶ πᾶς ἐπαινος διὰ τὴν κ. Φωκά· ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία της ὑπὸ πολλῶν ἔχει ἤδη ὑμνηθῇ, ἀλλὰ καὶ ἡ δημοτικότης αὐτῆς εἶναι πλήρης. Αὐτὰ ἄλλως τε τὰ πράγματα ὁμολοῦν μόνον των. Καὶ ποῖα εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία μόλις τὸ πρῶτον αἰσθανθῇ τὰς φωνητικὰς χορδὰς τῆς παλλομένης, δὲν θὰ ψιθυρίσῃ τὸ ὄνομα τῆς κ. Φωκά καὶ δὲν θὰ τρέξῃ ἀμέσως πρὸς αὐτὴν νὰ της ἐμπιστευθῇ τὴν διάπλασιν τῆς φωνῆς της; Καὶ ποῖα φιλανθρωπικὴ ἔταιρεία δίδουσα συναυλίαν δὲν θὰ τὴν προσκαλέσῃ νὰ κελადῇ; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ διενεργηθῶσιν ἐσπερίδες ἐπίσημοι, ὑποδοχαί, πανηγυρισμοὶ χωρὶς νὰ λάβῃ εἰς αὐτὰς μέρος;

Ἀλλ' ἡ ἀξία της δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸ ἄτομόν της. Μεταδίδεται καὶ εἰς τὰς μαθητριάς της. Συχνὰ τὴν εἶδομεν ἐπὶ κεφαλῇς χαριτωμένων παρθενικῶν φιδικῶν ὁμῶν ἐκ μαθητρίων της, νὰ σκοποῦν μαζὶ μὲ τὴν μεγάλην ἀκρίβειαν τῆς τέχνης, τὴν χάριν, τὴν ἀβρότητα καὶ τὴν δροσιὰν τῆς νεότητος καὶ τῆς εὐμορφίας. Καὶ οἱ ὁμιλοὶ αὐτοὶ τῶν μαθητρίων της δλονὲν αὐξάνονται καὶ πληθύνονται. Καὶ διδάσκει εἰς τὸ ῥαδίον καὶ διδάσκει καὶ εἰς τὸ σπῆν της. Καὶ ἀποκροεῖ νέας μαθητριάς διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ χρόνου.

Ὁ οἶκος της τείνει νὰ λάβῃ μορφήν ἐιδικῆς σχολῆς τοῦ ὅσματος. Ὅσοι ἠτύχησαν νὰ παρευρεθῶν καμίας Πέμπτην ὅπου δέχεται ἡ κ. Φωκά, ἐκεῖ θὰ εἶδον ἀρκετὰ δείγματα τῆς ἀξίας της παρεχόμενα ἀπὸ τὰς διαφόρους μαθητριάς της αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀρχίσῃ ἤδη νὰ

μεταπηδῶσιν ἀπὸ τὸ κομπὸν ἐκεῖνο σαλόνι εἰς τὸ ἀπαιτητικὸν podium τῶν κονσέρτων καὶ τὴν αὐστηράν σκηνὴν τοῦ θεάτρου.

Ὅλα αὐτὰ νομίζω εἶναι ἡ καλλιτέρα κριτικὴ διὰ τὴν ἐσπερίδα τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδωκεν εἰς τὸν «Παρνασσόν» τὴν 19 Μαρτίου. Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα ἦτις εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν συναυλίαν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς, ἔλειψεν ἔνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀφροσιωμένου τῆς κλειδοῦχου Μεσσαλά. Ὅλοι ὁμως αἱ κοινωνικαὶ τάξεις συνωθήθησαν ἐκεῖνο τὸ βράδυ εἰς τὸν «Παρνασσόν» καὶ ἐχειροκρότησαν καὶ ἐστόλιαν μὲ ἀνοξιάτικα ἄνθη ἄφθονα τὴν μικρὰν σκηνὴν τῆς αἰθούσης, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας ἡ κ. Φωκά ὡς ἀληθινὴ ἀηδὼν ἐσκορπίζε τὸ ποικιλόπτερον μέλος της μελωδοῦσα τὰς ἐμπνευσμένας μελωδίας τῶν Γκρίγκ, Μασσενέ, Μότσαρτ, Ραμὼ καὶ Βέρδι.

Ἡ Δις Λουκία Ἰωάννου, ἡ πρώτη Ἑλληνὶς ἀρπίστρια ἔπαιξε τὰ «Ὀνειρά» (ἐκ τοῦ Τριστάν) τῶν Wagner — Holy, ὅλο βάθος, ἔκφρασιν, μελωδίαν καθὼς καὶ τὴν ὥραιαν Σερνάνταν τοῦ Hasselmans, ἑλαφρὰν καὶ χαριτωμένην σύνθεσιν. Ὁ ποιητὴς κ. Πολέμης συνεκίνησε μὲ τὰ παθητικὰ καὶ κομψὰ του τραγούδια καὶ τέλος ὁ Σουρῆς ἐσκορπίσε ἄφθονα γέλια μὲ τὰς ἰδιοτροπίας ἀπαιτήσεις τῆς «Διαθήκης» του, μία τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ ἐξωφρενικὴ: «νὰ ἔρχονται οἱ φίλτρου τοῦ νὰ πατινάρουν ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα τοῦ τάφου του!!».

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Θὰ ἦτο παράλειψις νὰ μὴ σημειώσω τὴν μεγάλην ἐπιτυχίαν τὴν ὁποίαν εἶχε ἡ Δις Ἡβὴ Πανᾶ εἰς τὸ κονσέρτο (La min.) τοῦ Grieg κατὰ τὴν τελευταίαν μεγάλην συναυλίαν τοῦ Ῥαδίου εἰς τὸ Δημοτικὸν θέατρον.

Ἀπὸ πολὺ ὀλίγους μέχρι τοῦδε ἐπαίχθη τόσον καλὰ τὸ κονσέρτο ἐκεῖνο. Ἐξαίρω τὸν μηχανισμόν της καὶ τὸ σεμνὸν της καὶ χαριτωμένον παίξιμον τὸ ὁποῖον διήνθιζεν ὥραιος χρωματισμὸς προσερχόμενος ἀπὸ φιλότιμον σπουδὴν καὶ ἐκλεκτὴν ἰδιοφυίαν. Δι' ὅλα αὐτὰ τὰ προσόντα ἀπευθύνω ἓνα «εὖγε» εἰς τὴν Δις Ἡβὴν Πανᾶ, ὅπως καὶ εἰς τὸν καθηγητὴν της κ. Wassenhoven.

Ἡ ἀρπίστρια Δις Λουκία Ἰωάννου προσεχώρῃ θὰ ἐμφανισθῇ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ «Παρνασσού» διὰ ἐκλεκτῆς συναυλίας. Ἐμφανίζεται τόσον σπανίως ἡ Δις Ἰωάννου, ὥστε εὐλογον εἶνε νὰ φαντασθῇ κανεὶς ὅτι οἱ θαυμασταὶ τῆς τέχνης της, καὶ εἶνε πολλοὶ τοιοῦτοι, θὰ τρέξουν νὰ της παράσχουν τὴν ἐκτίμησιν ποῦ της ἀξίζει.

Θ. Ι. Σ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΝΑΡΕΙΝ ἐπίσημον τῶν συνεδριάσεών του ἔκαμε τὴν 16ην τοῦ μηνὸς τὸ φιλολογικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν τμήμα τοῦ «Παρνασσού». Ὁ πρόεδρος τοῦ τμήματος κ. Σπ. Λάμπρος ἀνεκοίνωσε Νέα περὶ τῆς κόρης τῆς Ἀθήνων. Ὁ δὲ γραμματεὺς αὐτοῦ κ. Ἀδ. Ἀδαμαντίου ἐρευνᾷ τὸν περὶ τῶν φραγκικῶν ἐπιδράσεων εἰς τὴν βυζαντινὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Μυστρά.

Εἶναι γνωστὸν τὸ δράμα τοῦ κ. Ἀριστομένους Προβελγγίου τὸ ὁποῖον βασίζεται εἰς τὸν θρύλον τῆς ἡρωίδος ἐκείνης, ἡ ὁποία ἔσωσε τὴν πατρίδα της διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ αὐτῆς. Ὅτε οἱ Τούρκοι ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ἀθήνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ Μαρούλα — τοῦτο ἦτο τὸ ὄνομα τῆς ἡρωίδος, — ὑπερησπίσθη ἡρωϊκῶς τὴν πατρίδα της Ἀθήνων, ἔμεινε δὲ τὸ ὄνομα της εἰς τὴν παράδοσιν συνδεδεμένη μάλιστα καὶ μὲ ἐρωτικὸν εἰδυλλίον. Ὁ Ἐνετὸς διοικητὴς τῆς νήσου ἐπρότεινε εἰς τὴν Μαρούλαν νὰ τὴν νυμφεῖται μὲ τὸν καλῶτερον Ἐνετὸν καὶ νὰ ἐκλέξῃ ὁποῖονδήποτε προτιμᾷ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν πολεμιστῶν.

Μόνην πηγὴν περὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῆς Μαρούλας ἔχομεν τὸν Ἐνετὸν ἱστοριογράφον Sabellico. Ὁ κ. Προβελγγίος εἶναι ποιητὴς καὶ δὲν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐρευνήσῃ ἱστορικὰς πηγὰς διὰ ν' ἀντλήσῃ τὸ δράμα

του. Ἐλαβε προχείρους πληροφορίες ἐκ τοῦ Σάθα καὶ ἐδημιούργησε τὸ λογοτέχνημά του.

Πρὸ τινων ἐτῶν ὁ ἄλλοτε γραμματεὺς τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς κ. Wolters, ἠρώτησε τὸν κ. Λάμπρον περὶ σπανιωτάτου παλαιοῦ τινος βιβλίου, τὸ ὁποῖον εὗρεν κατὰ τὴν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Μονάχου. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο περιείχοντο ἐν λατινικοῖς ἐξαμέτροις πληροφορίες τινὲς περὶ τῆς κόρης τῆς Ἀθήνων, ἀνέγραψε δὲ τὸ σχετικὸν μέρος ὁ κ. Wolters καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸ πρὸς τὸν κ. Λάμπρον, ὁ ὁποῖος ἔκαμε συγκριτικὴν ἐξέτασιν τῶν πληροφοριῶν αὐτοῦ πρὸς τὰς ἤδη γνωστάς. Περισοτέρας ὅμως πληροφορίας περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς δὲν μανθάνομεν. Ἐδωόρησα, λέγει ὁ κ. Λάμπρος, κατάλληλον νὰ ἀνακοινώσω τὰ Νέα ταῦτα περὶ τῆς κόρης τῆς Ἀθήνων εἰς τὴν πρώτην ἐπίσημον συνεδρίασιν τοῦ τμήματος, καὶ παραδίδω τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Ἀδαμαντίου, ὁ ὁποῖος θὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν φραγκικῶν ἐπιδράσεων εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ Μυστρά.

Ἡ ἱστορία, ὅπως καὶ ἡ φύσις, ἠνύνησεν ἰδιαιτέρως μερικὰς χώρας. Οὕτως αἱ ἑλληνικαὶ χῶραι ἀνθοῦσιν εἰς ἱστορικὰ συμβάντα, μάλιστα κατὰ τοὺς ταραγμένους χρόνους τῆς φραγκοκρατίας.

Οἱ λαοί, οἱ ὁποῖοι διηλθον ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς χῶρας ἀήρσαν ἴχνη πολὺ ὀλίγα. τῆς διαβάσεώς των. Αἱ χῶραι, εἰς τὰς ὁποίας ἔζησαν τὸν περισσότερο χρόνον οἱ Φράγκοι, εἶναι ἡ Κύπρος καὶ ἡ Πελοπόννησος. Ἡ Κύπρος εἶναι πλήρης ἀπὸ ὠραιότατα μνημεῖα γοτθικῆς τέχνης καὶ νομίζει κανεὶς περιηγούμενος αὐτήν, ὅτι εὐρίσκει εἰς καμίας μεσαιωνικὴν ἐπαρχίαν τῆς Γαλλίας.

Ἡ Πελοπόννησος, καὶ ἐν γένει ἡ κυρίως Ἑλλάς, διέτηρε πολὺ ὀλίγα ἴχνη τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς φραγκοκρατίας. Ὀλίγας ἐπιδράσεις γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς συναντῶμεν εἰς τὰ ἑξῆς ἐν Ἑλλάδι μνημεῖα. Εἰς παλαιὰν βασιλικὴν ἐν Χαλκιδί, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Δαφνίου, εἰς ναὸν ἡρεπωμένον ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν, τὴν Ὑπαπαντήν, καὶ εἰς ἄλλους τινάς. Εἰς τὴν Ἀνδραβίδαν ὑπάρχουν λείψανα λατινικῶν ἐκκλησιῶν.

Ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου συγκεντρωμένα εἶναι τὰ περισσότερα ἴχνη φραγκικῆς ἐπιδράσεως εἶναι τὸ ἀγνωστον Γεράκι, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπέστειλε τὸ Ὑπουργεῖον τὸν κ. Ἀδαμαντίου νὰ τὸ ἐρευνήσῃ καὶ ὅπου προσεχώρῃ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία ἀρχίζει ἐργασίας.

Ὁ Μυστράς παρουσιάζει ὀλίγιστα ἴχνη ἐπιδράσεως τῆς φραγκικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ὀλίγα τόσα γοτθικὰ εὐρίσκουμεν εἰς τὰ εἰρητὰ του. Τὰ παράθυρα τοῦ παλατιοῦ τῶν Δεσποτῶν περιβάλλοντο ἄλλοτε ὑπὸ πλαισίου, τὸ ὁποῖον δεικνύει τέχνην γοτθικογενετικὴν, γοτθικὴν δηλ. ὁποία διεμορφώθη ἐν Ἐνετίᾳ.

Τῆς τέχνης ταύτης τῆς γοτθικογενετικῆς ἔχομεν πλούσια παραδείγματα εἰς τὴν Κύπρον καὶ εἰς τὴν Κρήτην. Περισοτέρας ἐπιδράσεις βλέπομεν εἰς ἓνα ὥραιον πύργον τῆς Περιβλέπτου καὶ ἀκόμη περισσοτέρας εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Παναγίας. Ὁ κ. Ἀδαμαντίου λέγει τινὰ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐν γένει τῶν κωδωνοστασίων, περὶ φραγκικῶν καὶ βυζαντινῶν κωδωνοστασίων, καὶ εὐρίσκει, ὅτι τὸ πρῶτον καὶ κάλλιστον ὑπόδειγμα τοιοῦτου μνημείου εἶναι τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀφεντικοῦ.

Γνήσιον βυζαντινὸν κωδωνοστάσιον εἶναι τὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀφεντικοῦ, ἐνῶ τὸ τῆς Παναγίας δεικνύει ἐπίδρασιν ξένων κωδωνοστασίων. Εἰς τοὺς Ῥημοὺς (Reims) τῆς Γαλλίας ἠγέρθησαν τὰ τελειότατα κωδωνοστάσια τῆς γοτθικῆς τέχνης ταῦτα, ὡς καὶ τὸ τοῦ ναοῦ τῆς Φαμαγόστης εἰς τὴν Κύπρον ἔχουσιν εἰς τὸ ἄνω μέρος ὀξυκόρυφα ἀετώματα καὶ πυργίσκους εἰς

τάς γωνίας. Τοιαῦτα ἔχει καὶ τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Παντανάσσης.

Ἐπιδεικνύων ὁ κ. Ἀδαμαντίου ἀνασηλωμένον τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ἀφεντικίου, εὐρίσκει, ὅτι εἰς τὰ οὐσιώδη τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Παντανάσσης εἶχεν ὡς πρότυπον τὸ τοῦ Ἀφεντικίου.

Ἐν γένει δὲ ὁ κ. Ἀδαμαντίου εὐρίσκει, ὅτι αἱ ὀλίγαι αὐταὶ φραγκικαὶ ἐπιδράσεις εἶναι ἐντελῶς ἐξωτερικαί. Ἡ βυζαντινὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἐπὶ αἰῶνας ἔμμενος εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῆς.

Τὰς ἐπιδράσεις ταύτας φραγκικῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἰς τὸν Μυστράν ὁ κ. Ἀδαμαντίου ἐξηγεῖ ὡς προελθούσας ἐκ τῶν φραγκιστῶν ἡγεμονίδων, αἱ ὁποῖαι ἀνέβησαν τὸν θρόνον τοῦ Δεσποτάτου. Ὅλοι οἱ Δεσπότες ἐνυμφεύθησαν ξένους, διὰ τὰ ἔχουσι πολιτικά ὠφελήματα. Οὕτως ἔζησαν εἰς τὰ Παλάτια τοῦ Μυστρά καὶ ἔγειναν Δέσποιναι τοῦ Μορέως ἡ Βαρθολομαῖα Ἀτσαγιώλη, ἡ Κλεώπη Μαλατέστα, ἡ Θεοδώρα Τόκου. Εἰς τὰς ἰταλίδας ταύτας ἡγεμονίδας πρέπει νὰ προστεθῇ, προσηγηθεῖσα αὐτῶν εἰς τὴν δεσποτικὴν αὐλὴν τοῦ Μυστρά, καὶ ἡ Γαλλίς Ἰσαβέλλα Δὲ Λουζινιάν ἐπὶ τιναν τεμαχίων ἐπιστυλίου εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Μυστρά εὐρίσκομεν τὸ μονόγραμμα τῆς δεσποίνης ταύτης τοῦ Μορέως. Ἡ Ἰσαβέλλα αὕτη κατήγετο ἐκ τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν Δὲ Λουζινιάν τῆς Κύπρου· ἔχομεν ἄρα ἓνα δεσμὸν μεταξὺ τοῦ Μυστρά καὶ τῆς Κύπρου, ὁ ὁποῖος ἐξηγεῖ ὁμοιότητος τῶν κωδωνοστασίων τῆς Παντανάσσης καὶ τῆς Φαμαγόστης.

Ἡ ἔρευνα δὲ τῶν παλαιῶν χρονογράφων ἐπέδειξεν εἰς τὸν κ. Ἀδαμαντίου καὶ ἄλλην σχέσιν τῆς αὐλῆς τῆς Κύπρου μετὰ τὴν αὐλὴν τοῦ Μυστρά. Κύπριοι χρονογράφοι ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ δεσπότης τοῦ Μορέως Θεόδωρος Β' εἶχεν ἐκ τῆς Κλεώπης Μαλατέστας κόρην Ἑλένην ὀνομαζομένην. Ἡ Ἑλένη αὕτη Παλαιολογίνα ἡ ὁποία ἦτο «ἀδελφοτέκνη» δηλαδὴ ἀνεψιὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ὑπανδρεύθη τὸν Ἰωάννην τὸν Β' ῥήγα τῆς Κύπρου καὶ ἔγεινε, λέγουσιν τὰ Χρονικά, *ῥήγαινα τῆς Κύπρου*.

Ἄλλ' αἱ ἐπιδράσεις αὗται αἱ φραγκικαὶ ἦσαν ὅλως ἐξωτερικαί. Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἔμεινε διὰ τῶν αἰώνων ἔμμενον εἰς τὰς παραδόσεις του. Καὶ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ὡς καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν βλέπομεν, ὅτι ἡ ἐπιδρασις τῶν ξένων κατακτητῶν ὑπῆρξεν ὅλως παροδική καὶ ὅλως ἐπεισοδιακή. Μόλις παρήλθον ὀλίγα ἔτη, ὅτε ἤρχισαν οἱ Παλαιολόγοι τὸ ἔργον τῆς παλινρθώσεως, καὶ ἐλάχιστα ἀπέμειναν ἵχνη, «τῆς ἐφημέρου μόνον εὐτυχούς ἀποπείρας νὰ ἐπιβληθῇ ὁ ἀγροῖκος φεουδαλικὸς πολιτισμὸς τῆς Δύσεως καὶ ἡ λατινικὴ ἐκκλησία εἰς ἐκκλησίαν καὶ εἰς πολιτισμὸν ἀσυγκρίτως παλαιότερον καὶ τελειότερον».

ΕΝ ἀνασκαφῇ γινομένη ἀδεία τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ ἰδιώτου παρὰ τὰ Σφαγεῖα εὐρέθησαν ἐντὸς διαφόρων κτημάτων πολλοὶ τάφοι, οἱ πλείστοι ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀνεὺν τινὸς ἀξιολόγου κτερίσματος. Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἀνεκαλύφθησαν ὅχι πολὺ μακρὰν τῶν νοτίων προσόδων τοῦ λόφου τῆς Σικελίας, ἀκριβὼς κάτωθεν τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς διήρχετο ἡ παλαιὰ τροχιοδρομικὴ γραμμὴ καὶ ὀλίγοι γεωμετρικοὶ τάφοι, βόθροι τετράγωνοι ὡς καὶ οἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκεῖ πλησίον εὐρεθέντες. Ἐντὸς τῶν τάφων τούτων εὐρέθησαν τεμάχια πολλῶν μικρῶν γεωμετρικῶν ἀγγείων μετὰ τῶν γνωστῶν γραμμικῶν κοσμημάτων, ὡς καὶ πολλὰ τεμάχια ἀγγείου πολὺ μεγάλου, ὁμοίου πρὸς τοὺς μεγάλους ἀμφορεῖς τοῦ Διτύλου, ἐπὶ τῆς κοιλίας τοῦ ὁποίου διακρίνονται πλὴν τῶν γραμμικῶν κοσμη-

μάτων καὶ παραστάσεις ἀνθρώπων ἐχόντων τὴν γνωστὴν γεωμετρικὴν μορφήν.

Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας ἀνεκαλύφθησαν καὶ διάφορα κτίσματα, ἅτινα περιώριζον συστάδας τάφων, καὶ συγχρόνως ἀνωθεν τῶν τάφων μία πλάξ μαρμαρινή μετ' ἀναγλύπτου μεγάλης λουτροφόρου, καὶ ἕτερον νεκρικὸν ἀνάγλυφον τῆς 3ης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἐφ' οὗ παρίσταται παιδίσκη κρατοῦσα ἐν ἑκατέρᾳ χειρὶ εἰδῶλιον, καὶ πρὸ ταύτης πελαργός. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀνάγλυφον φέρει τὴν ἐπιγραφὴν:

ΚΑΛΛΙΚΡΙΤΗ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΑΦΙΔΝΑΙΟΥ

— Παρὰ τὴν Τεγέαν εἰς τὴν θέσιν «Σηλιά Μακρικώτικη», ἐπὶ τῆς ὄχτης τοῦ ποταμοῦ, ἀνευρέθησαν ὑπὸ χωρικῶν τάφοι θολωτοί, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπῆρχον, κατὰ τὰς διαβιβασθείσας ἐκεῖθεν προχείρους πληροφορίας, ἄγγεα, μία χαλκίνη αἰκινὴ δόρατος καὶ ἐν μαχαίριον χαλκοῦν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Ἡ ὑπουργικὴ κρίσις. — Τὸ κόμμα ὑπὲρ τὴν Κυβέρνησιν. — Σπασμωδικαὶ ἐνέργειαι. — Πολὺς θόρυβος διὰ τίποτε.

Εἰς τὴν ἑλπίδα συνόχης τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐφθάσαμεν ὥστε καὶ τὰ μεγαλείτερα πολιτικά γεγονότα νὰ μὴ ἐπιδέχονται ἀνάλυσιν οὔτε ἐπεξηγήσιν εἰμὴ ὡς συμπτώματα τοῦ ἰδίου κακοῦ τὸ ὁποῖον ὑποβόσκει καὶ κλονίζει τὸν τόπον. Ἐξουσία μόνον με φόβους, συγκινήσεις, πιεστικὰς μερίμνας καὶ βαρεῖας εὐθύνας δὲν εἶναι πολὺ ἐπιθυμητὴ, μετὰ τὴν ἡδύτητα τοῦ ἄρχεῖν. Τοιαύτην ἐξουσίαν ἡλαττωμένην κατὰ τὰ θέληγρά της κατέθεσεν ὁ κ. Θεοτόκης ὅταν ὁ Βασιλεὺς ἀπεδοκίμασε τὴν βιαίαν συμπεριφορὰν τῆς Ἀστυνομίας κατὰ τὸ συλλαλητήριον τῶν ἐμπόρων. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον ὁ λόγος δυσκόλων καιρῶν ὅστις ὤθησε τὸ Ὑπουργεῖον εἰς παραίτησιν ἀλλὰ καὶ ἡ πεποιθὴς ὅτι κυβερνητικὴ μεταβολὴ ἔνεκα τοῦ ζητήματος τῆς Κρήτης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ ἐφ' ὅσον δι' αὐτῆς ἐφερόμεθα εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς. Οὕτω ὁ κ. Θεοτόκης ἔκαμεν ἐν ὑπερήφανον κίνημα, ὑποβαλὼν παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἐν γνῶσει ὅτι ἐκ τῆς πράξεως αὐτῆς θὰ ἀπέμεινε μόνον τὸ θεατρικὸν τῆς χειρονομίας. Ἡ ἀφοριστὴ τῆς παραίτησεως δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι φέρουσιν εἰς παραίτησιν τὰ ὑπουργεῖα. Αἱ περιστάσεις ἄλλως ἐπέβαλλον ἵνα ἐπιζητηθῇ ἡ ἐκ συνενόησεως τακτοποιήσις χωρὶς νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐλευθερία τῆς ὑπουργικῆς κρίσεως χωρὶς ὑπουργικὴν μεταβολήν. Τὸ θεοτοκικὸν κόμμα ὑστέρησε εἰς τὴν ἡθικὴν ταύτην ἀποψιν τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

Μετὰ τὴν παραίτησιν τῆς Κυβερνήσεως ὁ Βασιλεὺς ἐκάλεσε τὸν ἡγέτην τῆς μεζίνης ἀντιπολιτεύσεως κ. Δ. Ράλλην καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὸν σχηματισμὸν τῆς νέας Κυβερνήσεως. Ὁ κ. Ράλλης ἐπεφυλάχθη νὰ μελετήσῃ τὴν κατάστασιν. Ἦτο ὑποχρέωσις καὶ καθήκον τοῦ τοῦτο. Ἡ ἐξέτασις ὁμῶς τῶν πραγμάτων ἔγεινε κατὰ περιέργον καὶ ὀλίγον ἀρμόζοντα πρὸς τὴν σοβαρότητα τῶν πραγμάτων τρόπον. Ἐκαλοῦντο οἱ ταμίαι τοῦ Κράτους, ἐπεξετίετο ἡ ἀνίχνευσις τῶν διαθέσεων τοῦ Ἑλέγχου διὰ τὸ ζήτημα τοῦ τελώνου Πειραιῶς, ἐβολιδοδοσκοποῦντο Πρεσβείαι, ἐπικολοῦνθον μακραὶ τηλεγραφεῖς καὶ συνδιαλέξεις μετὰ τὸς ἡγέτας τῶν Κρητῶν, Πόση ματαιοπονία! Τὸ ζήτημα ἦτο θεμιμὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐν τούτοις.

Ἀφ' οὗτο ὁ κ. Θεοτόκης ἐδήλωσεν ὅτι ὑποστήριξιν κοινοβουλευτικὴν δὲν παρέχει εἰς ἄλλην Κυβέρνησιν, ἄλλο Ὑπουργεῖον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σχηματισθῇ χωρὶς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς καὶ διάλυσιν τῆς Βουλῆς διὰ τὸ Κρητικὸν ζήτημα ἡδύνατο νὰ ἔχῃ ὁλέθρια

ἀποτελέσματα. Ὅλα τὰ ἄλλα ἐπερίττειν, πανηγυρικῶς δὲ γινόμενα ἦσαν καὶ ἐπιβλαβή. Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν δυνάμεθα εἰμὴ ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ὅσον σπασμωδικὴ καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως κληθέντος νὰ σχηματίσῃ Κυβέρνησιν, ἐμαρτύρει καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν συναίσθησιν εὐθυνῶν καὶ ἀγνὸν πατριωτικὸν φρόνημα. Ὁ κ. Θεοτόκης ὡς ἦν ἐπόμενον ἐκλήθη νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραίτησιν του καὶ μετὰ τριήμερον ἀγωνίαν ἐπανήλθομεν εἰς τὸ πρῶτον καθεστῶς. Κρίνοντας τὴν δημιουργηθεῖσαν ἀνωμαλίαν ἥτις δὲν ἡδύνατο εἰμὴ δυσμενῶς νὰ κριθῇ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, εὐρίσκομεν ὅτι φέρει τῶν τελεσθέντων γεγονότων εὐθύνην τὸ ὑπουργεῖον Θεοτόκη, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν περιστάσιν ἐκείνην ἐσκέφθη ὡς κόμμα Θεοτόκη καὶ ὅχι ὡς Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παραμένει ὡς ζοφερόν σημεῖον τῆς ὅλης καταστάσεως εἶνε ἡ ἐξακολουθοῦσα μείωσις τῶν δημοσίων ἐσόδων. Τοῦτο δὲν εἶνε μόνον ἀποτέλεσμα δυσάρεστον, ἀλλὰ καὶ σύμπτωμα θλιβερώτερον. Καθιστᾷ πολὺ δυσκολωτέραν τὴν ἐργασίαν τῆς ἀνρθώσεως, ἡ ὁποία δὲν ἤρχισε κἀν καθ' ὅλην τὴν μετὰ τὸν πόλεμον δεκαετίαν. Οὕτω δημιουργεῖται ὁλόνεν κατάστασις δυσκολωτέρα καὶ ἡ ἀνάγκη τῶν μεγάλων ἀποφάσεων καὶ τῶν γενναίων μέτρων εἶνε πλέον ἐπιτακτική.

ΑΓΡΙΠΠΑΣ

ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἑλλήν νεαρὸς συνθέτης

ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ Τριανταφύλλου ἡ Triandaphyl ἡ ἀκόμη κατὰ τὴν *Comedia* Trian-Daphyl! μαθητὴς τῆς Ἀρμονίας καὶ συνθέσεως εἰς τὸ Conservatoire...

Νεώτατος! Ζωηρότατος! σχεδὸν ἀτίθαστος. Ἠφαίστειον πού ζητεῖ μετ' ἀνυπομονίας νὰ κλονίσῃ, νὰ βροντήσῃ, νὰ ξετινάξῃ θεώρατα ὅπου μπορεῖ καὶ ὅπως μπορεῖ τὴν λάβαν πού τὸν καίει καὶ τοῦ διαστέλλει καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ Τριανταφύλλου. Πρὶν τὴν ὥραν του καὶ πρὶν ἡ ἀπολυτήριος σφραγὶς τοῦ δώσῃ τὸ δικαίωμα, αὐτὸς τὸ παίρνει μόνος του ἀδιαφορῶν πρὸς κάθε τι πού θὰ τὸν ἡμποδίξῃ, πού θὰ τὸν ἡλεγγε, πού θὰ τὸν ἔδενε καὶ μετὰ μόνον τὸν ἐνθουσιώδη φανατισμὸν τῆς θρησκείας τῆς ἰδικῆς του παρουσίασε εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς *Université des Annales* μίαν μονόπρακτον του Opéra Comique ὑπὸ τὸν τίτλον «*Perette*».

Παρέστημεν καὶ ἡμεῖς ἐν μέσῳ ἐκλεκτοῦ καὶ κοινωπράτου ἀκροατηρίου ὅπου διεκρίνετο καὶ ὁ Ἑλλήν πρέσβυς κ. Δηλιγιάννης καὶ δημολογούμενος ἡ ἡμέρις αὕτη ἐφ' ὅσον οἱ φθόγγοι διεδέχοντο τοὺς φθόγγους, μᾶς διέγραψε μίαν λίαν εὐάρεστον ἀοριστολογίαν ἥτις δὲν ἤργησε περὶ τὸ τέλος νὰ διαμορφωθῇ εἰς ἐρωτηματικὸν λίαν συμπαθὲς πρὸς τὸν νεαρόν συνθέτην. Ἐρωτηματικὸν ἔτοιμον νὰ εὖρῃ μίαν ἀπάντησιν σαφὴ καὶ σχεδὸν ὀριστικὴν δικαιολογοῦσαν μίαν τοιαύτην ἐπίμονον ἀνησυχίαν καὶ μίαν τοιαύτην χαρακτηριστικὴν ἀνυπομονήσαν ἀώρου τοκετοῦ.

Καὶ ἂν μὲν ὁ τοκετὸς ἐφαίνετο πρόωρος, εἰς τὸ νεογνὸν μελοδραμμάτων δὲν ἔλειπεν οὔτε ἡ ζωὴ, οὔτε κάποια δύναμις, οὔτε ἡ ἐμπνευσις, παρὰ τὴν ἑλλειψὶ καὶ πρόχειρον μουσικὴν καὶ σκηρικὴν ἀπόδοσιν.

Τὰ ἐπίμονα καὶ αὐθόρμητα χειροκροτήματα, ἅτινα ἤμειψαν τὸ εὐθαρές θάρρος καὶ τοὺς κόπους τοῦ νέου μουσικοῦ, ἃς εἶναι τὸ προσομιον προσεχῶν ἐπιτυχῶν τὰς ὁποίας τοῦ εὐχόμεθα δλοψύχως.

Ὁ λυρικός καὶ δραματικός παρισινὸς κόσμος

Ὁ καλλιτεχνικὸς λυρικός καὶ δραματικὸς ὀρίζων ἐνταῦθα γλιωρότατος καὶ ἀσταθέστατος. Οἱ διευθύνται τῶν θεάτρων παράπονα! οἱ ἀοῖδοι καὶ ἡθοποιοὶ παράπονα!... τὸ κοινόν!... (τὸ καὶ οὐ-

οὐσιωδέστερον, καὶ ἴσως νὰ μὴν ἔχῃ παντελῶς ἄδικον) ... παράπονα!...

Μία γενικὴ καχεξία παρὰ τὴν ἀφθονον σχετικῶς συγκομιδὴν παραδέρνει ὅλους τοὺς παραγωγικοὺς νόας. Μία ἀναιμία χαρακτηριστικὴ γλωμιάζει κάθε πυρετωδῶς ἀναμενομένην *première*... Καὶ ἐάν δὲν ἐβασίλευε μία παράδοξος ὑποχρέωσις ἀλληλοθανασμοῦ καὶ κομπλιμενταρισμοῦ κάπως ἐκφύλου, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν τελευταίων ἐργῶν τῆς συγχρόνου θεατρικῆς παραγωγῆς δὲν θὰ ἀνέπνεον τὴν ἐπαύριον.

Υπάρχει μία σύγχρονος σχολὴ δραματικῶν συγγραφέων ὡς ὑπάρχει ἀπλούστατα μία σχολὴ ἐπιδεξίων ῥαπτῶν διὰ κοστῶμα καθεμερινῆς χρήσεως, ὡς ὑπάρχουν φωτογράφοι ἔτοιμοι νὰ στήσουν τὴν φωτογραφικὴν τῶν μηχανῶν πρὸ τῆς πρώτης τυχοῦσης γαμηλίου συνοδείας, πρὸ τοῦ πρώτου ζῶντος συναγελασμοῦ.

Ἡ ζωὴ ἡ ἀπείριτος, ἡ ἀχρωμος, ἡ ἀδιάφορος τοῦ καθ' ἡμέραν βίου μετὰ κάποια σχόλια καὶ συμπεράσματα τοῦ συγγραφέως, μετὰ μίαν ἀκριβολογίαν ἐπίμονον καὶ συγχρότατα ἀθυρματώδη καὶ περὶτολόγον, ἰδιάζουσιν εἰς ἐπαγγελματικὸς χρονογράφους, καὶ τέλος μετὰ ἐμβήματα διαλεκτικῆς καὶ εὐφυολογίας ὅχι πάντοτε ἀκριβολερωμένης.

Ὁ αὐτὸς ἐκνευριστικὸς ἄνεμος πνέει καὶ διὰ τὰς λυρικές καὶ διὰ τὰς δραματικές μυσταγωγίας εἴτε Monna Vanna, Sanga, ἡ Solange ἡ Ernani εἴτε L'oiseau blessé, Le Lys, Les Grands, Le Foyer, La Patronne ὀνομάζονται τὰ ἔργα, εἴτε ὁ ἄλλος Fevrier, Lara, Salvayre, Carus, Donnay, Mirbeau, Weber, Wolf κ.τ.λ. καλοῦνται οἱ συγγραφεῖς.

Ἐσχάτως πρὸς μεζῶνα καὶ καλλιτέραν διαφήμισιν τῶν ἐργῶν ἐφεύρον τρόπον καταλλήλοτατον καὶ... τερπνότατον!... Στήνουν πρόχειρον κανῶν!... κανῶν τῶν γυναικείων συνοικίων ἀπελπιστικῶς δορυβώδη ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ δράματος ἡ τῆς κωμωδίας, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἀργεῖ νὰ κατέλθῃ καὶ ἡ πενθερὰ Πολιτικὴ διὰ τοῦ καταλλήλου ὑπουργοῦ.

Αἱ ἀντεγκλήσεις, αἱ ὕβρεις τὰ ξεφωνητὰ καὶ τὰ κτυπήματα ἐξακολουθοῦν μέχρις οὗ συναθροισθῇ ἐπαρκῶς ἡ χαζεύουσα κοινὴ γνώμη τῶν ἀπειρῶν χασομέρων τῆς πρωτευούσης, οἵτινες εἰς τὰς προκειμένας περιπτώσεις ἀντιπροσωπεύουσι πιστότατα τὰς συναθροίσεις ἀργῶν χαμινίων πρὸς τῶν προκλήσεων τοῦ Ἀρλεκίνου γελοιοποιοῦ ἡ τοῦ Ἀλευρωμένου Παληάτου (τὰ πράγματα βλέπετε δυνατόν νὰ ἡλλαξάν μορφήν ἄλλ' ὅχι καὶ οὐσίαν).

Ἀφοῦ τοῦτο γίνῃ μετὰ περισσῆς καὶ πεπειραμένης δεξιότητος, δίδεται τέλος πάντων τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐννέα φορές εἰς τὰς δέκα ἐπαινέται ἀπὸ τὴν παρέαν τῶν κριτικῶν καὶ προσφέρεται ὡς δόλωμα εἰς τὰς λεγεῶνας τῶν διαρκῶς ἐορταζόντων τὰ γενέθλιά των καὶ εἰς τὴν λοιπὴν μυρμηκίαν τῆς μοναδικῆς καὶ παγκοσμίου παρισινῆς Ἐρωτοπόλεως.

Οὕτω διερχόμενος τις τὰ ἄνω καὶ κάτω στρώματα τοῦ θεατρικοῦ κόσμου δύναται νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ διασκεδάσῃ τὸ χοῦμα του καὶ τὸν καιρὸν τῆς χαζομάρας του, ὅτι ὁμῶς σπανιώτατα θὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀληθὴ καλλιτεχνικὴν συγκίνησιν τοῦ ὄρατος.

Καὶ τοῦτο θὰ συμβαίη πάντοτε ἐφ' ὅσον αἱ παραγωγικαὶ διανοητικαὶ μέλισσαι ἐπιμένουν νὰ βγάλουν ὑμῆττειον μέλι ἀπὸ τὰ λαχανοειδῆ προτιμῶντες τὴν εὐκόλον πελατεῖαν τῆς θεατρικῆς ἀγορᾶς ἥτις πιθανόν (καὶ δυστυχῶς φαίνεται νὰ εἶναι βέβαιον) τοὺς ἐξασφαλίζει τὴν οἰκονομικὴν χειραφῆτησιν καὶ, ὅπερ παραδοξότερον, τὴν ἀθανασίαν ὑπὸ τὸν πνιγρὸν θόλον τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Εὐτυχῶς ὅτι ὑφίστανται ἀκόμη ἀρκετὰ μουσεῖα καὶ διασώθεντα μανσῶλεα τοῦ παρελθόντος δι' ὅσους θέλουν νὰ ζήσουν μετὰ περισσότερα πραγματικὰ νεῦρα καὶ μετὰ βεβαιότητα καὶ ἐγγενέστερα συναισθήματα.

Τὸ μόνον ἐπαινετὸν ἐφετινὸν δοκίμιον ὑπῆρξε τὸ τοῦ Jules Bois μετὰ τὴν τραγωδίαν τοῦ *la «Furie»*. Καὶ ἐδῶ μετὰ λύσης (λύσσα ὀνομάζεται ἡ πρωταγωνίστρια τοῦ ἔργου) ἀλληλοεπαινετήσαν οἱ Jules Bois μετὰ τοῦ Claretie ἐπὶ ἐβδομάδας ὁλοκλήρους ὅπως καταλήξει ὁ ἐπικὸς αὐτὸς ἄγων τῆς βατραχομιομαχίας εἰς τὴν παράστασιν τοῦ ἔργου.

Ἀλλὰ φεῦ! φαίνεται ὅτι διὰ πρώτην φοράν ὁ Ἡρακλῆς (ἄλλος σπουδαῖος ῥόλος) διέψευσε διὰ πρώτην φοράν τὴν φήμην τοῦ μὴ ὑποβαστάσας τὸ οἰκοδόμημα τῆς τραγωδίας ὡς ἀνεμένετο· οὐδ' ἄλλως ἦτο δυνατόν νὰ συμβῇ ἄφ' ἧς στιγμῆς ὑπεδύθη τὸν Ἡρακλέα ἡμίθεον ὁ Paul Mounet ὁ πρώτης τάξεως σβαρκοκόκορας τοῦ Μολιερίου συντεχνίας.

Ἄς τελειώσωμεν μὲ τὸ βασιλεῖον τῶν πτερωτῶν. Προτοῦ ὁ Ροστάνδεις ἀλέκτωρ (Chanteclair) φωνήσῃ τρεῖς προειδοποιῶν μίαν αἰσίαν χαρὰν εἰς τὸ θεατρικὸν στερέωμα, ὁ πολὺς Κοκλὲν ἀτηνῆθη μίαν τὸσον ἐπιθυμητὴν μετεμψύχωσιν εἰς τὸν ἐδῶ κόσμον.

Ὁ Ροστάν ὅμως ἀφοῦ ἐκλαυσεν ἐπισήμως τὸν φίλτατον νεκρόν, δὲν ἤργησε νὰ εὖρη ἐπὶ τέλους τὸν κόκοράν του εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἡθοποιοῦ Γκιτρώ. Ἄς ἀναμείνωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἐκβασιν.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝῆ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΛΗΜΟΣΙΕΥΘΗ ἐσχάτως εἰς τὴν Ληϊάν μικρὸν τεῦχος περιέχον ἐμμέτρους εἰς τὴν γερμανικὴν μεταφράσεις διαφόρων ποιημάτων τοῦ Πολέμη, τοῦ Δροσίνῃ καὶ τοῦ Σημηριώτῃ. Τὸ μικρὸν αὐτὸ τεῦχος, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν εἰς τὸν κ. Ἀντώνιον Σοφριανόν, ἔνα νέον, μόλις ἀποχαιρετίσαντα τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἔχοντα ὅμως μέσα του τὸ ἱερὸν πῦρ, εἶναι ἄξιον ἰδιαιτέρας πνεύσεως καὶ προσοχῆς. Δὲν εἶναι βέβαια ἡ πρώτη φορά πού μεταφράζονται εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Σίλλερ προϊόντα τῆς νεοελληνικῆς Μούσης. Καὶ ἄλλοτε ἐγένοντο γερμανικαὶ μεταφράσεις καὶ παραφράσεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιτυχεῖς διαφόρων ἐκλεκτῶν δοκιμίων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας. Εἰς τὰς ἀνθολογίας τοῦ Κινδ καὶ τοῦ Βούζεν καὶ ἀλλαχού συναντῶμεν ὅλους σχεδὸν τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μὲ γερμανικὴν περιβολήν. Τὸ ἔργον ὅμως, τὸ ὁποῖον μὲ πολλὴν ἐμπνευσιν ἐφιλοτέχνησε καὶ μὲ υπερβολικὴν μετριοφροσύνην μᾶς παρουσίαν ὡς κ. Σοφριανός, ἔχει κατὰ τὴν ἰδίαν. Ὁ κ. Σοφριανός ἐνεβάθυνεν ὡς Ἕλληνας εἰς τὰς ιδέας τῶν ποιητῶν, οὓς ἀνέλαβε νὰ μεταγλωττίσῃ καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰς ὡς Γερμανός. Κατ'ὀρθωσεν δὲ ὅχι μόνον νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν εἰρμὸν τῶν ποιητικῶν ἰδεῶν τῶν πρωτοτύπων, ἀλλὰ καὶ τὸ μέτρον αὐτῶν νὰ τηρήσῃ πιστῶς. Ἐκάμεν ἐν ἄλλαις λέξεσι μίαν ἀριστοτεχνικὴν Nachdichtung. Ἡ Βερολίνιος «National-Zeitung» ἐδημοσίευσεν εὐμενεστάτην περὶ τῶν στιχομνημάτων τοῦ κ. Σοφριανοῦ κριτικὴν, ἐν ἣ ἐκφράζεται ἡ εὐχὴ ὅπως ἐξακολουθήσῃ ὁ νεαρὸς ποιητὴς συμπληρῶν τὴν ὥραν του συλλογὴν, ὑποδεικνύονται δὲ αὐτῷ καὶ τινὰ ἔργα τοῦ Βαλαωρίτου καὶ τοῦ Ζαλακώστα πρὸς μετάφρασιν. Τὴν αὐτὴν εὐχὴν ἐπαναλαμβάνω ἐνταῦθα. Θὰ εἶναι πράγματι κοῦμα, ἐὰν ὁ κ. Σοφριανός, ὁ ὁποῖος εἶναι σήμερον μίαν ἀνατέλλουσα ἰδιοφυΐα μὲ μέλλον εὐρύ, μέσα εἰς τὴν τύρβην τοῦ Κερδίου. Ἐρμού, διὰ τὸν ὁποῖον δυστυχῶς προορίζεται, λησιμονήσῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὸν Λόγιον καὶ τὰς Μούσας.

Π. Κ. Β.

ΠΡΟ ἐνὸς περιῶπου μὴνὸς παριστάνοντο ἑλληνιστὶ ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ τῆς Ὁξφόρδης ὑπὸ τῶν φοιτητῶν ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα κατὰ σειράν οἱ «Βάτραχοι» τοῦ Ἀριστοφάνους. Γνωστὸν εἶναι πόσον οἱ Ἀγγλοὶ φοιτῆται τῶν δύο γεγραμμένων Πανεπιστημίων ἀγαπῶσι

τὰς τοιαύτας παραστάσεις ὡς παρασκευάζει εἰδικὴ ἐπιτροπεία (Greek play committee). Ἀλλὰ δύσκολον εἶναι νὰ φαντασθῇ κανεὶς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κοινωνίας. Τὰ εἰσιτήρια ἀγοράζονται πολλὰς ἐβδομάδας προτοῦ, εἰδικαὶ ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων ἔργων δημοσιεύονται, καὶ ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν γίνεται θέμα τῆς κοινῆς ὁμιλίας.

Ἡ παράστασις τῶν Βατράχων ὑπῆρξεν ἀκριεστὴς πιστῇ, ὅσον εἶναι δηλαδὴ δυνατόν νὰ χωρήσῃ τις πρὸς τὰ ὀπίσω 2,314 Διὸς μεγάλους ἐνιαντούς, ὅσοι παρῆλθον μέχρι τοῦ 1909 ἀπὸ τοῦ 405 π. Χ., ὅτε τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη ἡ κωμωδία ἐν τοῖς Ληναίοις. Κατ' ἀνάγκην τοιαύτη ἀναπαράστασις ἔχει καὶ τὴν ζημίαν τῆς. Ζημία π. χ. εἶναι ὅτι διδάσκονται διὰ νυκτὸς ἐντὸς τῶν σημειωτῶν θεατρικῶν κλωβίων τὰ ἀρχαία ἔργα, τὰ ὁποῖα τότε ἀνέπνεον ἐλεύθερα τὴν δειλὴν αἰσθάναν τοῦ Φαλήρου. Ὅτι ὁ Χορὸς, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν δημοσιευμένην εἰκόνα (σελ. 355), συσφίγγεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὅπου μόλις τολμᾷ νὰ κινηθῇ. Ἀλλ' οἱ Βάτραχοι εἰς τὴν Ὁξφόρδην εἶχον ὁμολογουμένως καὶ τὰ κέρδη των. Κέρδη π. χ. ἦσαν τὰ ὠραία σκηνικά, ἡ παράστασις τῆς Ἀχερουσίας ὑπὸ ἄπλετον ἡλεκτρικὸν φῶς καὶ ὁ γραφικὸς θόλος τοῦ Ἄδου, ὁ φαινόμενος καὶ ἐπὶ τῆς εἰκόνας. Κέρδη ἦσαν καὶ τὰ τέλεια μουσικὰ ὄργανα, τὰ ἀναπληρώσαντα τοὺς ἀρχαίους αὐλούς. Ἀλλὰ κέρδος ἦτο κυρίως, ὅτι μετὰ τῶν ἐπισήμων θεατῶν, κατὰ πολὺ σοβαρωτέρων τοῦ ἀνησυχίου Δήμου, ὑπῆρχον καὶ χαρίεσαι Ἀγγλίδες κρατοῦσαι ἀνοικτὸν τὸ κείμενον τοῦ ποιητοῦ. Ὁ ταλαίπωρος Ἀριστοφάνης ζῶν οὐδέποτε ἤξιωθη τοιαύτης τιμῆς, ἀλλὰ πρέπει νὰ δημολογῶμεν ὅτι καὶ τὸ ἀνύλωτον στόμα του δὲν ἐφειδετο τοῦ ὠραίου φύλου.

Καὶ ἡ ὑπόκρισις εἶχε πολλὴν χάριν. Ἐν πρώτοις τὰ πρόσωπα ὁμοιάζουν πρὸς τὰς σωζομένας εἰκόνας αὐτῶν, π. χ. ὁ Ἡρακλῆς πρὸς τὸν ἐν Νεαπόλει κολοσσόν, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ κωφὸς ἀκροατὴς, πρὸς τὸν σωζόμενον ἀνδριάντα τοῦ ποιητοῦ· ὁ δὲ Αἰσχύλος εἶχε τὴν κόμην, τὴν στολὴν καὶ τὰ βάθρα, τὰ εἰκονιζόμενα ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἀγγείου. Ὁ Διώνυσος ἦτο ἄβροδ νεανίας, πλήρης χάριτος, κωμικώτατος δὲ ὁ δοῦλος του ὁ Ξανθίας. Πρὸς τ' ἀριστερὰ τῆς δημοσιευμένης εἰκόνης φαίνονται οἱ τρεῖς δικασταὶ τοῦ Ἄδου, ὁ Μίνως, ὁ Ροδάμανθος καὶ ὁ Ζωηρόν λαμβάνων μέρος Αἰακός, πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ φαίνεται ἡ Κόρη καὶ ὁ Πλούτων ἐπὶ θρόνων. Ὁ Εὐριπίδης, ὁ διασπαστικὸς ποιητὴς, εἶχεν ὡρὸν πρόσωπον, ὅτε δὲ ὁ Διώνυσος, ἀφοῦ ἐξύγισεν τὰς τραγωδίας των, ἀπήγγειλε τὴν ἀπόφασίν του, ὅτι προκρίνει τὸν Αἰσχύλον, καὶ παρέλαβεν αὐτόν, ὁ δυστυχὴς Εὐριπίδης ἠκολούθησεν ὡς κατάδικος πάντας τοὺς ἄλλους ἀπερχομένους ὑπὸ τὸ φῶς τῶν λαμπάδων εἰς εὐωχίαν.

Φίλε κ. διευθυντὰ τῶν «Παναθηναίων»

ΜΕ ἀπορία μου ἐδιάβασα στὸ τελευταῖον τεῦχος τῶν «Παναθηναίων» πῶς γὰρ νὰ χαρακτηρίσετε καὶ σεῖς — ὅπως γράφετε — τὴν ποιητικὴν τοῦ κ. Νιρβάν, ἀναδημοσιεύσατε ἀπὸ τὸν «Νουμᾶν» τὸ μέρος ἐκεῖνο μίαν κριτικὴν γὰρ τὰ *Περωμένα* μου, πού βέβαια εἶνε γραμμένο γὰρ ἀναγνώστες ἀφελέστερους καὶ πού νὰ μὴ ἔχουν τοῦλάχιστον πρόχειρα τὰ μέσα, τὴν υποχρέωσιν, τὴν ὁρεῖ νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ἀλήθειαν. Γιατὶ ἐπὶ τέλους σεῖς δὲν εἴχατε παρὰ νὰ ξεφυλλίσετε τὸ ἴδιον περιοδικὸν πού διευθύνετε γὰρ νὰ δῆτε πῶς τὸ 1905 καὶ 1906, δυὸ δηλ. χρόνια πρὶν ἀπὸ τὰ τετράστιχα τοῦ κ. Νιρβάν, πού θέλει νὰ μοῦ ἀποδώσῃ πῶς ἐμμελήθηκα ὁ κριτικὸς τοῦ «Νουμᾶ», οἱ *Μικροὶ μου Καίμοι* δημοσιεύονταν καὶ στὰ ἀγαπητά μου «Παναθηναία» σας. Αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ τὸν παρασχημὸν πού ἐπάθατε καὶ σεῖς ἀπὸ τὴν κακοπιστίαν τοῦ κριτικοῦ τοῦ «Νουμᾶ» καὶ περὶ τοῦ ὁποῖου κυρίως πρόκειται. Ὅσο γὰρ τὴν γνώμην πού ἀπὸ τὴν ἀτυχῇ αὐτὴν βιαστικὴν ἀναδημο-

σίουν δὲν κατορθώνετε νὰ κρύψετε ὅτι ἔχετε γενικώτερον γὰρ τὴν ποιητικὴν μου, δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἀσχοληθῶ ὅπως ὁ καθένας καὶ σεῖς καὶ ὁ κριτικὸς τοῦ «Νουμᾶ», εἴστε ἐλεύθεροι εἰς τὰς περὶ τέχνης ιδέας σας.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω, ἐννοεῖτε, οὔτε κάρια δὲν μπορῶ νὰ ἔχω μαζί σας, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰ συμπαθῆ αἰσθηματά μου.

Ἀθήναι, 20 Μαρτίου 1909

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΛΥΠΟΥΜΕΘΑ ἀληθινὰ ὅτι ἀπλὴ ἀναδημοσίευσίς ἐπειράξε βαθεῖα τὸν ἀγαπητὸν συνεργάτην μας. Ἐμεῖς δὲν ἐχαρκτηρίσαμεν — ὅπως μᾶς τὸ προσάπτει — τὴν ποιητικὴν τοῦ κ. Νιρβάν· ἀνεγράψαμεν χρονογραφικῶς τὸν χαρακτηρισμὸν πού ἔδωκεν ὁ κ. Βασιλικός· ἂν ἔχη δίκαιον ὁ κ. Βασιλικός ἢ ὄχι, δὲν εἶναι τῆς στιγμῆς. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν ἀντερέξαμεν εἰς τὴν χρονολογίαν τῶν τετραστίχων τοῦ κ. Μαλακάση καὶ τῶν τετραστίχων τοῦ κ. Νιρβάν διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει μίμησις ἀφοῦ τὰ τετράστιχα τοῦ κ. Μαλακάση εἶναι προγενέστερα. Ὁφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ δίκαιόν του ἔστω καὶ ἂν μᾶς ὑποδεικνύῃ τὸ καθήκον μας μὲ αὐστηρότητα.

Ο κ. Γ. Μυστριώτης εἰς ἓνα τελευταῖον του λόγον ξεσπαθώνει πάλιν κατὰ τῆς δημοτικῆς καὶ ὀνομάζει τοὺς ὁπαδούς τῆς «χυδαιοπληγας» καὶ τὰ λοιπά. Καὶ ὁ μὲν κ. καθηγητὴς κάνει τὸ κέφι του· τὸ δὲ κοινὸν ἀκούει αὐτὰ τὰ πράγματα χωρὶς πλέον νὰ ταράσσεται. Ἐπέρασε ὁ καιρὸς ἐκεῖνος· ὁ κόσμος εἶδε καὶ ἐκατάλαβε καὶ ἡσθάνθη ὅτι καθεὶ, πού εἶνε ἐξω ἀπὸ τὴν ζῶην, ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὰ λεξικά, ἄξιον τιμῆς καὶ μελέτης καὶ σπουδῆς διὰ κάθε ἀνθρώπου ἄλλ' ὄχι καὶ ὡς στοιχεῖον πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς συγχρόνου ζωῆς, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ ἔχει τὰ δικαιώματά της, τὰ στοιχεῖα της, τὸν χαρακτῆρα της. Ἄς μὴ χαλᾷ τὸν κόσμον ὁ κ. Μυστριώτης διὰ δύο τρεῖς ἀνθρώπους πού βγαίνουν ἀπὸ τὰ ὄρια· αὐτοὶ δὲν θὰ ἠμπορέσουν νὰ χαλάσουν τὴν γλῶσσαν, οὔτε νὰ διασπᾶσουν τὸ ἔθνος οὔτε τίποτε ἄτ' αὐτοὺς τοὺς δραματισμοὺς τοῦ κ. καθηγητοῦ. Καὶ ἂς μὴ ζητῇ νὰ φοβίσῃ μὲ εἰδῶλα πού προξενοῦν ἐπίσης γέλια. Ὅλα αὐτὰ, μαζί μὲ τὴν τακτικὴν τὴν ἰδικήν του, εἶναι παραστρατήματα πού δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἀλλάξουν τὸν δρόμον τῶν μεγάλων τῆς ἀληθείας. Καὶ δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ χολῶνεται κανεὶς εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο ἀρχίζομεν τὴν μετάφρασιν τοῦ διηγήματος τοῦ Δοστογιέβσκυ «Οἱ Λευκὲς Νύχτες». Εἶναι μίαν ἀπὸ τὰς γοητευτικὰς ἀφηγήσεις τοῦ ῥώσου μυθιστοριογράφου, ὅπου μὲ τέχνην ὑπέροχον ζωγραφίζει τὴν ζῶην, ἐκλέγων πάντοτε τὴν ὀψιν τῆς τῆς περισσοτέρου μεταλλοχολικῆς καὶ δίδων εἰς ἓνα ἐλάχιστον γεγονός δύναμιν καὶ βάθος πού καταπλήττουν καὶ συγκινοῦν.

Ὁ κ. Νικόλαος Κεφαλληνὸς παιδίατρος, υἱὸς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ φίλου γυμνασιάρχου κ. Α. Ν. Κεφαλληνοῦ, ἀνηγορεύθη ὑφηγητὴς εἰς τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον

διὰ τῆς διατριβῆς του «Περὶ ὀξείας ρευματικῆς πολυαρθρίτιδος παρὰ τῷ παιδίῳ».

Κατὰ τὴν τελευταίαν διάλεξιν τῆς σειρᾶς τοῦ «Monde Hellénique» ὠμίλησεν ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἀκροπόλεως» κ. Θ. Συνοδινὸς περὶ ἱστορίας τῆς μουσικῆς ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἕως σήμερον. Ἡ διάλεξις αὕτη, ἀποτελέσμα εὐσυνειδήτου ἱστορικῆς μελέτης, ὑπῆρξε καὶ ὑπὸ ἔποψιν ὕψους λιτῆ καὶ τεργνῆ.

Ἡ ἐμφάνισις τῆς Ἀδὸς Ἑλπίδος Καλογεροπούλου εἰς τὴν παρισινήν Οὔρεα Comique, τὴν ὁποίαν εἴχαμεν προαναγγεῖλει, δὲν ἔγινε ἀτυχῶς ἐνεκεν σοβαρᾶς ἀσθενείας τῆς καλλιτέχνιδος.

Αἱ ἐντολαὶ τοῦ Φλέτσερ πού χαρίζουν τὴν ὑγίαν καὶ παρατείνουν τὴν ζῶην:

Μασσάτε ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὰς τροφὰς καὶ κρατεῖτε τὰς εἰς τὸ στόμα ἕως ὅτου χάσουν τελείως τὴν ἀρχικὴν γεῦσιν. Πίνετε γουλιὰ-γουλιὰ. Ὁδηγός σας εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς τροφῆς ἂς εἶναι ἡ ὄρεξις. Αὕτη γνωρίζει νὰ ἐκλέγῃ, ὅτι ἔχει ἀνάγκην τὸ σῶμα. Γενικῶς τρώγομεν διπλάσιον ἂτ' ὅ,τι χρειάζεται, τὸ ὁποῖον καταστρέφει τὸν ὁργανισμόν καὶ λιγοστεύει τὰς ἡμέρας μας.

Ἡ ἀξία τοῦ χρυσοῦ πού ἐξήχθη ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς κατὰ τὸ 1908 ἔφθασε τὰ 2.251.000.000 φράγκα. Τὸ 1888 εἶχε φθάσει εἰς μόνον 547.000.000. Ἐκτοτε διαρκῶς παρατηρεῖται αὐξήσις. Ὁ μεγαλειότερος παράγων εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ χρυσοῦ εἶναι ἡ Ἀφρικὴ, καὶ μερικώτερα τὸ Τρανσβάλ.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων»

— ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου —

Ἐκ προηγουμένων εισφορῶν. . . Δρ. 2448.55

Τὸ ἀπαιτούμενον ὀλικὸν ποσὸν εἶναι 3,500 περίπου. Ὑπολείπονται περὶ τὰς 1,100. Καὶ τὸ ὑπενθυμίζομεν εἰς ὅλους. Ὅλοι ἐξῆσαν καὶ ζοῦν μὲ τοὺς στίχους τοῦ ὕμνου τῆς ἐλευθερίας.

Αἱ εἰσφοραὶ στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων», ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τὰ τραγούδια τοῦ Ἀπρίλη, Ρήγα Γκόλφη, Ἀθῆναι Τυπ. Ταρουσσοπούλου δρ. 2.

Διδάγματα ἀπὸ τοῦ Γ' διεθνoῦς φρενολογικοῦ συνεδρίου, Μιλτ. Οἰκονομάκη. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν «Ἀρχείων Ἱατρικῆς». Ἀθῆναι Τυπ. Χιώτη καὶ Ρουσέα.

Αἱ ψυχώσεις τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ λοχείας, Μιλτ. Οἰκονομάκη. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν «Ἀρχείων Ἱατρικῆς». Ἀθῆναι Τυπ. Χιώτη καὶ Ρουσέα.

Les premières années du théâtre néo-Grec, par Nicolas Lascaris. Athènes éd. du «Monde Hellénique».

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 17^{ΟΥ} ΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 17^{ΟΥ} ΤΟΜΟΥ

ΑΓΡΙΠΠΑ

Πολιτική Σελίς, σ. 28, 92, 126, 202, 299, 332.

ΑΔ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ

Εἰς τὰ ἐρεῖπια τοῦ Μυστρᾶ, σ. 131.

Τὸ νέον βιβλίον τοῦ Κρουμβάχερ, σ. 286.

Λ. ΑΝΔΡΕΪΕΦ

Ἡ Σιωπή, σ. 291, 315.

Α. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ σημασία τῶν γραπτῶν στηλῶν Παγασῶν, σ. 320.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΥΓΕΡΗ

Μεσοήν, σ. 250.

ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΗ

Ἡ φήμη τοῦ αὐτοκρ. Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, σ. 185.

ΛΑΖΑΡΟΥ ΒΕΛΕΛΗ

Οἱ ἀμαρᾶνκοὶ πάπυροι τῆς Αἰγύπτου, σ. 61.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ

Ἀπὸ τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Σολωμοῦ, σ. 340.

ΠΕΡΙΚΛΗ ΒΙΖΟΥΚΙΑΗ

Τὸ ἐνύπνιον τοῦ νομοδιδασκάλου, σ. 181.

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

Ἡ ζωὴ μου, σ. 255.

ΕΓΝΣΤ ΒΙΡΑΙΓΚ

Αἱ φίλαι τοῦ Γκαίτε, σ. 118, 189, 232, 261, 295.

ΒΟΡΕΙΟΥ

Ἀδαλβέρτος Βούζεν, σ. 229.

Ἑρμ. Φερδ. Χίτζιγ, σ. 319.

ΔΗΜ. Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ

Παραλάμα, σ. 6.

ΔΗΜ. ΓΛΗΝΟΥ

Ροδόλφος Οὐκέν, σ. 273, 324.

ΠΑΥΛΟΥ ΓΝΕΥΤΟΥ

Τὸ μαῦρο ψωμί, σ. 198.

Δημοτικὸν τῆς Ρόδου, σ. 305.

ΧΡ. Δ.

Θεατρικὴ ζωὴ τῶν Παρισίων, σ. 60.

ΑΡΜΑΝΔΟΥ ΔΑΓΥΟ

Ἡ λίμνη τῶν δακρύων, σ. 88.

ΕΠ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗ

Γάτες, σ. 179.

Ἀπὸ τοὺς ρυθμοὺς τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ θανάτου, σ. 343.

ΚΑΡΟΛΟΥ ΔΗΛΑ μετάφρ. Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗ

Διγενὴς Ἀκρίτας, σ. 97.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΥ ΔΑ ΒΙΝΤΣΙ

Σκέψεις, σ. 81.

Θ. ΔΟΣΤΟΓΕΒΣΚΥ

Λευκὲς Νύχτες, σ. 343.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ μετάφρ. Α. ΦΩΤΙΑΔΗ

Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι, σ. 138.

ΕΜΕΡΣΟΝ μετάφρ. Θ. Χ. ΦΛΩΡΑ

Χαρακτήρ, σ. 223, 257.

ΠΕΤΡΟΥ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗ

Ἕλληνες καὶ Νεότουρκοι, σ. 79.

Ἡ Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς, σ. 121.

Ἀγγελικὴ Παναγιωτίτου, σ. 125.

Τὰ βιβλία : Ἀγωγή τοῦ Πολίτου, σ. 124.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια, σ. 153.

ΑΓ. ΘΕΡΟΥ

Ματιάτικα Μυρολόγια, σ. 13.

ΑΥΡΑΣ ΘΕΡΟΥ

Ἐδγαρ Ἀλλαν Πόου, σ. 278.

ΣΠ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ πρόβλημα τῆς οἰκίας, σ. 42.

Ἀντώνιος Καλαμογάρτης, σ. 162.

ΘΩΜΑ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀριστοτέλης Ζάχος, σ. 75.

Ἡ φυσιογνωμία εἰς τὴν τέχνην τῶν ἀγρίων, σ. 358.

ΙΩΝΟΣ

Ὁ φόβος τοῦ αἵματος, σ. 161.

Ἡ Ἑρηνὺς τοῦ Jules Bois, σ. 278.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ἀπομεινάρια, σ. 150, 184.

Α. ΚΟΥΡΤΙΑΗ

Ἡρώδες τοῦ Σαίκσπηρ, σ. 306.

ΘΑΛΗ ΚΟΥΤΟΥΠΗ

Ἡ σοσιαλιστικὴ κίνησις ἐν Ἑλλάδι, σ. 283.

ΜΙΧΑΗΛ ΛΑΜΠΡΙΝΙΑΗ

Τὸ Ναύπλιον κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, σ. 112.

Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ

Τὸ Νεοελλην. Θέατρον ἀπὸ τοῦ 1844-1854, σ. 312, 353.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

Ὁ ποιητὴς τῶν ρυθμῶν, τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ θανάτου σ. 177.

Δ. Κ. ΜΑΡΓΑΡΗ

Οἱ ἐχθροὶ τῶν βιβλίων, σ. 33, 84.

Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗ

Μικρὰ Τραγούδια, σ. 74.

Χριστίνα, σ. 146.

Μουσικαὶ φυσιογνωμίαι, σ. 235.

Φίτονερ, 294.

ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ

Ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ ἀνθρώπου, σ. 135.

Σ' ἀναθυμᾶμαι, σ. 218.

ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ μετάφρ. ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ
Εἰς φιάλην, σ. 138.

ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

Ἐναρκτήριος, σ. 241.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Σίμος Μενάρδος, σ. 91.

Ἀλέκος Φωτιάδης, σ. 125.

Γ. Βροῦτος, Ἑλλ. Καλλ. Ἑταιρία, σ. 235.

Θεόδωρος Σπάδης, σ. 267.

ΚΑΜΙΑ ΜΠΕΛΛΑΙΓΚ

Γκλόουκ, σ. 23.

Φ. Ὁμπέρ, σ. 56.

ΠΑΥΛΟΥ ΜΠΟΥΡΖΕ

Ὁ χαρακτήρ καὶ τὸ ἔργον τοῦ B. D'Aurevilly, σ. 193.

Α. ΜΠΡΙΣΣΟΝ

Κοκλὲν πρεσβύτερος, σ. 253.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Τὸ Χελιδόνι, σ. 16, 50.

Ὁ φιλόσοφος, σ. 136.

Δόγοι καὶ ἀντίλογοι : 26, 58, 89, 123, 170, 234, 266, 297, 330, 360.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗ

Ἀνασκαφαὶ ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸ 1908, σ. 37, 82.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ Μελλοθάνατη, σ. 65.

Ὁ Αὔγοντος Σίρπεργ καὶ ἡ Δὲς Τζούλια, σ. 140.

Τὰ βιβλία :

Γλῶσσα καὶ Ζωή, Ἰδέα, Προπύλαια, σ. 26.

Θέατρον :

Κόσμος καὶ ἡμίκосμος, σ. 27. — Τὰ σημερὰ τὰ χρόνια κλπ., σ. 59.

ΔΑΝΤΕ ΓΑΒΡ. ΡΟΣΣΕΤΤΗ μετάφρ. Α. ΘΕΡΟΥ

Ἡ ἐκλεκτή, σ. 153.

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Ἡ ὁπερέττα, σ. 27.

Τὸ ἥσμα εἰς τὸ Ῥδεῖον, σ. 61.

Ἡ «Νυχτερίδα», σ. 92.

Ῥδεῖον Λόγινερ, σ. 124.

Γ. Καραβίας, Ῥδεῖον Ἀθηνῶν, σ. 173, 201, 267, 299.

Ἐργέντος Ρεγιέ, σ. 236.

Τόνν Σούλτσε, σ. 293.

Ἐδφρ. Δημητράκοπούλου, Ι. Χοῦδεκ, σ. 331.

ΣΑΝΤΣΟΥ

Δόγοι καὶ ἀντίλογοι : σ. 59, 91, 123, 171, 201, 234, 266, 230.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΗΜΙΡΙΩΤΗ

Νυχτιάτικο, σ. 74.

Τὸ Καναρίνι, σ. 108.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

Βελάσκεξ : Ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Χ, σ. 32.

Ν. Γύξη : Ρωπογραφία, σ. 141.

Στὴν Πηγὴ, σ. 141.

Τὰ ὄρφανά, σ. 143.

Πλαστικὰ εἰδῶλια, σ. 144, 145, 287.

Ἀποκρῆν εἰς τὰς Ἀθήνας, σ. 273.

Παποῦς καὶ ἔγγονος, σ. 285.

Ν. ΣΚΩΤΙΑΗ

Ἡ Β. Δ. Ἡπειρος καὶ ἡ Ἀλβανία, σ. 218.

Ἀπὸ Κερκύρας εἰς τὴν Β. Ἡπειρον, σ. 347.

Γ. ΣΟΥΡΗ

Ἡ Διαθήκη μου, σ. 356.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΗ

Τῆνος, σ. 1.

Ἡ στενογραφία ἐν Ἑλλάδι, σ. 46.

Τὸ τραγοῦδι τοῦ μύλου μου, σ. 107.

Γ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗ

Ἐρωτόκριτος, σ. 209.

ΔΗΜ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ

Ὁ κήπος μου, σ. 277.

ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΝ

Ὁ ἄνυχος ἀρραβωνιαστικὸς τῆς Αἰθελίας, σ. 264.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ Βασίλισσα Καρολίνα τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1816, σ. 8.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ

Ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Μετσόβου, σ. 166.

ΠΩΛ ΦΟΡ

Ballades, σ. 14.

ΖΑΧΑΡΙΑ ΦΥΤΙΑΗ

Ναβιγαδόρ, σ. 36.

Ὁ ἀνεμόμυλος, σ. 221.

ΑΛΕΚΟΥ ΦΩΤΙΑΔΗ

Ἀνοιχτὰ μυστικά, σ. 111.

ΧΑΪΝΕ μετάφρ. Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗ

Λορελάη, σ. 339.

Ι. ΧΡΥΣΑΦΗ

Παιδικαὶ καὶ ἀγωνιστικαὶ ἀσκήσεις, σ. 281.

ΩΜΕΓΑ

Ἡ ἀποδημία τῶν, σ. 48.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Σελίς 28, 171, 236, 269, 298, 332.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ σ. 337.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Σελίς 29, 63, 93, 127, 174, 203, 237, 270, 300, 333.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Α. Ζάχου : 8 εἰκόνες ἀρχιτεκτονικαί, σ. 65, 73, 76, 77, 78.

6 εἰκόνες ἀπὸ τὸν Μυστρᾶν, σ. 131, 132, 133, 134, 139.

Δ. Θεοδοκοπούλου : Οἱ τρεῖς σύντροφοι, σ. 41.

Προσωπογραφία τῆς κόρης του, σ. 177.

Ἡ ἴασις τοῦ τυφλοῦ, σ. 209.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Λονδίνῳ *E. C. (22 Fenchurch street)*, Ἀλεξανδρεία, Καῖρῳ (Αἰγύπτου), Χαρτοῦμ (Σουδάν), Κωνσταντινουπόλει (Γαλατᾶ καὶ Σταμπούλ), Σμύρνη, Θεσσαλονίκη, Καβάλλα, Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Χανίοις, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῃ (Κρήτης).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 28^{ΗΣ} ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1909

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον καὶ Τράπεζαι	Δρ.	9,301,824.36
Διαθέσιμα παρὰ ταῖς ἐν Εὐρώπῃ Τρ. εἰς χρ.	»	2,686,906.69
Συναλλάγματα ἐν Χαρτοφυλακίῳ καὶ χρυσός	»	2,423,651.42
Προεξοφλήσεις	»	13,280,321.53
Τρέχοντες Λ/μοὶ		
ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων	»	52,501,665.28
ἐπὶ ἔμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων	»	24,038,705.33
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων	»	9,651,753.10
Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων	»	2,757,384.90
Προσωρινοὶ λ/μοὶ (ὑποκαταστήματα καὶ Ἀνταποκριταί)	»	16,681,734.85
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια	»	12,488,250.57
Ὁμολογίαι Ἑθνικῶν Δανείων καὶ Δάνεια εἰς Δήμους, λιμένας καὶ λοιπὰ Νομικὰ πρόσωπα	»	8,617,243.90
Χρεώγραφα Ταμείου Συντάξεων καὶ ἀσφαλείας ζωῆς ὑπαλλήλων	»	480,000.—
Κτήματα Τραπεζῆς	»	3,316,436.05
Ἐγκατάστασις καὶ ἐπιπλα Κεντρικοῦ καὶ ὑποκαταστημάτων	»	641,263.32
	Δρ.	158,867,141.30

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἑταιρικόν	Δρ.	40,000,000.—
Ἀποθεματικὸν τακτικόν	»	9,095,000.—
Ὁμολογίαι φρ. χρ. 2 1/2 ἑκατ. ἐξοφλητέαι τῇ 1η Ἰουλίου 1924	»	2,500,000.—
Καταθέσεις εἰς χρυσὸν καὶ δραχμάς	Δρ.	67,380,149.98
Ταμειυτήριον	»	7,417,779.22
Ταμείον συντάξεων ὑπαλλήλων	»	480,000.—
Ἐξωτερικοὶ λ/μοὶ εἰς χρυσόν	»	18,147.85
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	»	498,147.85
Γραμμάτια εἰσπραχθέντα καὶ μὴπω ἐκκαθαρισθέντα	»	29,122,589.04
Μερίσματα πληρωτέα	»	1,126,407.34
	»	322,714.87
	»	1,404,353.—
	Δρ.	158,867,141.30

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ Προεξοφλήσεις, Εἰσπράξεις γραμματίων, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἔμπορευμάτων, Ἀνοίγει τρεχομένους λ/μοὺς ἡγγυημένους καὶ ἐν γένει ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τραπεζικῆς καὶ ἔμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφερωτάτους ὁρους, Δέχεται χρεώγραφα πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων, Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια εἰς ἰδιώτας, Δέχεται καταθέσεις χρημάτων εἰς χρυσὸν καὶ τραπεζογραμμάτια πληρώνουσα τόκον:

3	%	εἰς πρώτην ζήτησιν
3 1/2	%	διὰ καταθέσεις ἐξ μηνῶν
4	%	» » ἐνὸς ἔτους
5	%	» » δύο ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα

Διὰ τὰς εἰς τὸ Ταμειυτήριόν της, λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, καταθέσεις ὡς καὶ διὰ τὰς χάριν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, πληρώνει τόκον 4 %.

Θ. Θωμοπούλου: Φυσιογνωμίαι ἀπὸ τὴν πνευματικὴν
μας ζωὴν, σ. 157, 159, 183, 221,
251, 281.

Θαλείας-Φλωρᾶ-Καραβία: Σκίτσα, σ. 148, 149, 151.
Σλὺν Κάρντ: Ὁσκαρ Οὐάιλντ, σ. 247.

Κῆσλιν: Ἀδελφαί, σ. 344.

Κλίγκερ: Πηγὴ, σ. 345.

Μουρίλλου: Παιδιὰ ζητιάνοι, σ. 241.

Τισιανού: Τὸ δημόριον, σ. 305.

Π. Τσιριγώτη: Σπουδαί, σ. 18, 19.

Δέλας Χατζηϊωάννου: Σκίτσα, σ. 4, 5, 6, 15.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Θ. Ἀννίνου: Ὑπαγε εἰς Ἰσπανίαν, σ. 25.

Με τί παιζει, σ. 303.

Φρ. Ἀριστέως: Κάτω τὸ φῶς καὶ ζήτω ἡ ζάχαρη,
σ. 169.

Ἐπ. Δεληγεώργη: Αὐτογελοιογραφία, 2 εἰκόνες, σ. 178.

Θ. Θ.: Συγκλητικὸι Ἀθηναῖοι, σ. 128.

Ὠμέγα: Μαρίκα Κοτοπούλη, σ. 49.

Κυβέλη Ἀδριανού, σ. 49.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

Στήλη τῶν Παρασῶν, σ. 1.

Προσχεδιάσμα παραστάσεως, σ. 321.

Κάλυμνος διὰ μελαίνης βαφῆς κλπ., σ. 321.

Λευκὴ λήκυνθος, σ. 322.

Προσωπογραφίαι ἐκ τοῦ Φαγιούμ, σ. 323.

Ὁ Παρθενών, σ. 352.

Τὰ προπύλαια, σ. 353.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Καρολίνα, σ. 10.

Βαρθολομαῖος Περγάμῃ, σ. 11.

Γκλόυκ, σ. 23.

Νίκα Νιτούς, σ. 28.

Φ. Ὠμπέρ, σ. 56.

Α. Ζάχος, σ. 75.

Ἡ Σάρα Μπερνάρ νέα, 2 εἰκόνες, σ. 90.

Σίμος Μεγάρδος, σ. 91.

Σέρ Ἐδουαρδ Λῶ, σ. 94.

Β. Σαρδού, σ. 95.

Ἀλ. Φωτιάδης, σ. 125.

Τάφτ, σ. 127.

Ράϊτ, σ. 127.

Ἀντ. Καλαμογδάρτης, σ. 163.

Μπιτόβεν, 2 εἰκόνες, 167.

Α. Μανρουδῆς, σ. 175.

Ἀγγελικὴ Πανάγιωτάτου, σ. 175.

Ἐπ. Δεληγεώργης, σ. 177.

Αἱ φίλαι τοῦ Γκαῖτε, σ. 190, 191, 262.

Α. Μαροῖκ, σ. 202.

Ἀδ. Βούζεν, 229.

Κοκλὲν - Συναρό, σ. 231.

Αὔρα Θεοδωροπούλου, σ. 236.

Σμαράγδα Γεννάδη, σ. 236.

Ἐρνέστος Ρεγιέ, σ. 237.

Κοκλὲν πρεσβύτερος, σ. 253, 254.

Γκαῖτε, σ. 262.

Θεόδωρος Σπάθης, σ. 268.

Σπεράντια Καλογεροπούλου, σ. 268.

Κατοῦλ Μαντές, σ. 271.

Ροδόλφος Ὁύκεν, σ. 273.

Ἐδγαρ Πόον, σ. 278.

Ε. Φ. Χίτζιγ, σ. 319.

Ι. Χοῦδεκ, σ. 331.

Νίνα Φωκᾶ, σ. 332.

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', σ. 337.

Δημ. Μπότσαρης 2 εἰκόνες, σ. 338.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ

Εὐθηναὶ οἰκίαι, σ. 43, 44.

Βουλιαγμένη, σ. 51.

Πόρτα Παναγιά, σ. 53.

Ἀπὸ τοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν, σ. 87.

Ἐπὶ τοῦ Ταῦγέιου, σ. 97.

Σπέτσαι, 2 εἰκόνες, σ. 105.

Παληροαστρίτσα, σ. 113.

Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἀργοναύ, σ. 117.

Καραβίας Μεφιστοφελῆς, σ. 173.

Ἡ φήμη Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, σ. 186.

Ἡ φήμη Ἰωάννου Παλαιολόγου, σ. 187.

Οἱ σεισμοὶ τῆς Ἰταλίας, σ. 194, 195.

Θεσσαλία, σ. 216, 217.

Ἀθῆναι, σ. 228.

Τὸ κουαρτέτο Φίτσερ, σ. 294.

Ἱερουσαλήμ, 4 εἰκόνες, σ. 310, 311, 312.

Κέρκυρα, σ. 315.

Κηδεῖα χωρική, σ. 317.

Οἱ Βάτραχοι τοῦ Ἀριστοφάνους, σ. 355.

Λιμάνι τοῦ Πειραιῶς, σ. 357.

Θεοὶ τῶν ἀγρίων, σ. 358, 359.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

ΚΑΘΕ συνδρομητής των «Παναθηναίων» ο οποίος έγγράφει ΕΝΑ νέον συνδρομητήν ετήσιον και συν- αποστέλλει τὸ τίμημα τῆς ἐγγράφης, λαμβάνει ὡς δῶρον ΟΚΤΩ δραχμῶν βιβλία ἐκ τοῦ κατωτέρω καταλόγου.

Διατιμῶμεν χάριν εὐκολίας τὰ βιβλία τῆς Α' Σειρᾶς πρὸς Δρ.—Φρ. 1 ἑκάστον καὶ τῆς Β' Σειρᾶς πρὸς 3.

Τὰ βιβλία θ' ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν βιβλίων τοῦ καταλόγου μας, ἀνα- λαμβάνομεν ν' ἀποστέλλομεν ὅ,τι δῆποτε βιβλίον μᾶς ζητηθῇ μὴ ὑπερβαῖνον τὰς Δρ.—Φρ. 8 διὰ κάθε νέαν ἐγγράφην.

Κάθε συνδρομητής μας ἔχει βεβαίως ἓνα στενὸν φίλον ἢ συγγενὴ φιλαναγνώστην, διατεθειμένον νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἔργον ἐνὸς περιοδικοῦ. Αὐτὸν τὸν φίλον ἢ συγγενὴ ἂς θελήσῃ νὰ τὸν ἐγγράψῃ εἰς τὰ «Παναθηναία». Ὅ,τι ζητοῦμεν ἀπὸ τοὺς συνδρομητάς μας εἶναι ἐλάχιστον διὰ κάθε ἓναν χωριστά. ΜΕΓΙΣΤΗ ὁμως θὰ ᾔηται ἡ ἐκ τοῦ συνόλου ἐνίσχυσις τῶν «Παναθηναίων» καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς πρόοδος καὶ βελτίωσις τοῦ περιοδικοῦ.

Σειρὰ Α'.—Πρὸς Δρ. 1 ἑκάστον

Χ. Ἀννίνος:	Ἐδὼ κ' ἐκεῖ.
Δ. Βικέλας:	Λουκῆς Λάρας, διήγημα.
Ι. Δελαμπρέτ, μετάφρ.	
Χ. Ἀννίνου:	Θεῖος καὶ ἐφημέριος.
Ν. Ἐπισκοπόπουλος:	Ἑρήμες ψυχῆς, δράμα.
Δ. Γρ. Καμπούρογλους:	Mémoires du Prince N. Ypsilanti.
Κ.Μ. Κωνσταντόπουλος:	Ἱστορία τῆς βυζαντ. τέχνης.
Α. Κόναν Δούλ, μετάφρ.	
Χ. Ἀννίνου:	Τὸ παράδοξον ἔγλημα.
Α. Κόναν Δούλ, μετάφρ.	
Χ. Ἀννίνου:	Τὸ σῆμα τῶν τεσσάρων.
Α. Κλάρη, μετάφρ. Α.	
Παπαδιαμάντη:	Ἡ εὐρεσις τῆς γυναικὸς τοῦ Λώτ.
Κώστας Λαδόπουλος:	Χαμένη εὐτυχία, δράμα.

Σπ. Λοβέρδος:
Μ. Μαλακῆς:
Γ. Μαυρογιάννης:
Σπύρος Μελάς:
Κίμων Μιχαηλίδης:
Παῦλος Νιρβάνας:

Ἡ Ἁγία Πόλις.
Ἡ Κυρά τοῦ Πύργου, δράμα.
Βυζαντ. τέχνη καὶ καλλιτεχνία.
Ὁ Γυῖός τοῦ Ἰσκιου, δράμα.
Σάν Ζωή καὶ σάν Παραμύθι.
Γλωσσικὴ αὐτοβιογραφία.
Ἀρχιτέκτων Μάρθας, δράμα.
Τέχνη καὶ Φρενοπάθεια.
Παγὰ Λαλέουσα. ποιήματα.
Τὸ Χελιδόνι, δράμα.
Σαλώμη, δράμα.

Ὁσκαρ Οὐάιλντ:
Α. Ὀπβαρδ, μετάφρ.
Χ. Ἀννίνου:
Σπυρίδων Παγανέλης:
Κωστής Παλαμάς:
Ι. Πολυλάς:
Γ. Στρατήγης:
Μπρέτ Χάρτ, μετάφρ.

Μία συνωμοσία.
Πάρεργα Φύλλα.
Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.
Ἡ Φιλολογικὴ μας Γλῶσσα.
Τραγούδια τοῦ Σπιτιοῦ.

Α. Παπαδιαμάντη:
Λεύκωμα «Παναθηναίων»: 20 καλλιτεχν. εἰκόνες εἰς τὸ σῆμα τῶν «Παναθηναίων».
Σπαρτιατικὸν Ἡμερολ.: Ἔτος 1906.
1907.

Σειρὰ Β'.—Πρὸς Δρ. 3 ἑκάστον

Γρηγόριος Ξενόπουλος:	Μαργαρίτα Στέφα.
	Διηγήματα Σειρὰ Α'.
	» Β'.
	» Γ'.
Νίκου Ἀ. Βέη:	Διηγήματα Ἀσμάτων Φιγαλίας μεθ' ὑπομνημάτων.
Τόμοι τῶν «Παναθηναίων»:	χαρτόδετοι 1ος, 2ος, 4ος, 6ος, 7ος, 8ος, 9ος, 11ος.

Σειρὰ Γ'.

Ὁ Ρωμηὸς τοῦ Σουρῆ—	μία ἐτησίᾳ ἐγγράφῃ Φρ. 8.
«Διάπλασις τῶν Παίδων»—	» 8.
«Τὸ Ἐμπόριον»—	» 5.
Μυθιστορήματα καὶ Διηγήματα—	Ἐκδ. «Παναθηναίων».

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ

ΔΙΑ ΚΥΡΙΟΥΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΣ

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

ΡΑΦΕΙΑ

ΑΝΔΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΦΟΡΕΜΑΤΩΝ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ ΚΤΛ. ΚΤΛ.

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΝ ΕΝΩΣΙΝ

79—ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ—79

ΠΩΛΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΠΟΛΙΤΑΣ—ΤΙΜΑΙ ΩΡΙΣΜΕΝΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

ΘΕΡΜΑΝΣΙΣ

ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΣ ΔΥΝΑΜΙΣ

διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος

Ὁ Φωτισμὸς διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος στοιχίζει τέσσαρας φορὰς εὐθηνότερα ἀπὸ τὸν φωτισμὸν διὰ τοῦ πετρελαίου, δὲν ἀλλοιώνει τὸν ἀέρα, οὔτε παράγει καπνὸν ἢ ὁσμὴν.—Κίνδυνος κανεῖς.—Καθαριότης τελεία. Μηχανήματα μαγειρείου Rechauds καὶ λουτρῶν.—Σίδερα διὰ σιδέρωμα.

Θερμαστραὶ διὰ δωμάτια παντὸς μεγέθους.

Κινητῆρες δυνάμεις 1/2 ἕως 30 ἵππων, τῶν καλυτέρων μηχανουργείων τοῦ ἐξωτερικοῦ Otto Deutz, Christoph etc.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΦΡ. ΧΡ. 15.000.000. — ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Καῖρῳ, Θεσσαλονίκῃ, Σμύρνῃ.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ καὶ ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ: ἐν Μοναστηρίῳ, Μυτιλήνῃ, Περγάμῳ, Μαγνησίᾳ.

Προεξοφλήσεις, Εἰσπραεῖς γραμματίων, Τηλεγραφικαὶ πληρωμαί, Ἐπιταγαί, Πιστώσεις, Πιστωτικαὶ Ἐπιστολαί, Δάνεια ἐπὶ χρεωγράφων, Ἐμπορευμάτων καὶ γραμματίων, Φύλαξις, τίτλων, Ἐνοικίσεις χρηματοκιβωτίων. Ἐντολαὶ χρηματιστηρίου κλπ.

Καταθέσεις Δραχμῶν.— 3 1/2 % ἐτησίως διὰ καταθέσεις ἐν ὄψει, καὶ Ἀνοικτοὺς Ἀ/μοὺς μέχρι Δρχ. 25.000.—
» 3 % ἐτησίως διὰ καταθέσεις ἐν ὄψει καὶ Ἀνοικτοὺς Ἀ/μοὺς, μέχρι τοῦ ποσοῦ Δρχ. 100.000.—, διὰ τὰ πέραν τῶν 100.000 ποσὰ ὑπολογίζεται τόκος 2 % ἐτησίως.
» 4 1/2 % ἐτησίως διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν.
» 5 % » » » 1 ἔτους καὶ ἐπέκτεινα.

Καταθέσεις Χρυσοῦ.— Τόκος κατὰ 1/2 % ἐπὶ ἑλαττον τῶν εἰς Δραχμὰς καταθέσεων.
Ταμιευτήριον.— 4 % διὰ καταθέσεις μέχρι τοῦ ποσοῦ Δρχ. 2.000.—.

Αἱ καταθέσεις ἀποδίδονται εἰς δ νόμισμα ἐγένοντο.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐντοκοὶ καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερεῖνας ἀποδοτέας εἰς ὀρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς δ ἐγένετο ἡ κατάθεσις, εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐπιταγῆν τοῦ ὁμολογιοῦχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς, ἐν Κερκύρᾳ δὲ Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ διὰ τῶν Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων

	1 1/2	ταῖς	%	κατ'	ἔτος	διὰ	κατάθ.	6	μηνῶν
2	»	»	»	»	»	»	»	1	ἔτους
2 1/2	»	»	»	»	»	»	»	2	ἔτων
3	»	»	»	»	»	»	»	4	ἔτων
4	»	»	»	»	»	»	»	5	ἔτων

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐντολὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαί ἢ ἀνώνυμοι.

“ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ,”

Περιεχόμενα τοῦ 10ου τεύχους Μαρτίου

Συνέδριον Ἐμπορικῆς Ἐκπαιδεύσεως.—Ἐκκλησίαι πρὸς τοὺς Ἐμπόρους, Βιομηχάνους, Γεωργούς καὶ Ναυτικούς ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῶν Συντεχνιῶν.—Τὸ Ἐμπορικὸν Ἰσοῦγιον.—Ἐλεγχοὶ Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν.—Ἐξέλεξις Βιβλίων Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν.—Οἱ ἐν Ἑλλάδι οἰκονομικοὶ ὁροὶ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας κλασσικῆς ἐποχῆς.—Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Νομίσματα.—Ἡ Ὀλλανδία ὑπὸ οἰκονομικῇ ἔκσει.—Ἡ Ἐμπορικὴ Σχολὴ Περγαίως.—Ἡ ἀρχὴ μερικῶν μεγάλων ἐμπορικῶν οἰκῶν.—Περὶ ἀξίας.—Ὑπολογισμὸς τῆς ἐξοφλήσεως τῶν ὁμολογιῶν εἰς τὸ ἄρτιον.—Μετρικὸν δεκαδικὸν σύστημα.—Λύσις τοῦ βουδιαγωνισμοῦ τῆς Λογιστικῆς.—Τὸς Διαγωνισμὸς Λογιστικῆς.—Νέα διαγωνίσματα διὰ τὸ «Ἐμπόριον».—Ἐπιθεώρησις τῆς ἐν ἔτει 1908 Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Φιλολογίας.—Βιβλιογραφία.—Ἐκ τῆς Παγκοσμίου Ἐμπορικῆς Κινήσεως.—Κήρυκες τοῦ Ἐμπορίου.

ΕΙΚΟΝΕΣ: Πίναξ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Νομισμάτων.—Ἐρμῆς.—Χάρτης τῆς Ὀλλανδίας.—Οἱ μαθηταὶ τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Κερκύρας κλπ.

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΣΥΣΤΑΘΕΙΣΑ ΤΩ 1839

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 315.510

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Κερκύρα, Κεφαλληνία, Ζακύνθω, Πάτραις, Πειραιεῖ, Τριπόλει.

Καταθέσεις. Ἡ Ἰονικὴ Τράπεζα Limited ἀπὸ τῆς 1^{ης} Ἰουνίου 1907 καὶ μέχρι δευτέρας εἰδοποιήσεως, δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια ἐπὶ τόκῳ ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

2 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι 100,000 Δρ.—1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ πέραν τῶν 100,000 Δρ.—3 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 3 μῆνας. 3 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν.—4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 2 ἔτη μέχρι 4 ἐτῶν.—4 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ ἐπέκεινα τῶν 4 ἐτῶν.

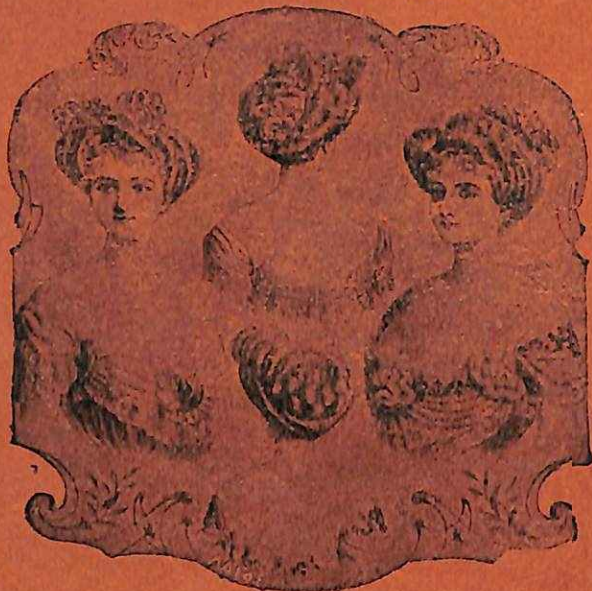
Ἡ Τράπεζα δέχεται ἐπίσης καταθέσεις εἰς chèques ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ἐπὶ τόκῳ, ὡς ἑξῆς: 3 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν.—3 1/4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 6 μῆνας.—3 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 1 ἔτος.—4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 2 ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

Αἱ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καταθέσεις ἀποδίδονται εἰς ὃ εἶδος ἐγένετο ἡ κατάθεσις, παντὸς δικαιώματος χαρτοσήμου ἐπιβαρύνοντος τὸν καταθέτην.

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΟΜΜΩΣΕΩΣ

Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 4

La vraie ondulation Marcel.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου 67. Κολῶνια

Κοιμώσεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκης, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Βιβλιοδετεῖα

Σ. Ἀρπατζόπουλος, ὁδὸς Κολοκοτρώνη 7.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, ὁδὸς Σταδίου καὶ Αἰόλου.

Ἐδωδιουπωλεῖα

Β. Ἀπότσου πρὸ φῆν **Γουλιέλμου**, ὁδὸς Σταδίου 9.

Π. Κ. Εξαρχόπουλος καὶ Ἀδελφός, Σταδίου 58.

Καθεζυθεδριατὸρία

Πανελλήνιον, ὁδὸς Πανεπιστημίου-Προαστείου.

ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΕΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

Ἡ "ΝΕΑ ΑΦΘΟΝΙΑ,"

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. Γ. ΞΕΚΡΕΚΗ

ΟΔΟΣ ΣΟΛΩΝΟΣ 139 (ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ)

Γάλα ἀγνὸν ἀγελαδινὸν καὶ πρόβειον ἢ καὶ λεπτὰ 80.—Βού-
τυρον τῆς ὥρας.—Αὐγὰ φρέσκα ἐκ τοῦ κτηνοτροφείου τοῦ
Καταστήματος.—Δουκουμάδες ἔντακτοι καὶ ἀφράτοι.—Μέλι
Ὑμηττοῦ γνήσιον καὶ ἀγνόν.

ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑὶ ΚΟΛΟΚΥΘΟΥ

